

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

GHID

privind conduita recomandată pentru diminuarea
riscurilor de corupție în procesele electorale și păstrarea
unui climat de etică, integritate și transparență

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020

www.poca.ro

Cuprins

Introducere	3
Capitolul 1 - CUI SE ADRESEAZĂ ACEST GHID?	5
1.1. Importanța Ghidului - Scopul și obiectivele principale ale Ghidului	5
1.2. Rolul Ghidului în implementarea Strategiei Naționale Anticorupție 2021 - 2025	5
1.3. Instituții, autorități și organisme implicate în organizarea și desfășurarea alegerilor	7
1.4. Angajați din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale cu atribuții de management electoral (atribuții subsumate organizării și desfășurării proceselor electorale)	9
1.5. Membrii și personalul tehnic auxiliar ai birourilor electorale	11
1.6. Participarea membrilor partidelor politice la procesul electoral în calitate de membri ai birourilor electorale	12
Capitolul 2 - PREZENTAREA CONTEXTULUI ELECTORAL	13
2.1. Sistemul electoral	13
2.2. Autoritatea Electorală Permanentă.....	15
2.2.1. Atribuții de evaluare și control administrativ al Autorității Electorale Permanente	16
2.2.2. Structuri și instrumente de evaluare și control administrativ din cadrul Autorității Electorale Permanente.....	17
2.2.3. Recomandări pentru adoptarea unor măsuri de consolidare a capacității structurilor de evaluare și control administrativ din cadrul Autorității Electorale Permanente de a identifica riscurile și vulnerabilitățile instituționale, implicit pe cele ce vizează aspecte de integritate	23
2.3. Evidența alegătorilor	31
2.3.1. Registrul electoral.....	31
2.3.2. Listele electorale	33
2.3.3. Organizarea secțiilor de votare	36
2.3.4. Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal.....	39
Capitol 3 - CONDUITA RECOMANDATĂ (PREVENTIVĂ) PENTRU PĂSTRAREA UNUI CLIMAT DE ETICĂ, INTEGRITATE ȘI TRANSPARENȚĂ ÎN PROCESELE ELECTORALE	42
3.1. Standarde și principii generale în materie de etică, integritate și transparență în procesele electorale	42
3.2. Reglementări comunitare și naționale	43
3.3. Regimul incompatibilităților și al conflictelor de interese.....	46
Capitol 4 - CONDUITA RECOMANDATĂ PENTRU DIMINUAREA (COMBATEREA) RISCURILOR DE CORUPȚIE ÎN PROCESELE ELECTORALE	48
4.1. Corupția: fapte, cauze, efecte	48
4.2. Măsuri de transparență instituțională și de prevenire a corupției.....	51
4.3. Riscuri și vulnerabilități la corupție în procesele electorale	77

4.4. Reguli de conduită și proceduri de urmat	80
Capitolul 5 - BUNE PRACTICI	81
5.1. Utilizarea standardelor electorale internaționale - Manualul Consiliului Europei pentru organizațiile civile	81
5.2. Codul bunelor practici în materie electorală - Comisia Europeană pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția)	82
5.3. Bune practici în organizarea și desfășurarea proceselor electorale	84
5.4. Instruirea persoanelor din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale cu atribuții de management electoral (atribuții subsumate organizării și desfășurării proceselor electorale)	85
5.5. Informarea alegătorilor	86
Capitolul 6 - PRINCIPII ORIZONTALE	87
6.1. Dezvoltarea durabilă	87
6.2. Egalitatea de șanse și tratament	87
6.2.1. Acces la funcțiile publice fără discriminare în funcție de gen	88
6.2.2. Acces la procesul electoral pentru toate categoriile de alegători, inclusiv cei cu dizabilități	89

Introducere

Autoritatea Electorală Permanentă își propune creșterea transparenței, eticii, integrității și anticorupției în procesele electorale prin implementarea unor măsuri de prevenire a corupției, prin aplicarea mecanismelor, procedurilor și normelor de etică și integritate, precum și prin îmbunătățirea cunoștințelor și competențelor în ceea ce privește prevenirea corupției. Proiectul **DIGI-EMB - Digitalizare pentru creșterea nivelului transparenței eticii și integrității activităților de management electoral și finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, cod SIPOCA/MYSMIS 1270/157961** contribuie la atingerea Obiectivului specific POCA 2.2. *Creșterea transparenței, eticii și integrității în cadrul autorităților și instituțiilor publice* și la atingerea Obiectivului specific POCA 4.6. *Creșterea transparenței publicității politice și a integrității finanțării partidelor politice, precum și a integrității alegerilor și referendumurilor* din Strategia Națională Anticorupție 2021-2025.

Prin măsurile ce vizează creșterea integrității organizaționale și diminuarea riscurilor de corupție în procesele electorale, proiectul **DIGI-EMB** vine ca o continuare firească a angajamentelor asumate prin Strategia Națională Anticorupție 2021-2025 și transpuse în Planul de integritate al Autorității Electorale Permanente pentru perioada 2021-2025.

❖ De ce este necesară elaborarea unui Ghid în materie de etică, integritate și transparență?

Prin elaborarea acestui ghid, ne dorim să facilităm accesul la informație pentru publicul țintă, care este reprezentat de către angajații autorităților și instituțiilor publice cu atribuții subsumate organizării și desfășurării proceselor electorale și referendumare, precum și de către membrii birourilor și oficiilor electorale care au obligația de a participa activ, atât la fenomenul de combatere a corupției, cât și la tot ceea ce presupune un comportament etic, integru și moral al oricărui dintre noi.

Activitatea instituțiilor, autorităților și persoanelor implicate în organizarea și desfășurarea alegerilor, cât și desfășurarea propriu-zisă a procesului electoral sunt privite ca elemente vulnerabile la corupție.

Pentru organizarea și desfășurarea proceselor electorale în condiții optime, Autoritatea Electorală Permanentă își propune să promoveze competențele necesare pentru a consolida integritatea în procesele electorale. Acest lucru poate fi realizat prin utilizarea unei practici unitare în materie de etică și transparență în procesele electorale și nu în ultimul rând, prin prevenirea apariției eventualelor incidente de integritate.

❖ Ce este Ghidul de față?

Prezentul **Ghid se dorește a fi un îndrumar legislativ și practic** pentru întreg personalul Autorității Electorale Permanente, precum și pentru instituțiile, autoritățile și persoanele implicate în organizarea alegerilor, cu rolul de identificare și conștientizare a conduitei recomandate pentru păstrarea unui climat de etică, integritate și transparență, respectiv pentru diminuarea riscurilor de corupție în procesele electorale.

❖ Care sunt beneficiile parcurgerii și însușirii Ghidului?

Aprobarea Strategiei Naționale Anticorupție 2021-2025 aduce cu sine și instituie obligații în sarcina autorităților și instituțiilor publice privind alinierea la măsurile prevăzute în Strategie, dintre care cele

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Pagina 4 din 90

mai relevante pentru ghidul de față sunt cele legate de **gestionarea riscurilor de integritate și a vulnerabilităților la corupție**. Îndeplinirea acestor obligații trebuie realizată în mod sistemic, unitar și coordonat la nivelul tuturor organismelor implicate în activitățile electorale, iar prezentul material are rolul de a ghida toate aceste entități către alinierea la cerințele și măsurile prevăzute în Strategia Națională Anticorupție 2021-2025, prezentând modele de conduită, reguli și măsuri de diminuare a vulnerabilităților la corupție pe durata desfășurării procesului electoral.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020

www.poca.ro

Capitolul 1 - CUI SE ADRESEAZĂ ACEST GHID?

1.1. Importanța Ghidului - Scopul și obiectivele principale ale Ghidului

Ghidul privind conduita recomandată pentru diminuarea riscurilor de corupție în procesele electorale și păstrarea unui climat de etică, integritate și transparență este corelat în principal cu măsurile de prevenire a corupției prevăzute prin Hotărârea nr. 1269/2021 privind aprobarea Strategiei Naționale Anticorupție 2021-2025 și a documentelor aferente acesteia, precum și cu legislația specifică aplicabilă în domeniul alegerilor.

Corupția rămâne o provocare la nivel național, deși în plan strategic, corupția este fenomenul infracțional care a făcut cel mai des și mai constant obiectul politicilor penale în România, începând cu anul 2001. Acest fenomen afectează societatea în cele mai diverse moduri, fiind de natură a genera consecințe negative atât în viața economică, cât și în activitatea socială sau profesională a cetățenilor.

Alegerile reprezintă în orice societate democratică o expresie a voinței poporului, dar și o sursă inepuizabilă de suspiciune în materie de corupție, adeseori pe durata procesului electoral apărând acuzații de fraudă, conflict de interese, incompatibilități și corupție.

Obiectivele principale ale Ghidului sunt:

- promovarea eticii și integrității la nivelul Autorității Electorale Permanente și al tuturor entităților cu rol activ în organizarea și desfășurarea proceselor electorale;
- consolidarea capacității structurilor administrative ce au atribuții în domeniul electoral de a identifica riscuri și vulnerabilități instituționale, implicit pe cele ce vizează aspecte de integritate;
- indicarea măsurilor anticorupție pentru prevenirea abaterilor, neregulilor, a suspiciunilor de fraudă, situațiilor de conflict de interese și a celor de incompatibilitate;
- asigurarea unei conduite unitare în rândul persoanelor implicate în organizarea și desfășurarea proceselor electorale, aliniată cu cerințele Strategiei Naționale Anticorupție și orientată spre creșterea transparenței și reducerea suspiciunilor de corupție și fraudă în procesele electorale.

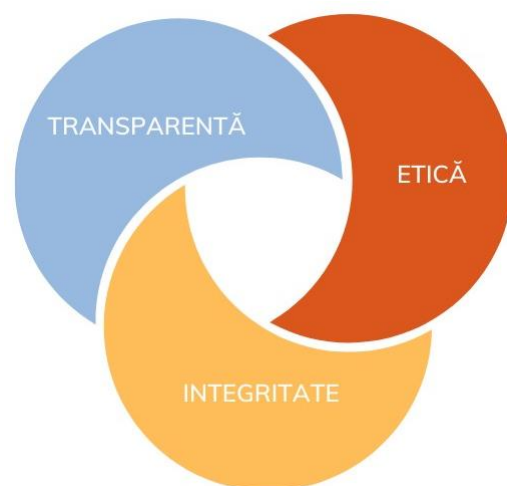
Ghidul este menit să sprijine instituțiile, autoritățile și persoanele implicate în organizarea și desfășurarea alegerilor, să identifice și să rezolve problemele de natură etică care pot apărea în desfășurarea activității, fiind și un ghid de comportament aplicabil angajaților din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale cu atribuții de management electoral, membrilor și personalului tehnic auxiliar al birourilor electorale și nu în ultimul rând, reprezentanților partidelor politice.

1.2. Rolul Ghidului în implementarea Strategiei Naționale Anticorupție 2021 - 2025

Strategia Națională Anticorupție 2021-2025 a fost elaborată în urma unui amplu proces de consultare cu sectorul public, cu societatea civilă și cu mediul de afaceri din România. Strategia Națională Anticorupție realizează o radiografie a manifestării fenomenului corupției la nivel național, și, corelativ, a capacității naționale de răspuns și prezintă o viziune integrată, armonizată inter-instituțional cu privire la misiunea și obiectivele necesar a fi asumate de principalele instituții publice.

Strategia Națională Anticorupție 2021-2025 pune accent pe rafinarea mecanismelor de cooperare pentru obținerea unor rezultate cât mai eficiente în promovarea integrității și luptei împotriva corupției.

În ceea ce privește elementele de noutate aduse de Strategia Națională Anticorupție 2021-2025 față de Strategia Națională Anticorupție 2016-2020, acestea cuprind **măsuri de combatere a corupției**, măsuri care vizează prevenirea și educarea atât a oficialilor, cât și a cetățenilor, cu privire la teme precum: **integritatea organizațională și diminuarea riscurilor de corupție**, cadrul incriminator național al faptelor de corupție, drepturile omului, **accesul la informații publice, transparența decizională, impactul corupției „mici” asupra serviciilor publice.**

Elaborarea prezentului Ghid conduce la îndeplinirea obiectivului specific 4.6. „Creșterea transparenței publicității politice și a integrității finanțării partidelor politice, precum și a integrității alegerilor și referendumurilor”, a măsurilor adoptate și a indicatorilor de performanță asociați prin formarea profesională și informarea continuă a personalului Autorității Electorale Permanente, membrilor partidelor politice, precum și a persoanelor care vor deveni membri ai birourilor electorale și ai oficiilor electorale, a experților electorali, precum și a operatorilor de calculator, cu privire la aspectele de integritate specifice proceselor electorale și la diminuarea riscurilor de corupție.

Legislația națională anticorupție dezvoltată și adoptată de-a lungul ultimului deceniu conține un set complex de măsuri preventive care asigură un grad înalt de integritate la nivelul întregii administrații publice din România. **Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție**, cu modificările și completările ulterioare, instituie obligația persoanelor care dețin o funcție publică **de a îndeplini îndatoririle ce le revin în exercitarea funcțiilor, atribuțiilor sau însărcinărilor încredințate**, cu respectarea strictă a legilor și normelor de conduită profesională. Aceștia au obligația de a asigura ocrotirea și realizarea drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor, fără să se folosească de funcțiile, atribuțiile ori însărcinările primite, pentru dobândirea, pentru ele sau pentru alte persoane, de bani sau foloase necuvenite.

Actorii implicați în procesul electoral au obligația de a avea un comportament profesionist, bazat pe respect, bună credință, corectitudine și amabilitate, de a respecta legislația țării și de a adopta un comportament bazat pe etică și integritate.

Etica reprezintă un set de reguli, principii sau moduri de gândire care încearcă să ghideze activitatea unui anumit grup. Astfel, este important ca desfășurarea procesului electoral să se realizeze prin respectarea regulilor morale și a obligațiilor legislative.

Integritatea vine în completarea principiilor etice prin exercitarea obiectivă a atribuțiilor și sarcinilor de serviciu cu onestitate, corectitudine și transparență, precum și prin capacitatea actorilor implicați în procesul electoral de a acționa într-o manieră independentă, în conformitate cu prevederile legale.

Transparența procesului electoral și accesul larg la informația de interes public nu este doar o obligație legislativă, ci este un principiu care consolidează încrederea cetățenilor în corectitudinea desfășurării întregului proces electoral.

Principiile care stau la baza elaborării Ghidului sunt¹:

- ✓ **supremația Constituției și a legii**, principiu conform căruia persoanele care ocupă diferite categorii de funcții au îndatorirea de a respecta Constituția și legile țării;
- ✓ **prioritatea interesului public**, în exercitarea funcției deținute;
- ✓ **asigurarea egalității de tratament** a cetățenilor în fața autorităților și instituțiilor publice, principiu conform căruia persoanele care ocupă diferite categorii de funcții au îndatorirea de a aplica același regim juridic în situații identice sau similare;
- ✓ **profesionalismul**, principiu conform căruia persoanele care ocupă diferite categorii de funcții au obligația de a îndeplini atribuțiile de serviciu cu responsabilitate, competență, eficiență, corectitudine și conștiinciozitate;
- ✓ **imparțialitatea și independența**, principiu conform căruia persoanele care ocupă diferite categorii de funcții sunt obligate să aibă o atitudine obiectivă, neutră față de orice interes altul decât interesul public, în exercitarea funcției deținute;
- ✓ **integritatea morală**, principiu conform căruia persoanelor care ocupă diferite categorii de funcții le este interzis să solicite sau să accepte, direct ori indirect, pentru ei sau pentru alții, vreun avantaj ori beneficiu în considerarea funcției pe care o dețin sau să abuzeze în vreun fel de această funcție;
- ✓ **libertatea gândirii și a exprimării**, principiu conform căruia persoanele care ocupă diferite categorii de funcții pot să-și exprime și să-și fundamenteze opiniile, cu respectarea ordinii de drept și a bunelor moravuri;
- ✓ **cinstea și corectitudinea**, principiu conform căruia în exercitarea diferitelor categorii de funcții ocupanții acestora trebuie să fie de bună-credință;
- ✓ **deschiderea și transparența**, principiu conform căruia activitățile desfășurate în exercitarea diferitelor categorii de funcții sunt publice și pot fi supuse monitorizării cetățenilor;
- ✓ **responsabilitatea și răspunderea**, principiu potrivit căruia persoanele care ocupă diferite categorii de funcții răspund în conformitate cu prevederile legale atunci când atribuțiile de serviciu nu au fost îndeplinite corespunzător.

Respectarea acestor principii asigură integritate în activitatea desfășurată, transparență în raport cu toate părțile interesate și o conduită corectă, morală, legală în exercitarea oricărei sarcini specifice unei poziții de orice natură relaționată cu activitatea electorală.

1.3. Instituții, autorități și organisme implicate în organizarea și desfășurarea alegerilor

Autoritatea Electorală Permanentă este autoritatea administrativă autonomă, cu personalitate juridică care asigură organizarea și desfășurarea alegerilor și a referendumurilor în România, cu respectarea Constituției, a legii și a standardelor internaționale și europene aplicabile.

În vederea unei bune organizări și desfășurări a alegerilor și referendumurilor, Autoritatea Electorală Permanentă cooperează instituțional cu ministerele, celelalte organe de specialitate ale

¹ Conform Ordonanța de Urgență nr. 57/2019 privind Codul Administrativ

administrației publice centrale și locale, cu Administrația Prezidențială și Parlamentul, cu organizații internaționale, precum și cu organizații neguvernamentale.

Instituțiile, autoritățile și organismele implicate în organizarea și desfășurarea alegerilor au un rol esențial în ceea ce privește funcționarea corectă a procesului electoral și implicit respectarea democrației.

În România, alegerile și referendumurile se desfășoară cu respectarea caracterului universal, egal, direct, secret și liber exprimat al votului.

Alături de Autoritatea Electorală Permanentă, în desfășurarea alegerilor, sunt implicate următoarele instituții: Ministerul Afacerilor Interne, Instituțiile Prefectului, Ministerul Afacerilor Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale, Institutul Național de Statistică, precum și alte autorități și organisme implicate în proces, în conformitate cu legislația aplicabilă.

Ministerul Afacerilor Interne are rolul principal de a menține și asigura ordinea și liniștea publică, pe întreaga perioadă electorală, și, în mod deosebit în ziua votării. De asemenea, prin structurile sale, asigură securitatea dosarelor întocmite de birourile electorale, precum și securitatea pe timpul tipării, transportului și depozitării buletinelor de vot și a celorlalte materiale necesare votării.

Instituțiile Prefectului, cu sprijinul structurilor teritoriale ale Autorității Electorale Permanente, asigură condițiile logistice necesare în vederea organizării sesiunilor de instruire ale președinților secțiilor de votare, a locțiitorilor acestora și a personalului implicat în procesul electoral.

Ministerul Afacerilor Externe asigură, alături de Autoritatea Electorală Permanentă, personalul tehnic auxiliar, precum și sediile și dotarea tehnico-materială ale biroului electoral de circumscripție pentru cetățenii români cu domiciliul sau reședința în afara țării, ale birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate, precum și ale birourilor electorale pentru votul prin corespondență.

Funcționarea și gestionarea infrastructurii informatice în sediul Biroului Electoral Central este asigurată de Autoritatea Electorală Permanentă, cu sprijinul **Serviciului de Telecomunicații Speciale și al Institutului Național de Statistică**.

Guvernul României emite și adoptă hotărâri pentru punerea în executare a legilor electorale.

Înalta Curte de Casație și Justiție desemnează, în ședință publică judecătorii care vor face parte din Biroul Electoral Central și soluționează contestațiile privind componența Biroului Electoral Central.

Instanțele de judecată desemnează președinții birourilor electorale de circumscripție și locțiitorii acestora, primesc, pe bază de proces-verbal buletinele de vot nule și cele contestate, precum și celelalte documente și materiale deținute, care nu sunt predate Biroului Electoral Central.

Primăriile sprijină Autoritatea Electorală Permanentă în organizarea și desfășurarea proceselor electorale.

Compania Națională "Poșta Română" - S.A. asigură confecționarea și trimiterea către alegători, a documentelor necesare pentru exercitarea dreptului de vot prin corespondență, precum și expedierea plicurilor exterioare sigilate, biroului electoral pentru votul prin corespondență. (în cazul alegerilor parlamentare și a celor prezidențiale).

Inspectoratul General pentru Imigrări transmite către Autoritatea Electorală Permanentă o copie a datelor înscrise în listele electorale complementare (în cazul alegerilor locale).

Regia Autonomă Monitorul Oficial asigură tipărirea buletinelor de vot.

Consiliul Național al Audiovizualului stabilește regulile de desfășurare a campaniei electorale prin intermediul serviciilor de programe audiovizuale.

Societatea Română de Televiziune și Societatea Română de Radiodifuziune asigură acoperirea națională a emisiunilor electorale de prezentare a candidaților, stabilește orarul pentru campania electorală și repartizarea timpilor de antenă pentru accesul partidelor politice, organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, alianțelor politice, alianțelor electorale și al candidaților independenți etc.

Consiliul Național Pentru Studierea Arhivelor Securității verifică transparența candidaților în declararea colaborării cu Securitatea, primește și verifică declarațiile pe propria răspundere ale candidaților în sensul că au avut sau nu calitatea de lucrători ai Securității sau de colaboratori ai acesteia etc.

Agenția Națională de Integritate verifică declarațiile de avere și interese ale candidaților și constată cazurile de incompatibilitate ale acestora.

Regia Autonomă "Monetăria Statului" și Compania Națională "Imprimeria Națională" - S.A. confecționează ștampilele cu mențiunea "VOTAT" și timbrele autocolante.

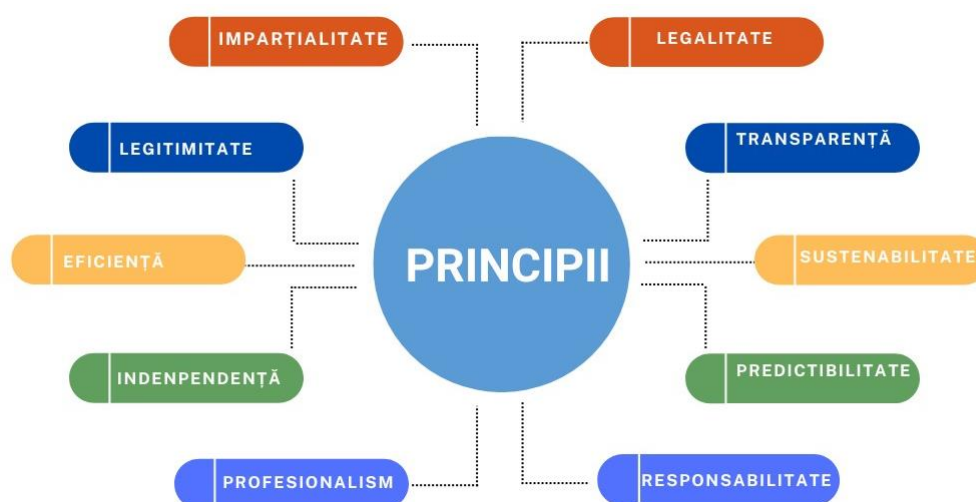
Alte autorități și organisme implicate în procesul electoral:

- ☞ Administrația Națională a Rezervelor de Stat și Probleme Speciale
- ☞ Agenția Națională de Presă AGERPRES
- ☞ Ministerul Sănătății
- ☞ Administrația națională a penitenciarelor

1.4. Angajați din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale cu atribuții de management electoral (atribuții subsumate organizării și desfășurării proceselor electorale)

În conținutul prezentului Ghid sunt evidențiate aspecte importante în domeniul eticii, integrității și transparenței, parcurgerea lui contribuind la consolidarea înțelegerii de către angajații din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale cu atribuții de management electoral a conduitei pe care trebuie să o aibă, în acord cu prevederile Strategiei Naționale Anticorupție și cu normele morale și comportamentale acceptate.

Autoritatea Electorală Permanentă își desfășoară activitatea cu respectarea următoarelor principii:

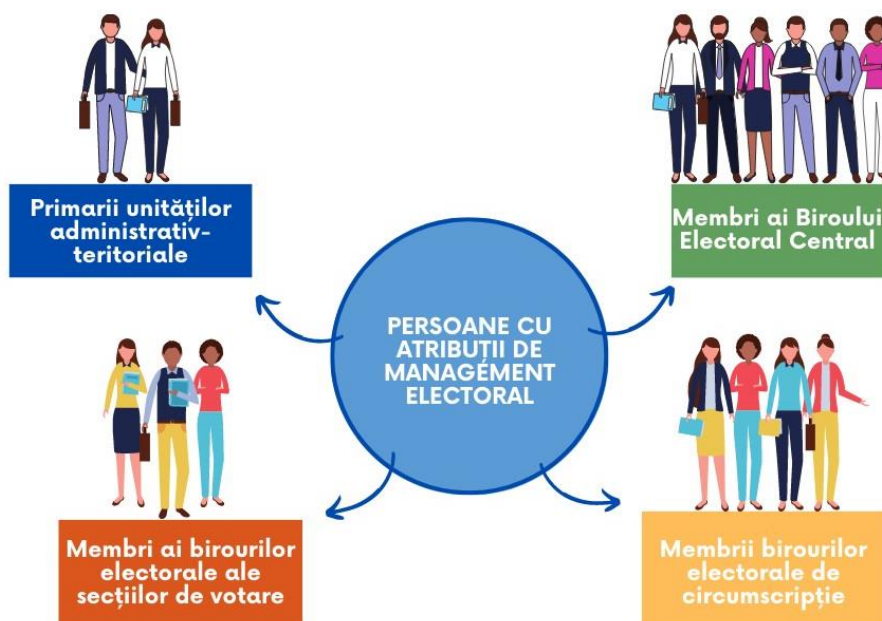

Autoritatea Electorală Permanentă îndeplinește următoarele roluri în domeniul managementului electoral:

- ❖ asigură monitorizarea, analiza, evaluarea și planificarea strategică a operațiunilor electorale în vederea realizării unui management integrat al alegerilor și referendumurilor;
- ❖ elaborează propuneri referitoare la asigurarea logisticii necesare desfășurării alegerilor, pe care le transmite spre însușire Guvernului și autorităților administrației publice locale, și urmărește modul de îndeplinire a propunerilor;
- ❖ urmărește modul de delimitare a secțiilor de votare, de stabilire a localurilor secțiilor de vot și a sediilor birourilor electorale;
- ❖ avizează pentru conformitate delimitarea secțiilor de votare și sediile acestora;
- ❖ propune înființarea secțiilor de votare noi sau schimbarea sediilor secțiilor de votare în cazurile în care nu se asigură respectarea prevederilor art. 20-22¹ din Legea nr. 208/2015, cu modificările și completările ulterioare;
- ❖ urmărește realizarea din timp de o manieră unitară a dotărilor specifice secțiilor de votare: urne și cabine tipizate, ștampile, tușiere, recipiente pentru transportul buletinelor de vot și altele asemenea;
- ❖ monitorizează securitatea secțiilor de votare, a buletinelor de vot și a celorlalte documente și materiale specifice perioadei electorale, pe baza informațiilor furnizate de autoritățile publice competente;
- ❖ coordonează activitatea reprezentanților săi în birourile electorale;
- ❖ îndeplinește prevederile Regulamentului de Organizare și Funcționare a Autorității Electorale Permanente, Hotărârea Birourilor Permanente ale Camerei Deputaților și Senatului nr. 4/2020, cu modificările și completările ulterioare.

În perioada organizării alegerilor se formează Biroul Electoral Central, birouri electorale de circumscripție, oficii electorale, precum și birouri electorale ale secțiilor de votare.

Persoanele desemnate pentru a face parte din aceste structuri cu rol în desfășurarea proceselor electorale trebuie să cunoască cu strictețe prevederile legale aplicabile, să adopte o conduită ireproșabilă din punct de vedere etic în activitatea desfășurată, să aibă acțiuni transparente și conforme cu dispozițiile legale, să cunoască bine regimul incompatibilităților și al conflictului de interese și să ia toate măsurile rezonabile pentru evitarea oricăreia dintre aceste situații. Nu în ultimul rând, acestea trebuie să poată identifica și reclama orice faptă de corupție ajunsă la cunoștința lor.

1.5. Membrii și personalul tehnic auxiliar ai birourilor electorale

1.5.1. Membrii birourilor electorale

În perioada organizării alegerilor se formează Biroul Electoral Central, birouri electorale de circumscripție la nivel județean, al municipiului București, oficii electorale ale sectoarelor (în cazul municipiului București), și un birou electoral de circumscripție pentru cetățenii români cu domiciliul sau reședința în afara țării (pentru alegerile europarlamentare, parlamentare și prezidențiale), precum și birouri electorale ale secțiilor de votare.

Birourile electorale ale secțiilor de votare din România sunt alcătuite dintr-un președinte, un locțiitor al acestuia și reprezentanți ai partidelor politice, organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, alianțelor politice sau electorale dintre acestea care participă la alegeri.

La alegerile locale funcționează biroul electoral de circumscripție comunală, orășenească, municipală, care se subordonează Biroului electoral județean.

Birourile electorale sunt alcătuite numai din cetățeni cu drept de vot, cu respectarea prevederilor legale privind incompatibilitățile și conflictul de interese.

Exercitarea corectă și imparțială a funcției de membru al biroului electoral este obligatorie. Nerespectarea acestei obligații atrage răspunderea contravențională sau penală, după caz.

1.5.2. Personalul tehnic auxiliar al birourilor electorale

Autoritatea Electorală Permanentă și Ministerul Afacerilor Interne asigură personalul tehnic auxiliar pentru sprijinirea Biroului Electoral Central, birourilor și oficiilor electorale. Institutul Național de Statistică asigură statisticienii necesari în desfășurarea procesului electoral.

Serviciul de Telecomunicații Speciale asigură, împreună cu Autoritatea Electorală Permanentă, instruirea operatorilor de calculator. Principalele atribuții ale acestora sunt:

- ❖ preiau și predau, pe bază de proces-verbal, terminalele informatice din secțiile de votare și echipamentele;
- ❖ înscriu, în sistemul informatic, codurile numerice personale ale alegătorilor care se prezintă la vot, prin preluarea automată a acestora, prin intermediul mecanismului integrat în terminalul informatic sau prin tastarea cifrelor corespunzătoare în secțiunea destinată acestui scop în interfața sistemului informatic;
- ❖ controlează corectitudinea preluării codurilor numerice personale ale alegătorilor;
- ❖ comunică, de îndată, președintelui biroului electoral al secției de votare mesajele și semnalările returnate de sistemul informatic.

Atribuțiile personalului tehnic auxiliar al Biroului Electoral Central, al birourilor electorale de circumscripție și al oficiilor electorale sunt stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare a Biroului Electoral Central. Atribuțiile principale ale personalului tehnic auxiliar constau în:

- ❖ asigurarea relației cu publicul
- ❖ asigurarea relației cu mass-media
- ❖ asigurarea accesului la informații de interes public
- ❖ înregistrarea și arhivarea documentelor primite sau adoptate de birourile și oficiile electorale secretariatul ședințelor
- ❖ elaborarea și redactarea actelor adoptate de birourile și oficiile electorale

- ❖ efectuarea operațiunilor materiale privind centralizarea rezultatelor alegerilor
- ❖ efectuarea operațiunilor materiale de predare-primire și arhivare a materialelor electorale

1.6. Participarea membrilor partidelor politice la procesul electoral în calitate de membri ai birourilor electorale

Reprezentanții partidelor politice, alianțelor politice, alianțelor electorale și organizațiilor cetățenilor participă la întreg procesul electoral, în calitate de membri ai birourilor electorale, în limita prevederilor legale.

Atribuțiile sunt definite în cadrul regulamentului de organizare și funcționare al Biroului Electoral Central. Nicio persoană nu poate fi, în același timp, membru a două sau al mai multor birouri sau oficii electorale constituite la aceleași alegeri. Pentru motive întemeiate, apreciate de la caz la caz, reprezentanții partidelor politice sau organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale care participă la alegeri în birourile electorale pot fi înlocuiți, în condițiile legii.

Capitolul 2 - PREZENTAREA CONTEXTULUI ELECTORAL

2.1. Sistemul electoral

În România, alegerile și referendumul sunt organizate și se desfășoară cu respectarea următoarelor principii:

- a) principiul universalității;
- b) principiul libertății;
- c) principiul egalității;
- d) principiul corectitudinii;
- e) principiul periodicității;
- f) principiul pluralismului;
- g) principiul stabilității dreptului electoral.

Principiul universalității urmărește două paliere:

Universalitatea dreptului de vot

- ❖ Au drept de vot cetățenii români care au împlinit vârsta de 18 ani până în ziua votării inclusiv.
- ❖ Nu au drept de vot debilizii sau alienații mintal, puși sub interdicție, și nici persoanele condamnate la pierderea drepturilor electorale, prin hotărâre judecătorească definitivă.
- ❖ Cetățenii celorlalte state membre ale Uniunii Europene, care au domiciliul sau reședința în România, au dreptul de a alege primari, consilieri locali, consilieri județeni sau președinți de consilii județene și membrii din România în Parlamentul European, în aceleași condiții ca și cetățenii români.

Universalitatea dreptului de a fi ales

Alegătorii români au dreptul de a fi aleși în funcția de deputat, senator, Președinte al României, parlamentar european, primar, consilier local, consilier județean și președinte al consiliului județean dacă au împlinit, până în ziua votării inclusiv, vârsta de cel puțin 23 de ani pentru a fi aleși în funcția de deputat, parlamentar european, primar, consilier local, consilier județean și președinte al consiliului județean; vârsta de cel puțin 33 de ani pentru funcția de senator și vârsta de cel puțin 35 de ani pentru funcția de președinte al României.

- ❖ Pentru a fi aleși, candidații trebuie să aibă domiciliul pe teritoriul României.
- ❖ Nu pot fi aleși cetățenii cărora le este interzisă asocierea în partide politice, potrivit art. 40 alin. (3) din Constituția României, republicată.

În România, se organizează patru tipuri de alegeri:

- ☞ alegeri locale care au loc la fiecare 4 ani;
- ☞ alegeri parlamentare care au loc la fiecare 4 ani;
- ☞ alegeri europarlamentare care au loc la fiecare 5 ani;
- ☞ alegeri prezidențiale care au loc la fiecare 5 ani.

ALEGERI LOCALE

AU DREPT DE VOT

- cetățenii români care au împlinit vârsta de 18 ani, inclusiv cei care împlinesc această vârstă în ziua alegerilor
- cetățenii Uniunii Europene care au domiciliul sau reședința în România

NU AU DREPT DE VOT

- debilizii sau alienații mintal, puși sub interdicție
- persoanele cărora li s-a interzis exercitarea dreptului de a alege, pe durata stabilită prin hotărâre judecătorească definitivă

ALEGERI PARLAMENARE

AU DREPT DE VOT

- cetățenii români cu vârsta de la 18 ani, împlinită până în ziua alegerilor inclusiv
- cetățenii români cu domiciliul sau reședința în străinătate

NU AU DREPT DE VOT

- debilizii sau alienații mintali puși sub interdicție
- persoanele cărora li s-a interzis exercitarea dreptului de a alege, pe durata stabilită prin hotărâre judecătorească definitivă

ALEGERI EUROPARLAMENARE

AU DREPT DE VOT

- cetățenii români cu vârsta de la 18 ani, împliniți până în ziua de referință inclusiv
- cetățenii români cu domiciliul sau reședința în țară ori în străinătate
- cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene, altele decât România, care au domiciliul sau reședința în România

NU AU DREPT DE VOT

- debilizii și alienații mintal puși sub interdicție
- persoanele care, în ziua de referință, sunt condamnate prin hotărâre judecătorească definitivă la pierderea drepturilor electorale

ALEGERI PREZIDENȚIALE

AU DREPT DE VOT

- cetățenii români cu vârsta de la 18 ani, împlinită până în ziua alegerilor inclusiv

NU AU DREPT DE VOT

- debilizii sau alienații mintal, puși sub interdicție
- persoanele condamnate, prin hotărâre judecătorească definitivă, la pierderea drepturilor electorale

Alegătorii își pot exercita dreptul de vot în baza unui act de identitate valabil în ziua votării. Prin act de identitate se înțelege:

Alegeri parlamentare Legea nr. 208/2015, cu modificările și completările ulterioare, privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente	Alegeri prezidențiale Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată, cu modificările și completările ulterioare	Alegeri locale Legea nr. 115/2015, cu modificările și completările ulterioare, pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare	Alegeri pentru Parlamentul European Legea nr. 33/2007, cu modificările și completările ulterioare, privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European, republicată
cartea de identitate	cartea de identitate	cartea de identitate	cartea de identitate
cartea electronică de identitate	cartea electronică de identitate	cartea electronică de identitate	-
cartea de identitate provizorie	cartea de identitate provizorie	cartea de identitate provizorie	cartea de identitate provizorie

Alegeri parlamentare Legea nr. 208/2015, cu modificările și completările ulterioare, privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente	Alegeri prezidențiale Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată, cu modificările și completările ulterioare	Alegeri locale Legea nr. 115/2015, cu modificările și completările ulterioare, pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare	Alegeri pentru Parlamentul European Legea nr. 33/2007, cu modificările și completările ulterioare, privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European, republicată
buletinul de identitate	buletinul de identitate	buletinul de identitate	buletinul de identitate
pașaportul diplomatic	pașaportul diplomatic	pașaportul diplomatic	pașaportul diplomatic
pașaportul diplomatic electronic	pașaportul diplomatic electronic	pașaportul diplomatic electronic	pașaportul diplomatic electronic
pașaportul de serviciu	pașaportul de serviciu	pașaportul de serviciu	pașaportul de serviciu
pașaportul de serviciu electronic	pașaportul de serviciu electronic	pașaportul de serviciu electronic	pașaportul de serviciu electronic
-	pașaportul simplu	-	pașaportul simplu
-	pașaportul simplu electronic	-	pașaportul simplu electronic
-	pașaportul simplu temporar	-	pașaportul simplu temporar
carnetul de serviciu militar, în cazul elevilor din școlile militare	carnetul de serviciu militar, în cazul elevilor din școlile militare	carnetul de serviciu militar, în cazul elevilor din școlile militare	carnetul de serviciu militar, în cazul elevilor din școlile militare
-	Pașaportul simplu, pașaportul simplu electronic și pașaportul simplu temporar pot fi folosite pentru exercitarea dreptului de vot numai de cetățenii români care votează în străinătate sau de cetățenii români cu domiciliul în străinătate care votează în România	Cetățenii Uniunii Europene își pot exercita dreptul de vot pe baza oricărui document valabil care le atestă identitatea	Pașaportul simplu, pașaportul simplu electronic și pașaportul simplu temporar pot fi folosite pentru exercitarea dreptului de vot numai de cetățenii români aflați în străinătate sau de cetățenii români domiciliați în străinătate

Punerea în aplicare a principiilor ce stau la baza desfășurării alegerilor, respectarea cadrului legal și a drepturilor cetățenilor reprezintă fundamentul eticii și integrității prin care actorii implicați își exercită atribuțiile în procesul electoral.

2.2. Autoritatea Electorală Permanentă

Organizarea, funcționarea și atribuțiile Autorității Electorale Permanente sunt prevăzute de Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările și completările ulterioare, de Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și de Regulamentul de organizare și funcționare a Autorității Electorale Permanente, aprobat prin Hotărârea Birourilor Permanente ale Camerei Deputaților și Senatului nr. 4/2020, cu modificările și completările ulterioare.

Autoritatea îndeplinește următoarele funcții principale²:

- ❖ elaborează politicile publice, strategiile și planurile de acțiune în domeniile sale de activitate;
- ❖ face propuneri cu privire la cadrul normativ și instituțional al alegerilor și referendumurilor, precum și al funcționării partidelor politice;
- ❖ asigură aplicarea unitară a legislației în domeniile sale de competență și veghează la legalitatea procedurilor electorale și la respectarea drepturilor electorale, prin mijloacele și procedurile prevăzute de lege;
- ❖ asigură și/sau urmărește asigurarea resurselor necesare pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea alegerilor și a referendumurilor, precum și pentru funcționarea partidelor politice;
- ❖ instruește și îndrumă persoanele implicate în organizarea și desfășurarea proceselor electorale, precum și în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;
- ❖ asigură informarea participanților la alegeri și referendumuri;
- ❖ elaborează și operaționalizează mecanisme și proceduri de prevenție a încălcării legislației în domeniile sale de activitate;
- ❖ controlează aplicarea legii în sfera sa de competență și aplică sancțiunile prevăzute de lege, unde este cazul;
- ❖ reprezintă statul român în domeniile sale de competență, în plan intern și extern;
- ❖ cooperează cu organizații internaționale, organizații neguvernamentale și autorități străine în domeniile sale de activitate;
- ❖ este autoritate centrală în domeniul cooperării în materia organizării alegerilor europene, potrivit tratatelor la care România este parte și instrumentelor juridice adoptate în cadrul Uniunii Europene.

Structura organizatorică

Autoritatea Electorală Permanentă este condusă de un președinte, cu rang de ministru, ajutat de 2 vicepreședinți cu rang de secretar de stat. Autoritatea are un secretar general, numit de prim-ministru pe bază de concurs și doi secretari generali adjuncți. Autoritatea Electorală Permanentă are un aparat propriu de specialitate, în cadrul căruia funcționează o structură centrală, cu sediul în Municipiul București și structuri teritoriale de specialitate în fiecare județ, fără personalitate juridică.

2.2.1. Atribuții de evaluare și control administrativ al Autorității Electorale Permanente

Controlul este un instrument de management pentru atingerea obiectivelor și are rol esențial în asigurarea bunei desfășurări a activităților întreprinse în sfera electorală. Acesta trebuie să asigure atingerea obiectivelor instituționale prin verificarea desfășurării activităților în conformitate cu legislația în vigoare.

Structurile de evaluare și control se plasează în structura de organizare drept veriga ce se preocupă de verificarea exhaustivă a activității instituționale, identificând neregulile și deficiențele ce pot apărea în cadrul acesteia.

În domeniul **monitorizării și controlului aplicării legii**, Autoritatea Electorală Permanentă:

1. monitorizează și controlează actualizarea Registrului electoral;
2. monitorizează întocmirea și tipărirea listelor electorale permanente;
3. monitorizează și controlează actualizarea listelor electorale complementare și speciale;

² Conform art. 103 și art. 103¹ din Legea nr. 208/2015, cu modificările și completările ulterioare

4. urmărește modalitatea de arondare a alegătorilor la secțiile de votare;
5. monitorizează și controlează, conform legii, finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale;
6. suspendă, unde este cazul, acordarea subvențiilor de la bugetul de stat către partidele politice;
7. urmărește și controlează, potrivit legii, modul de cheltuire a subvențiilor acordate partidelor politice;
8. controlează și monitorizează îndeplinirea sarcinilor care revin autorităților publice și altor organisme în pregătirea și organizarea proceselor electorale;
9. controlează și monitorizează respectarea legislației electorale, a hotărârilor și deciziilor birourilor și oficiilor electorale, precum și a hotărârilor, deciziilor și instrucțiunilor proprii;
10. aplică sancțiuni contravenționale, în condițiile legii;
11. dispune măsuri pentru restabilirea legalității și/sau aplicarea corectă a legii sau pentru remedierea unei situații existente neconforme.

2.2.2. Structuri și instrumente de evaluare și control administrativ din cadrul Autorității Electorale Permanente³

Structurile de evaluare și control se constituie, sub aspect organizatoric, sub forma compartimentelor, serviciilor sau direcțiilor cu atribuții de evaluare și control, în funcție de numărul de angajați alocat pentru fiecare dintre aceste structuri. Organizarea și funcționarea acestor structuri de evaluare și control se fac în baza actelor normative/regulamentelor/normelor precum și a procedurilor interne de sistem și operaționale, sub viziunea de coordonare și organizare a conducătorului entității.

Structurile de evaluare și control administrativ din cadrul Autorității Electorale Permanente sunt evidențiate după cum urmează:

La nivel intern

Corpul de control al președintelui

- ❖ planifică, organizează și execută activități de monitorizare, control și prevenție, dispuse sau aprobate de Președintele Autorității Electorale Permanente, asupra compartimentelor Autorității Electorale Permanente;
- ❖ stabilește cadrul procedural privind organizarea și desfășurarea activităților de control;
- ❖ colaborează cu departamentele de specialitate din cadrul Autorității Electorale Permanente pentru verificarea concretă a informațiilor privind existența conformității operațiunilor efectuate de către compartimentele controlate, pe bază de documente sau prin utilizarea tehnicilor și a datelor informatice specifice activității de control;
- ❖ monitorizează activitatea compartimentelor controlate privind aplicarea măsurilor dispuse prin rapoartele de control și aprobate de Președintele Autorității Electorale Permanente, în termenele stabilite;
- ❖ realizează controale de revenire, după caz;
- ❖ propune declanșarea demersurilor necesare pentru tragerea la răspundere disciplinară a personalului Autorității Electorale Permanente pentru faptele ce constituie abateri disciplinare, constatate în urma activităților de control precum și a verificărilor efectuate în legătură cu sesizările la adresa personalului;
- ❖ efectuează cercetările prealabile ale faptelor personalului Autorității Electorale Permanente ce constituie abateri disciplinare;

³ ORDIN nr. 53 din 25.01.2023 privind stabilirea atribuțiilor pe compartimente din cadrul Autorității Electorale Permanente

- ❖ întocmește informări, sinteze, studii, analize și documentări, la solicitarea Președintelui Autorității Electorale Permanente;
- ❖ elaborează metodologii și proceduri pentru îmbunătățirea sistemelor de măsurare a performanței manageriale;
- ❖ consultă conducerea compartimentelor Autorității Electorale Permanente în vederea identificării riscurilor operaționale.

Direcția audit public intern

- ❖ exercită auditul public intern asupra tuturor activităților desfășurate în Autoritatea Electorală Permanentă, cel puțin o dată la 4 ani;
- ❖ elaborează norme metodologice privind exercitarea activității de audit public intern specifice Autorității Electorale Permanente, avizate de către Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern (UCAAPI);
- ❖ elaborează proiectul planului multianual de audit public intern, pe o perioadă de 4 ani, și, pe baza acestuia, proiectul planului anual de audit public intern;
- ❖ efectuează activități de audit public intern pentru a evalua dacă sistemele de management financiar și control ale Autorității sunt transparente și sunt conforme cu normele de legalitate, regularitate, economicitate, eficiență și eficacitate;
- ❖ informează UCAAPI despre recomandările neînsușite de către președintele Autorității, precum și despre consecințele acestora;
- ❖ raportează periodic asupra constatărilor, concluziilor și recomandărilor rezultate din activitatea de audit intern;
- ❖ elaborează raportul anual al activității de audit public intern;
- ❖ în cazul identificării unor iregularități sau posibile prejudicii, raportează imediat președintelui.

Comisia de soluționare a avertizărilor în interes public/integritate

- ❖ verifică posibilele neregularități sau încălcări ale legii, astfel cum sunt reglementate de legislația aplicabilă în vigoare, semnalate în avertizarea de interes public și întocmește un raport prin care se propun măsurile legale care se impun;
- ❖ monitorizează stadiul implementării standardelor de transparență și de integritate.

Serviciul protecția informațiilor clasificate

- ❖ serviciul, ca parte a structurii de securitate, participă la organizarea, planificarea, coordonarea și controlul aplicării măsurilor privind protecția informațiilor clasificate.

La nivel extern

Departamentul coordonarea și monitorizarea activităților în teritoriu

- ❖ coordonează, îndrumă, monitorizează și evaluează activitatea structurilor teritoriale ale aparatului de specialitate, în fiecare județ;
- ❖ asigură legătura funcțională între structurile teritoriale ale aparatului de specialitate, pe de o parte, și conducerea Autorității și compartimentele Autorității, pe de altă parte;
- ❖ asigură informarea departamentelor de specialitate ale Autorității cu privire la graficul activităților efectuate de către structurile teritoriale ale aparatului de specialitate;
- ❖ întocmește, la solicitarea conducerii, informări, sinteze, note, analize și rapoarte, pe diverse teme în materie electorală, pe baza datelor transmise de către structurile teritoriale ale aparatului de specialitate;
- ❖ furnizează, la cererea celorlalte compartimente, date și statistici relevante din domeniul său de activitate;
- ❖ asigură constatarea și aplicarea sancțiunilor prevăzute de lege;
- ❖ coordonează, din punct de vedere logistic, activitățile de îndrumare și instruire a prefectilor, primarilor, secretarilor unităților administrativ-teritoriale, precum și a altor categorii de persoane din administrația publică centrală și locală cu privire la atribuțiile ce le revin potrivit legii, pentru organizarea alegerilor și referendumurilor;
- ❖ coordonează, îndrumă, monitorizează și evaluează modalitatea de îndeplinire a atribuțiilor legale în pregătirea și

organizarea alegerilor și referendumurilor de către autoritățile administrației publice centrale și locale;

- ❖ organizează întâlniri de lucru, instruire și formare profesională a personalului structurilor teritoriale ale aparatului de specialitate;
- ❖ organizează și monitorizează implementarea strategiilor și programelor de recrutare a experților electorali și a operatorilor de calculator de la nivelul structurilor teritoriale ale aparatului de specialitate;
- ❖ coordonează activitățile de organizare a operațiunilor privind admiterea, desemnarea și instruirea experților electorali și a operatorilor de calculator.

Departamentul de control al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

- ❖ este abilitat să controleze respectarea prevederilor legale privind veniturile și cheltuielile partidelor politice, ale alianțelor politice sau electorale, ale candidaților independenți, precum și legalitatea finanțării campaniilor electorale;
- ❖ anual și ori de câte ori este sesizată, Autoritatea Electorală Permanentă verifică pentru fiecare partid respectarea prevederilor legale referitoare la veniturile și cheltuielile partidelor politice;
- ❖ Autoritatea Electorală Permanentă poate controla respectarea prevederilor legale referitoare la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale și atunci când există suspiciuni de încălcare a prevederilor legale privitoare la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, la sesizarea oricăror persoane interesate sau din oficiu;
- ❖ monitorizează și controlează, conform legii, finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale;
- ❖ îndrumă și urmărește respectarea destinațiilor cheltuielilor efectuate din subvenții;
- ❖ gestionează, monitorizează și actualizează baza de date privind Registrul fiscal al partidelor politice.

Departamentul logistică electorală

- ❖ elaborează standarde, strategii, politici și programe privind logistica electorală și monitorizează starea acestora
- ❖ asigură coordonarea metodologică privind administrarea Registrului secțiilor de votare, stabilirea condițiilor pe care trebuie să le asigure sediile secțiilor de votare, precum și avizarea modificărilor delimitărilor și a sediilor secțiilor de votare;
- ❖ asigură realizarea estimărilor necesare întocmirii bugetului procesului electoral, precum și transparența cheltuielilor efectuate cu organizarea și desfășurarea alegerilor;
- ❖ asigură coordonarea și monitorizarea operațiunilor prin care se asigură evidența și verificarea îndeplinirii condițiilor de admitere a experților electorali, de încetare a calității ori de excludere a acestora, a președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare și a locțiitorilor acestora, precum și a operatorilor de calculator;
- ❖ analizează, evaluează, documentează și, după caz, asigură tehnologii și alte instrumente tehnice necesare asigurării exercitării drepturilor electorale, pe baza promovării de analize, studii, programe și proiecte;
- ❖ supune aprobării, în limitele competențelor, modalități de îmbunătățire a condițiilor materiale și logistice de exercitare a drepturilor electorale, a procedurilor și operațiunilor electorale;
- ❖ asigură, în limitele dispozițiilor permise, sprijinirea activității organismelor electorale.

Departamentul informatizarea proceselor electorale

- ❖ administrează și asigură suportul tehnic necesar funcționării Registrului electoral și Registrului secțiilor de votare;
- ❖ elaborează și adoptă instrucțiuni privind măsurile de securitate în legătură cu gestionarea și utilizarea Registrului electoral
- ❖ adoptă măsuri tehnice, operative și de procedură privind Registrul electoral;
- ❖ ia măsuri pentru prevenirea pierderii informațiilor din Registrul electoral și asigurarea recuperării acestora în cazuri fortuite sau de forță majoră
- ❖ asigură actualizarea Registrului electoral, prin mijloacele și procedurile prevăzute de lege;
- ❖ asigură, cu sprijinul Serviciului de Telecomunicații Speciale, funcționarea infrastructurii informatice a Biroului Electoral Central
- ❖ asigură, cu sprijinul Serviciului de Telecomunicații Speciale și al Institutului Național de Statistică, implementarea și gestionarea Sistemului informatic de centralizare a datelor din procesele-verbale privind consemnarea rezultatelor votării

- ❖ coordonează Sistemul informatic de centralizare a datelor din procesele-verbale privind consemnarea rezultatelor votării;
- ❖ asigură, cu sprijinul Serviciului de Telecomunicații Speciale și al Institutului Național de Statistică, implementarea și gestionarea Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal;
- ❖ coordonează Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal;
- ❖ organizează și implementează sistemele de colectare de date și de informare periodică a opiniei publice privind prezența populației la vot;
- ❖ certifică aplicațiile informatice ce vor fi utilizate de Biroul Electoral Central pentru centralizarea rezultatelor votării și le pune la dispoziția partidelor politice și a organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale care participă la alegeri, la cererea scrisă a acestora;
- ❖ asigură aplicațiile necesare constituirii bazelor de date și a evidențelor informatizate cuprinzând rezultatele alegerilor și referendumurilor, participarea la vot, Corpul experților electorali, evidența operatorilor de calculator, mandatarii financiari, candidații la alegeri, precum și orice alte evidențe informatizate necesare desfășurării activității Autorității și organismelor electorale;
- ❖ asigură aplicațiile informatice necesare desemnării președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare și a locțiitorilor acestora, precum și a operatorilor de calculator;
- ❖ întocmește lista cu personalul de specialitate atestat de Institutul Național de Statistică care participă la centralizarea, prelucrarea datelor și constatarea rezultatelor alegerilor
- ❖ asigură schimbul de date privind alegătorii români și europeni cu autoritățile similare din alte state membre ale Uniunii Europene;
- ❖ constituie baza materială specifică alegerilor și referendumurilor, prin asigurarea serviciilor, aplicațiilor și a produselor informatice necesare;
- ❖ elaborează propuneri privind programele operaționale în domeniul informaticii electorale, coordonează și urmărește aplicarea acestor programe la nivelul instituției;
- ❖ definește lista proiectelor și stabilește prioritatea acestora, în limita bugetului aprobat și în baza necesităților Autorității;
- ❖ avizează din punct de vedere tehnic documentele specifice activității de investiții, respectiv studii de fezabilitate și proiecte tehnice care sunt realizate în domeniul tehnologiei informațiilor și comunicațiilor, respectiv echipamente hardware, licențe software și servicii externe;
- ❖ aprobă din punct de vedere tehnic toate achizițiile de resurse specifice domeniului tehnologiei informațiilor și comunicațiilor, respectiv echipamente hardware, licențe software și servicii externe;
- ❖ participă, prin specialiștii din cadrul departamentului, în comisiile care au ca scop sau includ achiziția de resurse specifice domeniului tehnologiei informațiilor și comunicațiilor, respectiv echipamente hardware, licențe software și servicii externe.

Directiile județene

- ❖ efectuează activități de îndrumare, monitorizare și control a autorităților administrației publice locale cu privire la actualizarea Registrului electoral și a modului de îndeplinire a atribuțiilor privind pregătirea, organizarea și desfășurarea alegerilor și referendumurilor, ce le revin potrivit legii;
- ❖ organizează și desfășoară activitatea de control a finanțării activității partidelor politice și a campaniilor electorale;
- ❖ evaluează și controlează sediile secțiilor de votare, logistica și modul de păstrare a acestora între perioadele electorale și înaintează compartimentului de specialitate propuneri privind modificarea sediilor secțiilor de votare sau de înlocuire a logisticii electorale care nu respectă standardele stabilite de lege;
- ❖ urmăresc modul de delimitare a secțiilor de votare și de stabilire a localurilor secțiilor de vot și a sediilor birourilor electorale și întocmesc documentația necesară emiterii avizelor conforme privind delimitarea secțiilor de votare din țară și stabilirea sediilor acestora;
- ❖ verifică modalitatea de arondare a alegătorilor la secțiile de votare și întocmește documentația necesară autorizării operării în Registrul secțiilor de votare în ceea ce privește arondarea manuală a acestora.

Autoritățile publice au importantul rol de a adopta și de a implementa valorile administrative care definesc spațiul european: transparența, predictibilitatea, responsabilitatea, adaptabilitatea și eficiența, valori care trebuie să se regăsească în toate instituțiile și procesele administrative la toate

nivelurile, iar aplicarea lor trebuie să fie verificată de un sistem de evaluare și control independent. Controlul administrativ ar trebui să asigure atât funcția de prevenție, cât și de corecție. Elaborarea și implementarea instrumentelor potrivite conduc la îndeplinirea ambelor funcții și cresc eficiența controlului.

Instrumentele de evaluare și control administrativ pot fi grupate astfel:

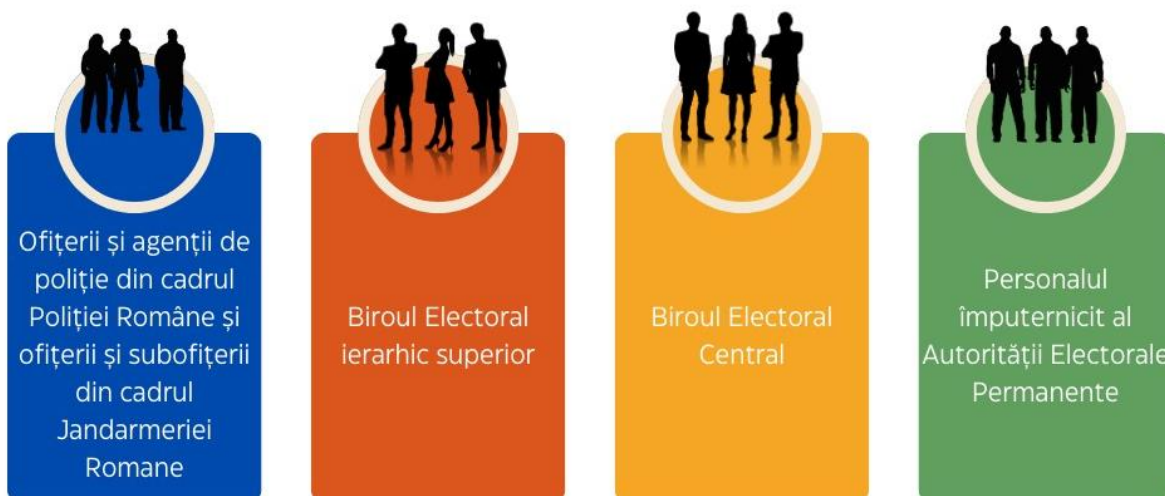
1. Monitorizarea îndeplinirii atribuțiilor de către autoritățile publice (*cu titlu de exemplu*):
 - 1.1. realizarea atribuțiilor ce revin autorităților administrației publice locale în materie electorală, potrivit actelor normative în vigoare;
 - 1.2. întocmirea listelor electorale permanente de către primari, conform prevederilor legale;
 - 1.3. semnarea acestor documente de către persoanele abilitate și păstrarea în condiții corespunzătoare a registrelor cuprinzând listele electorale;
 - 1.4. procedura de autorizare a persoanelor care efectuează operațiuni de actualizare în Registrul electoral (RE);
 - 1.5. efectuarea în termen legal a actualizării datelor înscrise în RE pe baza comunicărilor primite;
 - 1.6. asigurarea, de către primar, a condițiilor necesare consultării de către alegători a informațiilor înscrise în RE cu privire la datele cu caracter personal;
 - 1.7. întocmirea și actualizarea listelor electorale complementare, semnarea lor de către persoanele abilitate, efectuarea de operațiuni în listele electorale complementare numai de către persoanele autorizate;
 - 1.8. respectarea criteriilor legale privind delimitarea secțiilor de votare, arondarea alegătorilor la secțiile de votare și stabilirea sediilor secțiilor de votare, conform legislației electorale etc.
2. Monitorizarea actualizării Registrului electoral de către autoritățile locale
3. Monitorizarea întocmirii și tipăririi listelor electorale permanente
4. Monitorizarea actualizării listelor electorale complementare
5. Activități de îndrumare și control al îndeplinirii atribuțiilor privind pregătirea și organizarea alegerilor și referendumurilor de către autoritățile administrației publice locale, desfășurate la sediul instituțiilor (primărie și SPCLEP) (*cu titlu de exemplu*):
 - 5.1. monitorizarea modului în care autoritățile locale îndeplinesc atribuțiile ce le revin potrivit actelor normative în materie electorală;
 - 5.2. verificarea existenței listelor electorale permanente, ale celor două exemplare ale listei electorale complementare și ale listei electorale speciale, după caz;
 - 5.3. verificarea modului de păstrare a registrelor cuprinzând listele electorale;
 - 5.4. verificarea semnării listelor electorale permanente, complementare și speciale de către persoanele abilitate;
 - 5.5. verificarea existenței autorizării persoanei/persoanelor care efectuează operațiuni în RE, conform dispozițiilor legale;

- 5.6. verificarea efectuării înregistrărilor ori a radierilor în RE, la termenele prevăzute de lege;
- 5.7. verificarea respectării dispozițiilor legale privind locurile speciale pentru afișaj electoral;
- 5.8. verificarea demersurilor efectuate pentru punerea în legalitate a persoanelor fără acte de identitate etc.

Urmare a desfășurării activităților de îndrumare și control, personalul împuternicit al Autorității Electorale Permanente poate aplica sancțiuni/amenzi. Constituie **contravenții**, dacă nu sunt săvârșite în astfel de condiții încât să constituie potrivit legii penale infracțiuni, conform legislației în vigoare, următoarele fapte (cu titlu de exemplu):

- ❖ neefectuarea înregistrărilor ori a radierilor în Registrul electoral la termenele stabilite;
- ❖ efectuarea de operațiuni în Registrul electoral sau în listele electorale permanente de către persoane neautorizate;
- ❖ refuzul de a pune la dispoziția agenților constatatori documentele și actele necesare efectuării controlului;
- ❖ distrugerea, deteriorarea, murdărirea, acoperirea prin scriere sau în orice mod a listelor electorale, a platformelor-program afișate sau a oricăror alte afișe ori anunțuri de propagandă electorală tipărite;
- ❖ nerespectarea deciziilor și hotărârilor birourilor și oficiilor electorale; nerespectarea hotărârilor, deciziilor și instrucțiunilor Autorității Electorale Permanente;
- ❖ refuzul de a se primi și înregistra o sesizare, întâmpinare, contestație sau plângere scrisă;
- ❖ întocmirea proceselor-verbale cu încălcarea dispozițiilor Legii nr. 208/2015, cu modificările și completările ulterioare (art. 98 lit. s);
- ❖ încălcarea de către membrii birourilor electorale a obligației de a participa la activitatea acestor birouri;
- ❖ refuzul președintelui biroului electoral sau al locțiitorului acestuia de a elibera o copie certificată de pe procesul-verbal persoanelor îndreptățite etc.

CONSTATAREA CONTRAVENȚILOR SE POATE FACE DE CĂTRE:

2.2.3. Recomandări pentru adoptarea unor măsuri de consolidare a capacității structurilor de evaluare și control administrativ din cadrul Autorității Electorale Permanente de a identifica riscurile și vulnerabilitățile instituționale, implicit pe cele ce vizează aspecte de integritate

La nivelul Autorității Electorale Permanente funcționează Departamentul coordonarea și monitorizarea activităților în teritoriu, Departamentul de control al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, Departamentul logistică electorală, precum și Departamentul informatizarea proceselor electorale. Aceste departamente au rolul principal de a coordona, îndruma și monitoriza activitatea în ceea ce privește modalitatea de îndeplinire a atribuțiilor legale în pregătirea și organizarea alegerilor și referendumurilor.

Departamentul coordonarea și monitorizarea activităților în teritoriu coordonează, din punct de vedere logistic, activitățile de îndrumare și instruire a prefectilor, primarilor, secretarilor unităților administrativ-teritoriale, precum și a altor categorii de persoane din administrația publică centrală și locală cu privire la atribuțiile ce le revin potrivit legii, pentru organizarea alegerilor și referendumurilor.

Activitatea de control a finanțării activității curente a partidelor politice și a cheltuielilor aferente efectuate este realizată prin intermediul Departamentului de control al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, personalul din cadrul structurilor teritoriale ale Autorității Electorale Permanente cu atribuții de control financiar, precum și persoanele cu atribuții de avizare/aprobare a documentelor elaborate în urma desfășurării activităților de control.

Structurile de evaluare și control existente la nivelul Autorității Electorale Permanente și a structurilor teritoriale ale aparatului de specialitate au rolul de a identifica și de a preveni eventualele abateri de la legalitate și propunerea măsurilor ce se impun pentru remedierea sau prevenirea acestora.

Activitatea de îndrumare, monitorizare și control electoral se realizează atât în perioadele electorale, cât și între perioadele electorale și implică o acțiune programată, cu obiective precise ce urmăresc identificarea riscurilor și vulnerabilităților instrucționale, inclusiv pe cele care vizează aspecte de etică și integritate.

Principalele recomandări de consolidare a capacității structurilor de evaluare și control administrativ din cadrul Autorității Electorale Permanente, pentru a identifica riscurile și vulnerabilitățile instituționale, implicit pe cele ce vizează aspecte de integritate, sunt:

- ❖ dezvoltarea competențelor materiale și funcționale ale structurilor de evaluare și control administrativ din cadrul Autorității Electorale Permanente, respectiv creșterea capacității instituționale de identificare a disfuncționalităților;
- ❖ consolidarea mecanismelor de evaluare și control administrativ;
- ❖ aplicarea unor metode de lucru/instrumente de evaluare și control utile, eficiente, moderne, de natură a conduce la creșterea capacității instituționale de identificare a disfuncționalităților;
- ❖ elaborarea și implementarea unui plan de management al riscurilor specific structurii de evaluare și control administrativ, prin intermediul căruia sunt identificate vulnerabilitățile, sunt evaluate individual și este stabilit nivelul de probabilitate și impactul ce îl poate avea asupra instituției, în urma cărora sunt luate măsuri preventive;
- ❖ elaborarea unui plan de gestionare a riscurilor de corupție care:
 - să stabilească orientările privind prevenirea riscurilor de corupție și a infracțiunilor conexe;
 - să identifice principalele activități vulnerabile la corupție;
 - să puncteze riscurile potențiale cărora le este atribuit un grad de risc în funcție de probabilitatea

aparitiei și impactul consecințelor acestora, cu indicarea unor măsuri pentru prevenirea acestora;

- să identifice rolurile și responsabilitățile celor implicați în gestionarea și coordonarea diferitelor domenii și activități.

- ❖ participarea la programe de formare profesională a persoanelor desemnate, responsabilizate cu implementarea dispozițiilor privind implementarea măsurii preventive;
- ❖ derularea de misiuni de audit intern, audit de conformitate/regularitate privind respectarea principiilor, regulilor metodologice și procedurale în ceea ce privește modul de aplicare a măsurilor de prevenire a corupției la nivelul instituției;
- ❖ unificarea și armonizarea normelor incidente privind etica și integritatea;
- ❖ implementarea standardelor de control intern managerial;
- ❖ promovarea unor seturi de indicatori de performanță, a managementului riscurilor, a măsurilor de transparență instituțională și a standardelor de informare și de publicare a informațiilor de interes public;
- ❖ instituirea măsurilor de prevenire, descoperire și sancționare a faptelor de corupție.

Raportat la atribuțiile în domeniul evaluării și controlului administrativ enumerate la subcapitolul 2.2.2 pentru fiecare structură în parte, în cele ce urmează va fi detaliat modul prin care acestea au posibilitatea de a identifica riscurile și vulnerabilitățile instituționale, implicit pe cele care vizează aspecte de integritate, în cadrul structurilor cu atribuții de evaluare și control administrativ.

Corpul de control al președintelui

Riscuri posibile

- ❖ Colaborarea deficitară/lipsa acesteia cu departamentele de specialitate din cadrul Autorității Electorale Permanente pentru verificarea concretă a informațiilor privind existența conformității operațiunilor efectuate de către compartimentele controlate;
- ❖ Nerealizarea acțiunilor de monitorizare a activității unor compartimente controlate privind aplicarea recomandărilor/măsurilor dispuse prin rapoartele de control cu scopul obținerii unor avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Favorizarea unor interese private prin nedeclanșarea demersurilor necesare tragerii la răspundere a unui angajat cu scopul obținerii unor avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Încadrarea eronată a faptelor personalului ce a săvârșit abateri disciplinare;
- ❖ Omiterea includerii în metodologii, informări, proceduri etc. a unor aspecte privind îmbunătățirea sistemelor de măsurare a performanței cu scopul obținerii unor avantaje pentru sine sau pentru personalul Autorității.

Vulnerabilități

- ❖ Caracter formal al aplicării metodologiei de identificare a riscurilor la corupție și de răspuns la incidentele de integritate/riscurile identificate;
- ❖ Identificarea greșită a abaterilor ca incidente de integritate;
- ❖ Necorelarea datelor/ imposibilitatea de a corela datele primite din cadrul structurilor controlate;
- ❖ Legislație vastă și neunitară;
- ❖ Lipsa specialiștilor în domeniu.

Evaluare situație actuală (Cauze ipotetice)

- ❖ Nivel scăzut de implicare al angajaților;
- ❖ Existența unor interese materiale sau de altă natură;

- ❖ Vulnerabilitatea angajaților la cauze interne/externe;
- ❖ Divergențe și opinii diferite ale membrilor echipelor de control;
- ❖ Transmiterea de date incomplete și /sau cu întârziere și/sau greșit încadrate;
- ❖ Lipsa de acuratețe a datelor primite;
- ❖ Raportarea neunitară;
- ❖ Necorelarea mărimii echipei de control cu numărul de obiective ale acțiunii/acțiunilor de control;
- ❖ Nealocarea resurselor umane și financiare necesare;
- ❖ Întârzieri în adoptarea modificărilor legislative/modificări legislative mult prea dese;
- ❖ Întârzieri în transpunerea modificărilor legislative în cadrul procedurilor de control și implicit implementarea acestora.

Recomandări

- ❖ Implementarea efectivă a măsurilor din cadrul rapoartelor de control;
- ❖ Revenirea în control la entitățile verificate;
- ❖ Corelarea mărimii echipei de control cu numărul de obiective ale acțiunii de control, termenul limită și amplexarea activității structurii/instituției controlate;
- ❖ Adoptarea unui mod de lucru unitar pentru tot personalul din structurile de control administrativ;
- ❖ Formalizarea de proceduri de lucru unitare pentru tot personalul din structurile de control administrativ;
- ❖ Adoptarea unei metodologii/unor proceduri comune care vizează activitatea controalelor de revenire;
- ❖ Aplicarea principiilor separării de funcții, a supervizării și a principiului celor 4 ochi;
- ❖ Formarea profesională continuă pentru personalul cu atribuții de control, realizată prin cursuri de perfecționare în conformitate cu legislația specifică.

Comisia de soluționare a avertizărilor în interes public/integritate

Riscuri posibile

- ❖ Neînregistrarea avertizărilor în interes public/integritate cu scopul de a ascunde sau a favoriza personalul ce se presupune că a săvârșit fapte de corupție;
- ❖ Tratarea cu superficialitate a avertizărilor în interes public/integritate;
- ❖ Nerespectarea cadrului legal și/sau a normelor interne privind avertizarea în interes public, fapt ce ar putea conduce la încadrarea și soluționarea avertizării ca și petiție și implicit, neasigurarea confidențialității informațiilor și a datelor;
- ❖ Sesizarea în mod deliberat de informații inexacte/ înșelătoare despre o persoană/situație.

Vulnerabilități

- ❖ Nerespectarea prevederilor privind protecția avertizorului de interes public;
- ❖ Abțineri privind semnalarea unor fapte de corupție de teama repercusiunilor;
- ❖ Lipsa de relevanță a datelor provenite din încadrarea eronată a faptelor ca incidente de integritate;
- ❖ Fluctuația personalului care face parte din comisia de soluționare a avertizărilor în interes public/integritate.

Evaluare situație actuală (Cauze ipotetice)

- ❖ Tratarea cu superficialitate a normelor aplicabile în domeniul integrității;
- ❖ Grad scăzut de cunoaștere a normelor privind avertizarea în interes public.

Recomandări

- ❖ Creșterea nivelului de integritate și rezistență la corupție prin organizarea unor sesiuni de informare;
- ❖ Diminuarea riscului de dezvoltare a fenomenului de corupție prin diseminarea unui ghid de bune practici;
- ❖ Creșterea nivelului de pregătire profesională a întreg personalului autorității;
- ❖ Dezvoltarea de proceduri și mecanisme în domeniul eticii și integrității;
- ❖ Crearea unui canal/ unor canale de comunicare dedicate, interne, reglementate pentru facilitarea depunerii de sesizări;
- ❖ Asigurarea participării la programe de instruire în domeniul implementării prevederilor legale referitoare la avertizarea în interes public.

Serviciul protecția informațiilor clasificate

Riscuri posibile

- ❖ Influențarea organizării, planificării și coordonării acțiunilor de control ce au ca obiect protecția informațiilor clasificate cu scopul de a obține avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Apariția unui incident de securitate generat de transmiterea intenționată de informații clasificate către persoane cărora nu le sunt destinate/persoane neautorizate cu scopul de a obține avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Divulgarea în public și/sau utilizarea în interes personal sau în beneficiul unui terț a informațiilor obținute în decursul exercitării funcției.

Vulnerabilități

- ❖ Cunoștințe insuficiente privind reglementările specifice accesării și gestionării documentelor clasificate;
- ❖ Permitea accesului la informații clasificate fără a respecta nivelul de secretizare al informațiilor necesare îndeplinirii atribuțiilor de serviciu;
- ❖ Legislație vastă și neunitară;
- ❖ Favorizarea anumitor persoane sau structuri/entități cu privire la accesarea informațiilor clasificate cu scopul de a obține avantaje materiale, morale sau profesionale.

Evaluare situație actuală (Cauze ipotetice)

- ❖ Existența unor interese materiale sau de altă natură;
- ❖ Lacune în cunoașterea faptelor de corupție ale personalului autorizat/avizat;
- ❖ Nerespectarea confidențialității în privința informațiilor obținute în cadrul activităților desfășurate și a deontologiei profesionale
- ❖ Vulnerabilitatea angajaților la presiuni interne/externe.

Recomandări

- ❖ Formarea profesională continuă pentru personalul cu atribuții de control, realizată prin cursuri de perfecționare în conformitate cu legislația specifică;
- ❖ Însușirea corectă a standardelor de securitate;
- ❖ Însușirea corectă a modului de implementare a măsurilor de protecție a informațiilor clasificate;
- ❖ Organizarea unor întâlniri de lucru la care să participe personalul cu atribuții de control (execuție și conducere) în vederea schimbului de informații privind activitatea de verificare administrativă și a identificării soluțiilor la problemele existente;
- ❖ Organizarea unor întâlniri cu structuri/entități controlate în vederea identificării riscurilor și propunerea soluțiilor

de diminuare a acestora;

- ❖ Elaborarea unor norme interne privind protecția informațiilor clasificate;
- ❖ Implementarea funcției de consiliere a entităților controlate și încurajarea acestora de a apela la expertiza personalului din cadrul Serviciului protecția informațiilor clasificate.

Departamentul coordonarea și monitorizarea activităților în teritoriu

Riscuri posibile

- ❖ Neaplicarea corespunzătoare a procedurilor de lucru specifice în exercitarea controalelor desfășurate la structurile teritoriale ale aparatului de specialitate,
- ❖ Aplicarea unor măsuri neechitabile și adoptarea unor practici neuniforme cu scopul obținerii de avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Omiterea sau aplicarea necorespunzătoare a sancțiunilor prevăzute de lege ca urmare a constatărilor consemnate în urma acțiunilor de control;
- ❖ Neîndeplinirea atribuțiilor de serviciu cu privire la coordonarea, din punct de vedere logistic, a activităților de îndrumare și instruire a prefectilor, primarilor, secretarilor unităților administrativ-teritoriale, precum și a altor categorii de persoane implicate în organizarea alegerilor și a referendumurilor;
- ❖ Monitorizarea deficitară a modului de îndeplinire a atribuțiilor legale în pregătirea și organizarea alegerilor și a referendumurilor de către autoritățile administrației publice locale și centrale;
- ❖ Influențarea activităților de control de către persoanele din interiorul/exteriorul Autorității în vederea favorizării unor interese.

Vulnerabilități

- ❖ Nerespectarea confidențialității în privința informațiilor obținute în cadrul controalelor efectuate și a deontologiei profesionale;
- ❖ Exercițarea abuzivă a sarcinilor de serviciu cu scopul obținerii de avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Ineficiența organismelor de control;
- ❖ Legislație vastă și neunitară;
- ❖ Existența unor relații neinstituționale între echipele de control și structurile/entitățile verificate;
- ❖ Vicierea activităților de control în favorizarea unor interese.

Evaluare situație actuală (Cauze ipotetice)

- ❖ Presiuni din partea prefectilor, primarilor, secretarilor unităților administrativ-teritoriale, precum și a altor categorii de persoane implicate în organizarea alegerilor și a referendumurilor;
- ❖ Existența unor interese materiale sau de altă natură;
- ❖ Vulnerabilitatea angajaților la presiuni interne/externe;
- ❖ Erori materiale și deficiențe care ar putea apărea în timpul efectuării controalelor, sau în momentul finalizării actelor de control sau posibilitatea înscrierii unor date eronate în documentele elaborate de personalul implicat în activitățile de control administrativ;
- ❖ Control superficial;
- ❖ Supraîncărcarea cu sarcini a personalului care efectuează activitățile de control;
- ❖ Lipsa personalului specializat;
- ❖ Lipsa unor mecanisme de control și monitorizare eficiente.

Recomandări

- ❖ Identificarea și eliminarea posibilelor erori și deficiențe care ar putea apărea în timpul efectuării controalelor sau în momentul finalizării actelor de control;
- ❖ Formarea profesională continuă pentru personalul cu atribuții de control, realizată prin cursuri de perfecționare în conformitate cu legislația specifică;
- ❖ Corelarea mărimii echipei de control cu numărul de obiective ale acțiunii de control, termenul limită și amplexarea activității structurii/instituției controlate;
- ❖ Organizarea unor întâlniri interdisciplinare (mese de lucru, dezbateri, întâlniri) la nivel intern/interinstituțional în cadrul cărora sunt discutate aspecte ce țin de activitatea de control administrativ, metode, tehnici și noi provocări;
- ❖ Organizarea unor întâlniri de lucru la care să participe personalul cu atribuții de control (execuție și conducere) în vederea schimbului de informații privind activitatea de verificare administrativă și a identificării soluțiilor la problemele existente;
- ❖ Includerea, prin ciclicitate, a cât mai multor entități în planurile de control, precum și rotația personalului în cadrul echipelor de control;
- ❖ Diseminarea măsurilor dispuse la entități similare, cu scopul de a constitui bune practici;
- ❖ Identificarea timpurie a neregulilor minore, ce pot fi corectate, limitându-se astfel impactul major pe care îl pot avea asupra autorității dacă nu sunt remediate;
- ❖ Implementarea funcției de consiliere a entităților controlate și încurajarea acestora de a apela la expertiza structurilor de control;
- ❖ Aplicarea principiilor separării de funcții, a supervizării și a principiului celor 4 ochi.

Departamentul de control al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Riscuri posibile

- ❖ Elaborarea unui plan de control care să excludă anumite partide politice cu scopul obținerii de avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Favorizarea unor interese private prin realizarea unor rapoarte de control neîntemeiate legal și neconforme cu realitatea cu scopul obținerii de avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Interpretarea neunitară sau eronată a actelor normative aplicabile cu ocazia diferitelor tipuri de alegeri pentru favorizarea anumitor competitori electorali cu scopul obținerii de avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Aplicarea necorespunzătoare a sancțiunilor/influențarea cuantumului amenzilor cu scopul obținerii de avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Divulgarea în public și/sau utilizarea în interes personal sau în beneficiul unui terț a informațiilor obținute în decursul exercitării funcției de control administrativ.

Vulnerabilități

- ❖ Legislație vastă și neunitară;
- ❖ Vulnerabilitatea angajaților la presiuni interne/externe;
- ❖ Complexitatea activităților desfășurate;
- ❖ Posibilitatea primirii de foloase necuvenite de la diverse persoane pentru a furniza anumite informații sau de a periclita corectitudinea informațiilor prezentate în rapoartele de control;
- ❖ Lipsa receptivității sau a disponibilității organismelor auditate/controlate de a pune la dispoziție documentele solicitate de către echipa abilitată.

Evaluare situație actuală (Cauze ipotetice)

- ❖ Posibilitatea ca auditorii să se afle în relații de incompatibilitate cu structura auditată;
- ❖ Posibilitatea primirii de foloase necuvenite de la structurile auditate pentru a nu raporta iregularitățile constatate;
- ❖ Documentele puse la dispoziție de către organismele auditate/controlate sunt incomplete, eronate sau neactualizate.

Recomandări

- ❖ Participarea personalului implicat în activități de control la campanii de comunicare (conferințe, seminarii, cursuri etc.) pe teme legate de integritate, etică, transparență, vulnerabilitatea la corupție (inclusiv cu accent pe secretul profesional și consecințele nerespectării acestuia);
- ❖ Creșterea gradului de conștientizare a riscurilor generate de fenomenul corupției prin organizarea unor sesiuni de lucru;
- ❖ Identificarea timpurie a neregulilor minore, ce pot fi corectate, limitându-se astfel impactul major pe care îl pot avea asupra instituției dacă nu sunt remediate;
- ❖ Rotirea periodică a personalului;
- ❖ Corelarea mărimii echipei de control cu numărul de obiective ale acțiunii de control, termenul limită și amploarea activității structurii/instituției controlate;
- ❖ Revenirea în control la entitățile verificate;
- ❖ Adoptarea unui mod de lucru unitar pentru tot personalul din structurile de control administrativ;
- ❖ Diseminarea măsurilor dispuse la entități similare, cu scopul de a constitui bune practici;
- ❖ Aplicarea principiilor separării de funcții, a supervizării și a principiului celor 4 ochi.

Departamentul logistică electorală

Riscuri posibile

- ❖ Supraevaluarea fondurilor necesare procesului electoral, precum și a cheltuielilor efectuate cu scopul obținerii de avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Favorizarea unor interese private cu scopul obținerii de avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Folosirea abuzivă a resurselor materiale sau umane.

Vulnerabilități

- ❖ Vulnerabilitatea angajaților la presiuni interne/externe;
- ❖ Folosirea abuzivă a funcției/exercitarea abuzivă a sarcinilor de serviciu,
- ❖ Cadrul legal complex ce oferă posibilitatea de interpretare;
- ❖ Legislație vastă și neunitară;
- ❖ Parcurgerea selectivă/superficială a etapelor procedurale.

Evaluare situație actuală (Cauze ipotetice)

- ❖ Necunoaștere și/sau interpretare eronată a unor norme legislative;
- ❖ Nerespectarea normelor de conduită și a cadrului legal aplicabil.

Recomandări

- ❖ Revizuirea periodică a procedurilor de lucru și aplicarea lor riguroasă;
- ❖ Creșterea gradului de conștientizare a riscurilor generate de corupție prin organizarea unor sesiuni de lucru;

- ❖ Identificarea timpurie a neregulilor minore, ce pot fi corectate, limitându-se astfel impactul major pe care îl pot avea asupra instituției dacă nu sunt remediate;
- ❖ Rotirea periodică a personalului.

Departamentul informatizarea proceselor electorale

Riscuri posibile

- ❖ Administrarea registrului electoral cu favorizarea/defavorizarea anumitor persoane cu scopul obținerii de avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Adoptarea de măsuri superficiale pentru prevenirea pierderii informațiilor din registrul electoral;
- ❖ Asigurarea superficială a recuperării informațiilor din registrul electoral în cazuri fortuite sau de forță majoră;
- ❖ Coordonarea deficitară a sistemului informatic de centralizarea datelor din procesele verbale privind consemnarea rezultatelor votării;
- ❖ Erori cu privire la constituirea bazei materiale specifică alegerilor și referendumurilor prin asigurarea deficitară a serviciilor aplicațiilor și a produselor informatice necesare.

Vulnerabilități

- ❖ Lipsa unor căi definite și/sau unitare de comunicare;
- ❖ Legislație vastă și neunitară;
- ❖ Atacuri cibernetice asupra sistemului informatic.

Evaluare situație actuală (Cauze ipotetice)

- ❖ Deficit de expertiză tehnică în domeniile vizate;
- ❖ Necunoașterea de către personalul desemnat a atribuțiilor specifice și a procedurilor de lucru.

Recomandări

- ❖ Formularea, când este posibil, de propuneri de simplificare a procedurilor interne de lucru;
- ❖ Identificarea timpurie a neregulilor minore, ce pot fi corectate, limitându-se astfel impactul major pe care îl pot avea asupra instituției dacă nu sunt remediate;
- ❖ Organizarea unor întâlniri interdisciplinare (mese de lucru, dezbateri, întâlniri) la nivel intern/interinstituțional în cadrul cărora sunt discutate aspecte ce țin de activitatea de control administrativ, metode, tehnici și noi provocări;
- ❖ Cooptarea în echipele de lucru a unor specialiști din structuri interne/externe.

Direcțiile județene

Riscuri posibile

- ❖ Neaplicarea corespunzătoare și monitorizarea insuficientă a procedurilor de lucru specifice în exercitarea controalelor desfășurate la structurile teritoriale ale aparatului de specialitate,
- ❖ Aplicarea unor măsuri neechitabile și adoptarea unor practici neuniforme cu scopul obținerii de avantaje materiale, morale sau profesionale;
- ❖ Neidentificarea tuturor neconformităților cu privire la documentele transmise și verificate și situația de la fața locului/din teren;
- ❖ Favorizarea unor interese private prin realizarea unor rapoarte de control neîntemeiate legal și neconforme cu realitatea cu scopul obținerii de avantaje materiale, morale sau profesionale.

Vulnerabilități

- ❖ Lipsa de informare și conștientizare a personalului cu privire la prevederile legale în domeniu;
- ❖ Nerespectarea procedurilor operaționale/de lucru;
- ❖ Probleme de natură legislativă, norme neclare, imprevizibile, lacune legislative, reglementarea unor excepții care ridică probleme de interpretare și aplicare, flexibilitate în interpretarea subiectivă.

Evaluare situație actuală (Cauze ipotetice)

- ❖ Nedeclararea conflictului de interese/incompatibilitate a personalului implicat în procesul de verificare și control;
- ❖ Lipsa cunoștințelor privind faptele de corupție;
- ❖ Conflict de interese;
- ❖ Blocaje birocratice/obstacole în desfășurarea procedurilor de control;
- ❖ Deficit de expertiză tehnică în domeniile vizate.

Recomandări

- ❖ Instruirea personalului pe teme specifice;
- ❖ Respectarea prevederilor legale și a celor procedurale/de lucru în procesul de verificare și de monitorizare;
- ❖ Respectarea normelor de conduită, respectiv de etică și integritate;
- ❖ Actualizarea declarațiilor privind incompatibilitățile și conflictele de interese, acolo unde este cazul;
- ❖ Rotația personalului;
- ❖ Aplicarea principiilor separării de funcții, a supervizării și a principiului celor 4 ochi.

2.3. Evidența alegătorilor

2.3.1. Registrul electoral

Registrul electoral este un sistem informatic național de înregistrare și actualizare a datelor de identificare a cetățenilor români cu drept de vot și a informațiilor privind arondarea acestora la secțiile de votare. Registrul este administrat de Autoritatea Electorală Permanentă și conține toți cetățenii români care au împlinit 18 ani și au drept de vot, inclusiv cei care au domiciliul sau reședința în străinătate.

Art. 36 din Constituția României	Art. 2 din Legea nr. 208/2015
(1) Cetățenii au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv.	Nu au drept de vot:
(2) Nu au drept de vot debilii sau alienații mintal, puși sub interdicție, și nici persoanele condamnate, prin hotărâre judecătorească definitivă, la pierderea drepturilor electorale.	a) debilii sau alienații mintal, puși sub interdicție;
	b) persoanele cărora li s-a interzis exercitarea dreptului de a alege, pe durata stabilită prin hotărâre judecătorească definitivă.

Dreptul de vot

Exercitarea dreptului de vot nu este obligatorie.

Exercitarea dreptului de vot se face pe baza liberului consimțământ al alegătorului.

Dreptul de vot se exercită personal, cu asigurarea secretului acestuia.

Registrul electoral a fost creat în scopul asigurării unui proces electoral corect și transparent. Stabilirea numărului alegătorilor, evidența și arondarea acestora pe secțiile de votare sunt activități de o importanță deosebită în procesul electoral. În România, toate aceste activități sunt de competența primarilor.

Registrul electoral este actualizat permanent prin:

☞ adăugarea alegătorilor care:

- au împlinit 18 ani,
- au dobândit cetățenia română,
- cărora le-a încetat suspendarea exercitării drepturilor electorale.

☞ radierea alegătorilor care:

- au decedat,
- și-au pierdut cetățenia română,
- cărora le-a fost interzisă exercitarea drepturilor electorale,
- care au fost puși sub interdicție de către o instanță judecătorească.

Registrul electoral funcționează în vederea asigurării următoarelor obiective:

- a) înregistrarea și actualizarea datelor de identificare a cetățenilor români cu drept de vot;
- b) realizarea comunicărilor prevăzute de lege privind datele de identificare a alegătorilor și arondarea acestora la secțiile de votare;
- c) arondarea cetățenilor români cu drept de vot la secțiile de votare;
- d) realizarea listelor electorale permanente;
- e) realizarea comunicărilor prevăzute de lege privind actualizarea listelor electorale permanente.

Registrul electoral este structurat pe județe, municipii, orașe, comune, pentru cetățenii români cu domiciliul sau reședința în țară, iar pentru cei cu domiciliul sau reședința în străinătate, pe state și localități.

Fiecare alegător figurează în Registrul electoral o singură dată, fiind arondat la o singură secție de votare (art. 25 (2), Legea 208/2015, cu modificările și completările ulterioare).

Cetățeanul cu drept de vot are posibilitatea să verifice online la adresa www.registrulelector.ro dacă este înscris în baza de date și la ce secție de votare poate să-și exercite opțiunea de vot la data alegerilor.

Răspunderea pentru asigurarea confidențialității datelor cu caracter personal și a securității

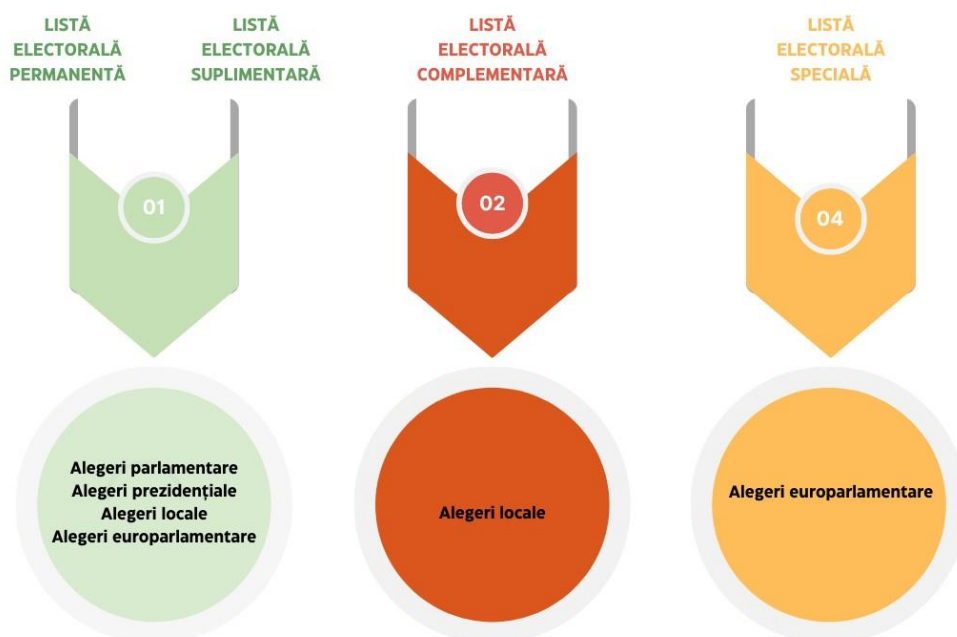

prelucrărilor în Registrul electoral revine Autorității Electorale Permanente, persoanelor autorizate și persoanelor împuternicite. Datele și informațiile conținute în Registrul electoral sunt destinate **exclusiv** proceselor electorale.

2.3.2. Listele electorale

Lista electorală este un document autentic care atestă posibilitatea exercitării dreptului de vot la scrutinul pentru care a fost întocmită și care cuprinde alegătorii arondați unei secții de votare. Listele electorale cuprind cetățenii cu drept de vot înscriși în Registrul electoral.

TIPURI DE LISTE ELECTORALE

Lista electorală permanentă

Putem distinge între mai multe tipuri de **liste electorale permanente**:

- ❖ lista electorală permanentă din țară cuprinde alegătorii cu domiciliul sau reședința în România și este tipărită de către primari, în două exemplare;
- ❖ lista electorală permanentă din străinătate cuprinde alegătorii care s-au înscris pentru vot la secție în străinătate;
- ❖ lista electorală permanentă din străinătate pentru votul prin corespondență cuprinde alegătorii înregistrați de Autoritatea Electorală Permanentă cu opțiunea vot prin corespondență.

Listele electorale permanente (utilizate la toate tipurile de alegeri) conțin următoarele informații:

- ☞ numele și prenumele alegătorului;
- ☞ codul numeric personal;
- ☞ domiciliul sau reședința, după caz;
- ☞ seria și numărul actului de identitate;
- ☞ numărul circumscripției electorale;

- ☞ numărul secției de votare;
- ☞ rubrică destinată semnăturii alegătorului.

Lista electorală suplimentară (utilizată la toate tipurile de alegeri)

În listele electorale suplimentare utilizate în secțiile de votare vor fi trecute, după caz, următoarele categorii de alegători:

Alegeri LOCALE

- ❖ persoanele omise din lista electorală permanentă, care se prezintă la vot, dacă au domiciliul în raza teritorială a secției de votare respective și nu au solicitat înscrierea în Registrul electoral cu adresa de reședință;
- ❖ cetățenii cu drept de vot care și-au stabilit reședința în circumscripția electorală în care au loc alegeri, care nu au solicitat înscrierea în Registrul electoral cu adresa de reședință;
- ❖ membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare (inclusiv președintele), precum și personalul tehnic auxiliar (operatorul de calculator) și personalul însărcinat cu menținerea ordinii, dacă domiciliază sau are reședința în unitatea administrativ-teritorială în care se află secția de votare.
- ❖ cetățenii Uniunii Europene omiși din copia de pe lista electorală complementară care se prezintă la vot și fac dovada că au domiciliul sau reședința în raza teritorială a secției de votare respective, cu oricare dintre documentele emise de Inspectoratul General pentru Imigrări sau cu unul dintre următoarele documentele:
 - acte încheiate în condițiile de validitate prevăzute de legislația română în vigoare, privind titlul locativ, respectiv contractul de vânzare-cumpărare, contractul de închiriere și altele;
 - declarația scrisă a găzduitorului, persoană fizică sau juridică, de primire în spațiu, însoțită de unul dintre documentele prevăzute la lit. a);
 - declarația pe propria răspundere a solicitantului, însoțită de nota de verificare a polițistului de ordine publică, prin care se certifică existența unui imobil și faptul că solicitantul locuiește efectiv la adresa declarată, pentru persoana fizică ce nu poate prezenta documentele prevăzute la lit. a) și b);
 - documentul eliberat de primărie, din care să rezulte că solicitantul figurează înscris în Registrul agricol, pentru mediul rural.
- ❖ cetățenii Uniunii Europene care, după înaintarea copiei de pe lista electorală complementară la biroul electoral al secției de votare, își schimbă adresa la care locuiesc în circumscripția electorală pe raza căreia se află secția de votare, în baza oricărui document valabil de identitate însoțit de certificatul de înregistrare care atestă noua adresă sau, după caz, de cartea de rezidență permanentă ori de permisul de ședere permanentă care atestă adresa anterioară, însoțit de o adeverință eliberată de formațiunea teritorială competentă a Inspectoratului General pentru Imigrări, care atestă adresa actuală.

Alegeri PARLAMENTARE

- ❖ persoanele care se prezintă la vot și fac dovada că au domiciliul sau reședința pe raza secției de votare, însă nu sunt înscrise în lista electorală permanentă a secției de votare respective;
- ❖ persoanele care în ziua votării se află în altă unitate administrativ-teritorială decât cea unde își au domiciliul sau reședința și care fac dovada că au domiciliul sau reședința pe raza circumscripției electorale în care se află secția de votare respectivă (sunt din județ, dar din altă localitate);
- ❖ membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare și operatorii de calculator care fac dovada că au domiciliul sau reședința pe raza circumscripției electorale în care se află secția de votare, însă nu sunt înscrși în lista electorală permanentă a secției de votare respective;
- ❖ persoanele însărcinate cu menținerea ordinii (polițistul/jandarmul în pază la secție) sau cu verificarea dispozitivului de menținere a ordinii care fac dovada că au domiciliul sau reședința pe raza circumscripției electorale în care se află secția de votare, însă nu sunt înscrși în lista electorală permanentă a secției de votare respective;
- ❖ candidații, dacă aceștia candidează în circumscripția electorală respectivă și nu sunt înscrși în lista electorală permanentă a secției de votare.

Alegeri EUROPARLAMENTARE

- ❖ alegătorii care se prezintă la vot și fac dovada cu actul de identitate că au domiciliul/reședința pe raza secției de votare respective, însă au fost omiși din lista electorală permanentă/specială a secției de votare respective;
- ❖ membrii biroului electoral al secției de votare, persoanele însărcinate cu menținerea ordinii și operatorii de calculator dacă aceștia nu sunt înscrși în lista electorală permanentă a secției de votare respective;
- ❖ alegătorii care în ziua votării se află în altă comună, oraș sau municipiu decât cel de domiciliu/reședință.
- ❖ alegătorii comunitari care în ziua de referință doresc să voteze la altă secție de votare decât unde sunt înscrși în copia de pe lista electorală specială votează numai dacă biroul electoral județean sau biroul electoral de sector confirmă, la solicitarea telefonică a președintelui biroului electoral al secției de votare, că au fost înscrși în listele electorale speciale;
- ❖ alegătorii care își exercită dreptul de vot prin intermediul urnei speciale.

Alegeri PREZIDENȚIALE

- ❖ alegătorii care se prezintă la vot și fac dovada că au domiciliul pe raza secției de votare respective, însă au fost omiși din lista electorală permanentă a secției de votare respective;
- ❖ membrii BESV, persoanele însărcinate cu menținerea ordinii și operatorii de calculator, dacă aceștia nu sunt înscrși în lista electorală permanentă a secției de votare respective;
- ❖ alegătorii care își au domiciliul în altă localitate;
- ❖ alegătorii cu mobilitate redusă care nu sunt înscrși în lista electorală permanentă a secției de votare respective.
- ❖ reprezentanții formațiunilor politice în birourile electorale ale secțiilor de votare pot primi, la cerere, copii ale listelor electorale suplimentare, în condițiile stabilite prin decizie a Biroului Electoral Central.

Lista electorală complementară (DOAR la alegerile locale) cuprinde toți cetățenii Uniunii Europene cu drept de vot care se află în evidențele Inspectoratului General pentru Imigrări și au domiciliul sau reședința în localitatea pentru care se întocmește lista.

Copiile de pe listele electorale complementare se transmit de către primar, pe bază de proces-verbal, în două exemplare, birourilor electorale ale secțiilor de votare, cu 3 zile înainte de data votării sau în preziua votării, după caz.

Un exemplar al listei electorale este pus la dispoziția alegătorilor pentru consultare, iar celălalt exemplar este utilizat în ziua votării.

Lista electorală specială (DOAR în cazul alegerilor Europarlamentare)

- ❖ cuprinde alegătorii comunitari din fiecare secție de votare (cetățenii cu drept de vot ai statelor membre ale Uniunii Europene, altele decât România, care au domiciliul sau reședința în România).
- ❖ un exemplar este pus la dispoziția alegătorilor pentru consultare, iar celălalt este utilizat în ziua votării.

Extrasul pentru urna specială (mobilă)

Pentru cetățenii cu drept de vot care nu se pot deplasa la sediul secției de votare din cauză de boală sau invaliditate, membrii biroului electoral al secției de votare pot pune la dispoziție o urnă specială. Votul cu urna specială se face pe baza unui extras de pe lista electorală permanentă sau suplimentară existentă la secția respectivă.

Extrasul se semnează de către președinte și se ștampilează, iar persoanele cuprinse în aceste extrase

trebuie să fie radiate din celelalte liste electorale existente la secție. Înainte ca echipa de membri ai biroului electoral să se deplaseze cu o urnă de vot specială la persoanele care nu pot vota la secția de votare potrivit legii, se verifică dacă persoanele respective și-au mai exercitat dreptul de vot în aceeași zi.

De regulă, urna specială poate fi solicitată de următoarele categorii de alegători:

- ☞ Alegătorii care nu se pot deplasa la secția de votare din cauză de boală sau invaliditate;
- ☞ Alegătorii izolați sau carantinați;
- ☞ Alegătorii internați într-o unitate sanitară publică sau privată, cămin pentru persoane vârstnice;
- ☞ Alegătorii deținuți în baza unui mandat de arestare preventivă sau care se află în executarea unei pedepse privative de libertate;
- ☞ Alegătorii aflați în arest la domiciliu.

2.3.3. Organizarea secțiilor de votare

Birourile electorale ale secțiilor de votare sunt alcătuite din:

Responsabilitățile membrilor birourilor electorale sunt după cum urmează:

1) primesc de la primari, pe bază de proces-verbal:

- *alegeri Locale*: listele electorale permanente, copiile ale listelor electorale complementare și listelor electorale suplimentare și asigură condițiile necesare în vederea verificării acestora de către alegători;
- *alegeri Parlamentare și Prezidențiale*: în preziua votării, un exemplar al listelor electorale permanente;
- *alegeri Europarlamentare*: cu 2 zile înainte de ziua de referință, două copii de pe listele electorale permanente și două copii de pe listele electorale speciale, care cuprind alegătorii din secția de votare;

- 2) primesc de la primari pentru alegerile Parlamentare, Europarlamentare și Prezidențiale, respectiv, de la birourile electorale de circumscripție pentru alegerile locale, pe bază de proces-verbal:
- *alegeri Parlamentare*: buletinele de vot, ștampila de control și ștampilele cu mențiunea "VOTAT", formularele pentru încheierea proceselor-verbale, alte materiale necesare desfășurării procesului electoral, precum și două buletine de vot, câte unul pentru alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, anulate de către președintele biroului electoral de circumscripție, pe care le vor afișa într-un loc vizibil, în ziua premergătoare votării;
 - *alegeri Europarlamentare*: buletinele de vot, ștampila de control și ștampilele cu mențiunea "VOTAT", formularele pentru încheierea proceselor-verbale, alte imprimare și materiale necesare desfășurării procesului electoral, precum și un buletin de vot anulat, după caz, pe care îl vor afișa la sediul secției de votare într-un loc vizibil, în ziua premergătoare votării;
 - *alegeri Prezidențiale*: buletinele de vot, ștampila de control și ștampilele cu mențiunea "VOTAT", formularele pentru încheierea proceselor-verbale, alte imprimare și materiale necesare desfășurării procesului electoral, precum și un buletin de vot anulat, după caz, pe care îl vor afișa la sediul secției de votare într-un loc vizibil, în ziua premergătoare alegerilor;
 - *alegeri Locale*: buletinele de vot pentru alegătorii care urmează să voteze la secția respectivă, ștampila de control și ștampilele cu mențiunea "VOTAT".
- 3) asigură buna organizare a votării;
- 4) conduc operațiunile de votare, iau toate măsurile de ordine în localul secției de votare și în jurul acesteia;
- 5) numără voturile și consemnează rezultatele votării;
- 6) rezolvă întâmpinările referitoare la propria lor activitate;
- 7) predau, după caz, **procesele-verbale cuprinzând rezultatele votării**, prin mijloace electronice și pe suport hârtie, **buletinele de vot întrebuințate și necontestate, buletinele de vot nule și cele contestate**, împreună cu întâmpinările, contestațiile și materialele la care acestea se referă, precum și **dosarele cuprinzând listele electorale utilizate în cadrul secției de votare**, îndosariate pe tipuri de liste;
- 8) predau, pe bază de proces-verbal, după caz, buletinele de vot întrebuințate și necontestate, buletinele de vot anulate și neutilizate, ștampilele și celelalte materiale utilizate în desfășurarea votării.
- 9) *în cazul alegerilor Parlamentare*:
- *eliberează fiecărui reprezentant al partidelor politice, alianțelor politice, alianțelor electorale și organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale din componența biroului câte o copie de pe fiecare proces-verbal, certificată de președintele biroului electoral al secției de votare;*
 - *eliberează, la cererea atât a observatorilor organizațiilor neguvernamentale, cât și a reprezentanților presei acreditați pe lângă respectivele secții de votare, prin președintele secției de votare, câte o copie a fiecărui proces-verbal care consemnează rezultatul alegerilor în secția respectivă;*

10) în cazul alegerilor Locale, Parlamentare și Prezidențiale:

- verifică, prin mijloace electronice, îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru exercitarea dreptului de vot, precum și corelațiile din procesele-verbale de consemnare a rezultatelor votării, conform procedurii stabilite prin hotărâre a Biroului Electoral Central sau conform metodologiei stabilite prin hotărâre a Autorității Electorale Permanente, după caz.

Birourile electorale sunt alcătuite numai din cetățeni cu drept de vot.

Birourile electorale ale secțiilor de votare nu pot funcționa cu mai puțin de 5 membri.

În îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, membrii birourilor electorale exercită o funcție ce implică autoritatea de stat. Exercițarea corectă și imparțială a funcției de membru al biroului electoral este obligatorie. Nerespectarea acestei obligații atrage răspunderea juridică, civilă sau penală, după caz.

Candidații în alegeri, soțul, soția, rudele și afinii acestora până la gradul al doilea inclusiv nu pot fi membri ai birourilor electorale.

Nimeni nu poate fi în același timp membru în două sau mai multe birouri electorale.

Birourile electorale ale secțiilor de votare lucrează legal în prezența majorității membrilor.

Membrii biroului electoral al secției de votare au obligația de a nu lipsi de la activitățile acestuia.

Birourile electorale ale secțiilor de votare adoptă hotărâri și iau măsuri, potrivit competenței lor, numai cu votul majorității membrilor prezenți. Votul se exprimă deschis și poate fi numai „pentru” sau „împotriva” și va fi consemnat ca atare într-un proces-verbal. În caz de egalitate de voturi, votul președintelui este hotărâtor.

Actele adoptate se aduc la cunoștință publică sub semnătura președintelui biroului electoral, după caz, prin afișare la sediul propriu, prin comunicare către părțile interesate, prin orice mijloc de publicitate, inclusiv prin postare pe internet.

Birourile electorale sunt obligate să țină evidența întâmpinărilor, contestațiilor și a altor cereri privind procesul electoral, precum și a hotărârilor adoptate și a măsurilor dispuse.

În preziua votării, președinții birourilor electorale ale secțiilor de votare primesc, după caz:

- ❖ exemplar al listei electorale permanente;
- ❖ exemplare ale copiei de pe lista electorală complementară;
- ❖ formularele listelor electorale suplimentare și a extraselor de pe lista electorală permanentă, copia listei electorale complementare sau de pe lista electorală suplimentară;
- ❖ buletinele de vot

❖ ștampilele cu mențiunea „VOTAT”
❖ ștampila de control
❖ tuș, tușiere
❖ timbrele autocolante
❖ tipizatele proceselor-verbale de consemnare a rezultatelor votării;
❖ alte tipizate utilizate în procesul de votare (tipizatele formularelor privind consemnarea cazurilor deosebite semnalate de Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal; Proces - verbal pentru constatarea disfuncționalității sistemului informatic; formular în care se consemnează CNP-urile alegătorilor care se prezintă la vot pe durata disfuncționalității sistemului informatic etc).

În preziua votării, la ora 18:00, toți membrii biroului electoral al secției de votare și operatorul de calculator trebuie să fie prezenți la sediul secției de votare.

Operațiunile care se realizează în ziua votării urmează desfășurătorul de mai jos:

1.1. **Intervalul orar 06:00-07:00** - desigilare cale de acces; verificare persoane acreditate; verificare, împreună cu operatorul de calculator, a funcționării tabletei, a comunicațiilor și a aplicației informatice; verificare urne, liste electorale, buletine de vot, ștampila de control, ștampilele cu mențiunea „VOTAT”, tușiere, timbre autocolante, celelalte tipizate și materiale.

1.2. **Intervalul orar 07:00-21:00** - Desfășurarea votării cu respectarea regulilor generale impuse prin lege

- ☞ Accesul alegătorilor și verificarea Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal
- ☞ Exercițarea dreptului de vot
- ☞ Contestarea identității alegătorului (acolo unde și dacă este cazul)
- ☞ Votarea cu urna specială (pentru situațiile special prevăzute)
- ☞ Suspendarea votării (acolo unde și dacă este cazul)
- ☞ Întâmpinări și contestații (acolo unde este cazul)
- ☞ Disfuncționalități ale Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal (acolo unde și dacă este cazul)
- ☞ Încheierea votării

1.3. **După încheierea votării**, are loc numărarea buletinelor de vot, consemnarea rezultatelor votării, întocmirea dosarelor pentru biroul electoral ierarhic superior și predarea documentelor către acesta.

2.3.4. Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal

Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal (SIMPV) are rolul de a **verifica identitatea persoanei**, de a **preveni votul multiplu** și de a **transmite rezultatele din secțiile de votare** către nivelul ierarhic superior.

SIMPV contribuie la asigurarea integrității procesului electoral, având următoarele funcționalități principale:

- ❖ facilitează verificarea îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru exercitarea dreptului de vot;
- ❖ semnalează tentativele de vot ilegal;
- ❖ semnalează cazurile în care este posibil ca actele de identitate ale alegătorilor să se afle în afara perioadei de valabilitate;
- ❖ semnalează cazurile în care persoanele care se prezintă la vot nu au drept de vot sau figurează cu interdicții de exercitare a dreptului de vot;
- ❖ semnalează cazurile în care alegătorii care se prezintă la vot figurează că au mai votat;
- ❖ facilitează exercitarea dreptului de vot;
- ❖ asigură unicitatea înscrierii în listele electorale;
- ❖ adună date statistice privind prezența alegătorilor la vot;
- ❖ asigură înregistrarea audiovideo neîntreruptă a operațiunilor efectuate de către membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru numărarea voturilor.

SIMPV este format pe baza următoarelor: (1) Registrul electoral și, în cazul alegerilor Locale, (2) listele electorale complementare și (3) Registrul secțiilor de votare.

Selectarea operatorilor de calculator ai birourilor electorale ale secțiilor de votare se realizează pe baza examinării practice a acestora de către Serviciul de Telecomunicații Speciale, cu sprijinul Autorității Electorale Permanente și al Institutului Național de Statistică.

Fiecare alegător va prezenta actul de identitate operatorului de calculator al biroului electoral al secției de votare, care va înscrie codul numeric personal al acestuia în Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal (SIMPV). Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal semnalează dacă persoana care s-a prezentat la vot:

- ☞ a împlinit vârsta de 18 ani până în ziua votării inclusiv;
- ☞ și-a pierdut drepturile electorale;
- ☞ și-a mai exercitat dreptul de vot la același scrutin;
- ☞ este arondată la altă secție de votare;
- ☞ este omisă din lista electorală permanentă și
- ☞ are domiciliul în raza teritorială a secției de votare.

Operatorul de calculator semnalează președintelui biroului electoral al secției de votare situațiile identificate. Deciziile le ia doar președintele biroului electoral al secției de votare la atenționarea operatorului.

Disfuncționalitatea Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal (SIMPV) nu determină suspendarea sau întreruperea votării.

PROCESUL DE VOTARE

Pe perioada disfuncționalității SIMPV, în cazul în care terminalul informatic este funcțional la secțiile de votare, alegătorii prezintă actele de identitate operatorului de calculator, care validează în aplicația informatică pentru verificarea dreptului de vot, în modul offline, codurile numerice personale ale alegătorilor care se prezintă la vot.

În cazul în care terminalul informatic nu este funcțional la secțiile de votare se utilizează listele electorale pe suport hârtie. Pe durata disfuncționalității SIMPV, alegătorii care se prezintă la vot sunt înscrși și în formularul în care se consemnează codurile numerice personale ale alegătorilor care se prezintă la vot pe durata disfuncționalității sistemului informatic.

După încetarea disfuncționalității SIMPV, operatorul de calculator va introduce CNP-urile alegătorilor care s-au prezentat la vot pe perioada disfuncționalității acestuia. În cazul în care terminalul informatic a rămas funcțional pe perioada disfuncționalității SIMPV, datele înscrise în ADV în modul offline sunt transmise automat către Sistemul informatic central unde sunt verificate.

Eventualele notificări privind:

- ☞ cazurile în care sunt înregistrate în SIMPV persoane omise din listele electorale permanente,
- ☞ cazurile în care o persoană a votat fără a avea acest drept, deși era înscrisă în lista persoanelor cărora li s-a interzis exercitarea acestui drept și a persoanelor puse sub interdicție,
- ☞ cazurile în care un alegător a votat de mai multe ori, sunt transmise Ministerului Afacerilor Interne.

Capitol 3 - CONDUITA RECOMANDATĂ (PREVENTIVĂ) PENTRU PĂSTRAREA UNUI CLIMAT DE ETICĂ, INTEGRITATE ȘI TRANSPARENTĂ ÎN PROCESELE ELECTORALE

3.1. Standarde și principii generale în materie de etică, integritate și transparență în procesele electorale

Principiile care trebuie să guverneze conduita profesională în procesele electorale sunt:

- supremația Constituției și a legii;
- prioritatea interesului public;
- asigurarea egalității de tratament în fața autorităților și instituțiilor publice;
- imparțialitatea și nediscriminarea;
- integritatea morală;
- profesionalismul;
- independența operațională;
- libertatea gândirii și a exprimării;
- nediscriminarea;
- deschiderea și transparența;
- confidențialitatea.

Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept a elaborat în anul 2015 un set de linii directoare comune privind prevenirea și combaterea utilizării abuzive a resurselor administrative în cursul proceselor electorale, acestea având rolul de a susține legiuitorii și autoritățile naționale în efectuarea procesului legislativ astfel încât să se prevină și să se combată utilizarea abuzivă a resurselor administrative. Principiile amintite în document sunt:

- statul de drept;
- libertatea de exprimare, de a-și forma o opinie și de informare;
- imparțialitatea;
- neutralitatea;
- transparența;
- egalitatea de șanse.

Pe de altă parte, Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală a analizat o serie de documente relevante în domeniu, pe baza cărora a determinat un set de orientări regionale, care prevăd următoarele aspecte referitoare la stabilirea cadrului legal în materie electorală:

- ❖ alegerea sistemului electoral ar trebui să asigure respectarea standardelor internaționale pentru alegerile democratice în ceea ce privește instituțiile alese, frecvența alegerilor și organizarea unităților electorale;
- ❖ cadrul legal ar trebui să garanteze tuturor cetățenilor dreptul la vot universal și egal, precum și dreptul de a contesta alegerile fără nicio discriminare;
- ❖ cadrul legal ar trebui să impună instituirea și funcționarea organelor de conducere electorală într-o manieră care să asigure administrarea independentă și imparțială a alegerilor;
- ❖ cadrul legal ar trebui să impună menținerea registrelor de alegători într-o manieră transparentă și precisă, să

protejeze dreptul cetățenilor calificați de a se înregistra și să împiedice înregistrarea sau îndepărtarea ilegală sau frauduloasă a persoanelor;

- ❖ cadrul legal ar trebui să asigure faptul că toate partidele politice și candidații sunt capabili să concureze la alegeri pe baza unui tratament echitabil;
- ❖ cadrul legal ar trebui să asigure faptul că fiecare partid politic și candidat se bucură de dreptul la libertatea de exprimare și libertatea de asociere și are acces la electorat și că toate părțile interesate din procesul electoral au o șansă egală de succes;
- ❖ cadrul legal ar trebui să asigure faptul că toate partidele politice și candidații au acces la mass-media și sunt tratate în mod echitabil de mass-media deținute sau controlate de stat și că nu sunt impuse limitări nerezonabile dreptului partidelor politice și candidaților la libera exprimare în timpul campaniilor electorale;
- ❖ cadrul legal ar trebui să se asigure că toate partidele politice și candidații sunt tratați în mod echitabil prin dispoziții legale care reglementează finanțele și cheltuielile campaniei;
- ❖ cadrul legal ar trebui să se asigure că toate voturile sunt numărate și înregistrate cu exactitate, în mod egal, echitabil și transparent;
- ❖ cadrul legal trebuie să conțină o prevedere pentru reprezentanții desemnați de partide și candidații care contestă alegerile, pentru a respecta toate procesele de vot;
- ❖ cadrul legal trebuie să conțină drepturile și responsabilitățile reprezentanților candidaților și ai partidului în secțiile de votare;
- ❖ pentru a asigura transparența și pentru a crește credibilitatea, cadrul legal ar trebui să prevadă că observatorii electorali pot observa toate etapele proceselor electorale;
- ❖ cadrul legal ar trebui să ofere mecanisme și remedii eficiente pentru respectarea legii și aplicarea drepturilor electorale, definind sancțiunile pentru infracțiuni electorale specifice.

3.2. Reglementări comunitare și naționale

Legislația comunitară și națională cu privire la conduita etică, integritatea și transparența la nivelul administrației publice este vastă, fiind reglementate normele de conduită profesională, adoptate în regulamentele de ordine interioare, cât și reglementări cu privire la combaterea actelor de corupție. Dintre acestea amintim:

A. Tratatul privind Uniunea Europeană și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene⁴ (extras)

- Art. 83 prin care se recunoaște fenomenul de corupție ca domeniu al criminalității și necesitatea indispensabilă de punere în aplicare a unor politici unitare și de stabilire a unor norme minime referitoare la definirea infracțiunilor și a sancțiunilor în domeniul criminalității,
- Art. 310 (6), prin juxtapunere la fenomenul de corupție, „*Uniunea și statele membre, în conformitate cu articolul 325, combat fraude și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii.*”,
- Art. 325, prin juxtapunere la fenomenul de corupție, incriminează fraudea și îndrumă asupra căilor de urmat în prevenirea și combaterea fraudei, pentru a oferi o protecție efectivă și echivalentă în statele membre, în instituțiile, organele, oficiile și agențiile UE.

⁴ Comunicarea 2016/C 201/01 din 7 iunie 2016 privind versiunea consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene

B. Convenția privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene prevede, printre altele, aspecte privind:

- sancționarea penală a actelor de corupție pasivă și de corupție activă a funcționarilor naționali și comunitari,
- răspunderea persoanelor juridice, confiscarea, spălarea banilor și cooperarea între statele membre și Comisie în scopul protecției intereselor financiare ale Comunităților Europene și a datelor cu caracter personal în legătură cu aceste interese.

C. Convenția penală privind corupția prevede măsurile ce trebuie luate la nivel național de către statele părți privind răspunderea și sancționarea actelor de corupție pasivă și activă a persoanelor fizice și entităților publice/private naționale și comunitare și de incriminare a formelor de corupție, precum și principiile privind cooperarea internațională.

D. Convenția civilă asupra corupției prevede măsurile ce urmează să fie luate de statele părți și mecanismele de cooperare internațională și de continuitatea punerii în aplicare.

E. Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, care, pe lângă prevederi consistente despre politici și practici de prevenire, organisme cu rol de prevenire a corupției, de stabilire a unui sistem de achiziții publice urmând principiile de transparență, concurență și tratament egal, include și alte măsuri de prevenire și combatere a corupției, precum:

- a) *promovarea și consolidarea măsurilor în scopul prevenirii și combaterii corupției în modul cel mai eficient;*
- b) *promovarea, înlesnirea și sprijinul cooperării internaționale și asistenței tehnice în scopul prevenirii corupției și al luptei împotriva acesteia, inclusiv recuperarea de bunuri;*
- c) *promovarea integrității, responsabilității și bunei gestiuni a afacerilor publice și a bunurilor publice.*

F. Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare:

- Art. 5 identifică categoriile de infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție, inclusiv prin raportare la Codul Penal în vigoare;
- Art. 6 identifică acele infracțiuni de corupție care se pedepsesc potrivit prevederilor Codului Penal, respectiv infracțiunile de luare de mită, dare de mită, de primire de foloase necuvenite și trafic de influență;
- Art. 18.1 - 18.5 despre incriminarea și sancționarea penală a tentativei infracțiunilor și a infracțiunilor în legătură directă cu infracțiunile de corupție; cu titlu de exemplu putem enumera: falsul și uzul de fals săvârșite în scopul de a ascunde comiterea uneia dintre infracțiunile prevăzute de legea menționată; abuzul în serviciu contra intereselor publice etc.

G. Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare, care tratează în detaliu conflictul de interese, incompatibilitățile și principiile care stau la baza prevenirii conflictului de interese în exercitarea demnităților publice și funcțiilor publice, precum și principiile de utilizare a procedurii de acces la informațiile și serviciile publice, cât și reguli generale de asigurare a

transparenței informațiilor și serviciilor publice ca parte integrantă a reformei administrației publice.

H. Ordonanța de Urgență 57/2019 privind Codul Administrativ, cu modificările și completările ulterioare:

- Secțiunea a 2-a care prevede îndatoririle funcționarului public și a personalului contractual cu privire la exercitarea funcției, precum și interdicții și limitări în ceea ce privește implicarea în activitatea politică, conduita în relațiile cu cetățenii;
- Secțiunea a 3-a care prevede obligațiile autorităților și instituțiilor publice cu privire la asigurarea consilierii etice a funcționarilor publici și a personalului contractual și a informării și a raportării cu privire la normele de conduită, precum și informarea publicului cu privire la respectarea obligațiilor și a normelor de conduită.

I. Legea nr. 7/2006 (privind statutul funcționarului public parlamentar), republicată, cu modificările și completările ulterioare, care reglementează statutul funcționarului public parlamentar:

- Art. 46 (1) *Funcționarii publici parlamentari au obligația să îndeplinească cu profesionalism, imparțialitate și în conformitate cu legea îndatoririle de serviciu și să se abțină de la orice faptă care ar putea aduce prejudicii persoanelor fizice sau juridice ori prestigiului corpului funcționarilor publici parlamentari.*
(2) *Funcționarii publici parlamentari au obligația să îndeplinească cu profesionalism, imparțialitate și în conformitate cu legea îndatoririle de serviciu și să se abțină de la orice faptă care ar putea aduce prejudicii persoanelor fizice sau juridice ori prestigiului corpului funcționarilor publici parlamentari.*

J. Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, cu modificările și completările ulterioare, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007, cu modificările și completările ulterioare, privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate:

- Art. 1 prin care se reglementează categoriile de persoane care au obligația declarării averilor și intereselor pentru persoanele fizice care exercită funcții și demnități publice;
- Art. 8 (1) *Scopul Agenției este asigurarea integrității în exercitarea demnităților și funcțiilor publice și prevenirea corupției instituționale, prin exercitarea de responsabilități în evaluarea declarațiilor de avere, a datelor și informațiilor privind averea, precum și a modificărilor patrimoniale intervenite, a incompatibilităților și a conflictelor de interese potențiale în care se pot afla persoanele prevăzute la art. 1, pe perioada îndeplinirii funcțiilor și demnităților publice.*

K. Hotărâre nr. 1.269/2021 privind aprobarea Strategiei naționale anticorupție 2021-2025 și a documentelor aferente acesteia, care stabilește seturile de indicatori de performanță, riscurile asociate obiectivelor și măsurilor stabilite în strategie, a inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, a indicatorilor de evaluare și a standardelor de informare și de publicare a informațiilor de interes public și tratează în mod specific creșterea transparenței publicității politice și a integrității finanțării partidelor politice, precum și a integrității alegerilor și referendumurilor (a se vedea Obiectiv specific nr. 4.6. din Strategia națională anticorupție 2021-2025).

L. Strategia în domeniul funcției publice pentru perioada 2022-2027 (elaborată de către Agenția Națională a Funcționarilor Publici pentru a continua procesul de reformă în domeniul funcției publice și a finaliza angajamentele de reformă anterioare (din *Strategia pentru consolidarea administrației publice 2014-2020* și *Strategia privind dezvoltarea funcției publice 2016-2020*), respectiv Obiectivul specific 5 „Promovarea eticii, integrității, transparenței și prevenirea corupției”).

M. Codul Penal, cu toate modificările și completările ulterioare, cu relevanță în ceea ce privește infracțiunile de corupție, menționăm următoarele:

— Titlul V, Infracțiuni de corupție și de serviciu:

- Art. 289 Luarea de mită;
- Art. 290 Darea de mită;
- Art. 291 Traficul de influență;
- Art. 292 Cumpărarea de influență;
- Art. 297 Abuzul în serviciu;
- Art. 301 Folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane.

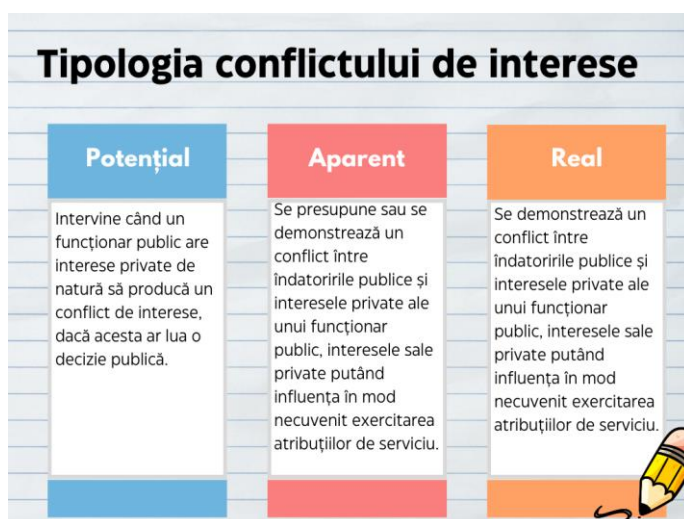
3.3. Regimul incompatibilităților și al conflictelor de interes

Prin **conflict de interes** se înțelege *situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative*. Principiile care stau la baza prevenirii conflictului de interes în exercitarea demnităților publice și funcțiilor publice sunt: imparțialitatea, integritatea, transparența deciziei și supremația interesului public.

Pe de altă parte, prin **incompatibilitate** se înțelege *incidentul de integritate care constă în deținerea/exercitarea unei funcții/calități publice simultan cu deținerea/exercitarea unei alte funcții/calități din domeniul public sau privat, al căror cumul este interzis de lege*. Incompatibilitățile reflectă acele situații în care un oficial public exercită mai multe funcții în același timp, deși este interzis de lege.

Dacă, pentru existența unui conflict de interes, persoanele publice trebuie să ia o decizie care să influențeze un interes personal, pentru a se afla într-o situație de incompatibilitate, un oficial public nu trebuie să ia nicio decizie, deoarece este suficient faptul că acesta exercită concomitent două sau mai multe funcții al căror cumul este interzis de lege.

Conflictul de interes apare atunci când interesele oficialului public, ca persoană privată, influențează sau ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obligațiilor și responsabilităților sale oficiale cu imparțialitate și obiectivitate. Interesele private ale funcționarului public pot include un beneficiu pentru sine sau pentru familia sa, pentru rudele sale apropiate, pentru prieteni, pentru persoane sau organizații cu care acesta a avut relații politice sau de afaceri. Interesul personal se poate referi și la orice datorii pe care funcționarul public le are față de persoanele enumerate mai sus.

Zonele cu risc ridicat de apariție a conflictelor de interese sunt:

- funcțiile de verificare și control,
- funcțiile de monitorizare,
- funcțiile de relaționare stabilite între autoritățile publice cu entitățile private,
- achizițiile publice.

Pentru ca un funcționar public să se afle într-o situație de incompatibilitate, acesta trebuie să dețină simultan două sau mai multe funcții a căror însumare este interzisă de legislația aplicabilă (Legea nr. 161/2003, cu modificările și completările ulterioare) sau dacă între acesta și un alt funcționar public având calitatea de soț/soție sau rudă de gradul I există raporturi ierarhice directe.

Calitatea de funcționar public este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții publice sau calități decât cea în care a fost numit, precum și cu funcțiile de demnitate publică. Funcționarii publici nu pot deține alte funcții și nu pot desfășura alte activități, remunerate sau neremunerate, după cum urmează:

- în cadrul autorităților sau instituțiilor publice;
- în cadrul cabinetului demnitarului, cu excepția cazului în care funcționarul public este suspendat din funcția publică, în condițiile legii, pe durata numirii sale;
- în cadrul regiilor autonome, societăților comerciale ori în alte unități cu scop lucrativ din sectorul public;
- în calitate de membru al unui grup de interes economic.

În vederea respectării prevederilor legii privind incompatibilitățile și conflictele de interese, Agenția Națională de Integritate este instituția căreia îi revine sarcina legală de evaluare a prezumțivelor situații de incompatibilitate și conflicte de interese.

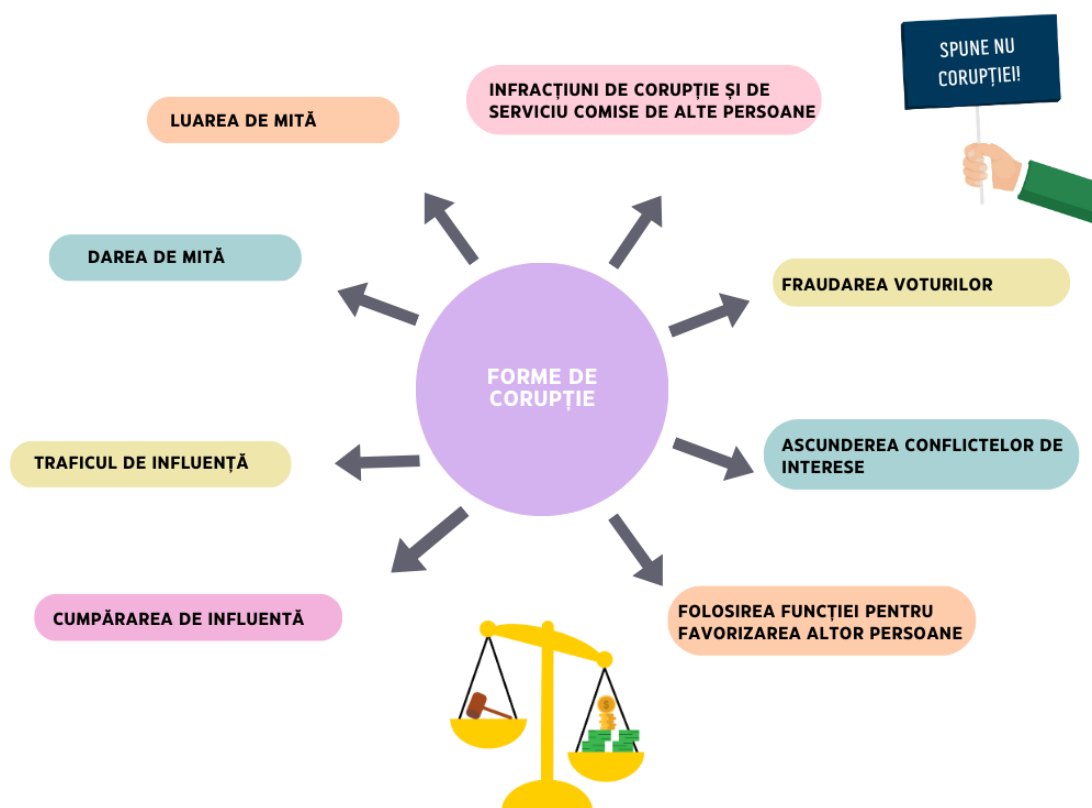
Funcționarii publici au obligația să respecte regimul conflictului de interese și al incompatibilităților, precum și normele de conduită. Aceștia trebuie să exercite un rol activ, având obligația de a evalua situațiile care pot genera o situație de incompatibilitate sau un conflict de interese și de a acționa pentru prevenirea apariției sau soluționarea legală a acestora. În situația intervenirii unei incompatibilități sau a unui conflict de interese, funcționarii publici au obligația de a acționa conform prevederilor legale pentru încetarea incompatibilității sau a conflictului de interese, în termen legal.

Capitol 4 - CONDUITA RECOMANDATĂ PENTRU DIMINUAREA (COMBATEREA) RISCURILOR DE CORUPȚIE ÎN PROCESELE ELECTORALE

4.1. Corupția: fapte, cauze, efecte

Una dintre cele mai uzitate definiții este cea furnizată de către organizația non-guvernamentală Transparency International, ce are ca scop prevenirea fenomenului corupției și promovarea transparenței, responsabilității și a integrității la nivel internațional, prin activități de cercetare, documentare, informare, educare și sensibilizare a opiniei publice. Potrivit acesteia, corupția reprezintă folosirea abuzivă a puterii încredințate, în scopul satisfacerii unor interese personale sau de grup⁵.

România depune eforturi în vederea prevenirii faptelor de corupție, atât prin elaborarea unui cadru normativ conform cu standardele europene și internaționale, cât și a unor documente de politică publică dedicate luptei împotriva corupției. Începând cu anul 2001, România a adoptat programe, planuri, strategii naționale de prevenire și combatere a corupției. În acest sens, pot fi enumerate: Programul național de prevenire a corupției și Planul național de acțiune împotriva corupției (2001-2004), Strategia Națională Anticorupție (SNA) 2005 - 2007, Strategia Națională Anticorupție privind Sectoarele Vulnerabile și Administrația Publică Locală 2008 - 2010, SNA 2012 - 2015, SNA 2016-2020 și SNA 2021-2025.

⁵ Transparency International, How do you define corruption?, <https://www.transparency.org/what-is-corruption#define>

Există multe **forme și modalități** în care corupția se poate manifesta, printre care amintim:

1. **Luarea de mită (corupția pasivă)** - acceptarea de bani, cadouri sau alte avantaje în schimbul unor favoruri sau privilegii ilegale (*art. 289 din Codul Penal*).

Exemplu: X este candidat în cadrul alegerilor locale, iar pentru a-și finanța campania electorală a primit o donație de la Y în schimbul unei promisiuni de acordare a unor favoruri politice sau avantaje ulterioare.

2. **Darea de mită (corupția activă)** - acordarea de bani, cadouri sau alte avantaje în schimbul unor favoruri sau privilegii ilegale (*art. 290 din Codul Penal*).

Exemplu: X este candidat în cadrul alegerilor locale, iar pentru a primi voturi din partea alegătorilor, acesta le-a oferit bani.

3. **Traficul de influență** - folosirea influenței sau puterii personale pentru a obține favoruri sau avantaje în beneficiul propriu sau al altor persoane (*art. 291 din Codul Penal*).

Exemplul 1: X este candidat la alegeri, iar pentru a determina familia lui Y să îl voteze, îi promite acestuia o funcție publică.

Exemplul 2: X este candidat la alegeri, iar pentru a obține susținere și influență din partea partidului politic, acesta promite acordarea unor favoruri ulterioare.

4. **Cumpărarea de influență** - solicitarea, oferirea sau acordarea de bani ori alte foloase, pentru sine sau pentru altul, direct ori indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public, pentru a-l determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri (*art. 292 din Codul Penal*).
5. **Folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane** - fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act prin care s-a obținut un folos patrimonial pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv, cu excepțiile prevăzute de lege (*art. 301, alin (1) din Codul Penal*).
6. **Infrațiunile de corupție și de serviciu comise de alte persoane** - dispozițiile art. 289-292, 295, 297-300 și art. 304 din Codul Penal privitoare la funcționarii publici se aplică în mod corespunzător și faptelor săvârșite de către sau în legătură cu persoanele care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice prevăzute la art. 175, alin. (2) ori în cadrul oricărei persoane juridice (*art. 308 din Codul Penal*).
7. **Fraudarea votului** - manipularea rezultatelor electorale pentru a obține un avantaj nelegitim în alegeri. Modalități de fraudare a votului:
 - vot multiplu - atunci când persoanele votează de mai multe ori folosind identități false sau multiple pentru a influența rezultatele electorale;
 - cumpărarea de voturi - candidații sau echipele lor de campanie încearcă să cumpere voturile alegătorilor prin oferirea de bani, cadouri sau alte beneficii;
 - suprimarea votului - intimidarea alegătorilor, manipularea listelor electorale sau desfășurarea necorespunzătoare a procesului de votare;

- manipularea buletinelor de vot - falsificarea, modificarea sau înlocuirea buletinelor de vot pentru a schimba rezultatele electorale în favoarea unui candidat sau partid politic;
- manipularea sistemului de numărare a voturilor - adăugarea de voturi false sau eliminarea voturilor valabile.

Exemplu: Pentru a favoriza candidatul X la alegeri, președintele biroului electoral al secției de votare M modifică buletinele de vot ale contracandidatului lui X, astfel încât acestea să fie anulate.

Cauzele apariției corupției sunt multiple, iar dintre acestea amintim:

- slăbiciunea sistemului instituțional - lipsa de transparență, responsabilitate și supraveghere adecvată încurajează comportamentul corupt;
- lipsa statului de drept - un stat de drept puternic este esențial în combaterea fenomenului corupției întrucât asigură egalitatea în fața legii, aplicarea justă și promptă a legii, iar absența acestuia sau influența politică asupra sistemului judiciar pot crea un mediu în care corupția prosperă;
- cultura și normele sociale - dacă în cadrul unei societăți există toleranță față de corupție probabilitatea ca faptele de corupție să se perpetueze este mai mare;
- sărăcia și inegalitățile sociale - atunci când oamenii trăiesc în sărăcie și nu au acces echitabil la servicii publice, precum educație și asistență medicală, sunt mai predispuși la practicile corupte;
- lipsa de etică și integritate - atunci când indivizii nu au valori etice puternice probabilitatea de a se implica în acte de corupție este mai mare.

Cauzele corupției în procesele electorale derivă din cauzele generale și sunt reprezentate de:

- aversiunea față de democrație și valorile democratice - corupția electorală poate fi alimentată de lipsa de respect față de democrație și valorile democratice și este mai probabil să apară în societăți în care instituțiile democratice sunt slabe, iar cetățenii nu sunt educați și informați în mod adecvat despre importanța procesului electoral și despre drepturile și responsabilitățile lor;
- lipsa de transparență și responsabilitate - lipsa transparenței în finanțarea campaniilor electorale și în procesul de numărare a voturilor poate crea oportunități pentru corupție electorală;
- sărăcia și inegalitățile sociale - alegătorii aflați în situații de risc (sărăcie, excluziune) pot fi mai vulnerabili la practici corupte, precum cumpărarea de voturi, din cauza nevoii financiare și a lipsei de acces la resurse și servicii publice;
- cultura corupției - dacă în cadrul unei societăți corupția este tolerată sau chiar promovată, există riscul ca aceasta să se extindă și în procesul electoral.
- slăbiciunea instituțiilor și a sistemului de justiție - dacă instituțiile și sistemul de justiție sunt slabe sau corupte, există mai puțină capacitate de a investiga, de a aduce în fața justiției și de a-i pedepsi pe cei implicați în corupția electorală.

Motivele pentru care fenomenul corupției este larg răspândit sunt diverse, iar problematica prevenirii și combaterii acesteia intră în spectrul de competență a mai multor instituții din România, care trebuie să conlucreze astfel încât să poată fi obținută o sinergie în activitățile de promovare a integrității⁶. Corupția afectează eficiența și profesionalismul autorităților și instituțiilor publice, în special în ceea ce din privește furnizarea serviciilor de interes general, determinând astfel, o încredere scăzută a cetățenilor în capacitatea statului de a gestiona relațiile sociale.

În ceea ce privește procesul electoral, corupția poate avea următoarele **efecte**:

- ❖ **subminarea încrederii publice:** corupția poate produce pierderea încrederii publice în instituțiile statului și în procesul electoral în sine, alegătorii putând deveni dezamăgiți și descurajați să participe la vot, având sentimentul că alegerile nu sunt corecte sau că voturile lor nu sunt importante;
- ❖ **distorsionarea rezultatelor electorale:** poate influența rezultatele electorale în favoarea unui candidat sau partid politic, iar acest lucru poate duce la o reprezentare incorectă a voinței poporului și poate compromite legitimitatea alegerilor;
- ❖ **discriminare și excluziune:** poate perpetua inegalități și discriminare în procesul electoral, iar alegătorii aflați în situații de risc pot fi mai vulnerabili la practici corupte, ceea ce poate conduce la o reprezentare inadecvată și la excluziunea unor grupuri din procesul democratic;
- ❖ **inechitate și distorsiuni în competiția electorală:** poate distorsiona competiția electorală prin oferirea de avantaje nelegitime unor candidați sau partide politice, creând astfel un mediu inechitabil în care candidații nu concurează în mod egal și nu au șanse egale de a fi aleși;
- ❖ **slăbirea instituțiilor și sistemului democratic:** poate submina instituțiile democratice și sistemul democratic în ansamblu.

4.2. Măsuri de transparență instituțională și de prevenire a corupției

Strategia Națională Anticorupție 2021-2025 reunește măsurile de transparență instituțională și de prevenire a corupției, reglementate de diverse acte normative referitoare la:

- ❖ codul etic/deontologic/de conduită,
- ❖ consilierul de etică,
- ❖ declararea averilor,
- ❖ declararea cadourilor,
- ❖ conflictele de interese,
- ❖ incompatibilitățile,
- ❖ transparența în procesul decizional,
- ❖ accesul la informații de interes public,
- ❖ protecția avertizorului în interes public,
- ❖ interdicțiile post-angajare în cadrul instituțiilor publice (pantouflage),
- ❖ funcțiile sensibile,
- ❖ gestionarea riscurilor de integritate,
- ❖ evaluarea ex-post a incidentelor de integritate.

⁶Secretariatul General al Guvernului, Strategia Națională Anticorupție 2021-2025, disponibilă la adresa: <https://sgg.gov.ro/1/strategia-nationala-anticoruptie/>, accesat la data de: 05.07.2023

Prezentul Ghid are rolul de a informa angajații autorităților și instituțiilor publice cu atribuții subsumate organizării și desfășurării proceselor electorale și referendumare, precum și membrii birourilor și oficiilor electorale cu privire la conduita recomandată pentru diminuarea riscurilor de corupție, prevenirea situațiilor de conflict de interese și păstrarea unui climat de etică, integritate și transparență cu respectarea legislației în vigoare.

În cele ce urmează vor fi detaliate criteriile de evaluare a integrității cu privire la măsurile de transparență instituțională și de prevenire a corupției, reglementate Strategia Națională Anticorupție 2021-2025.

I. Accesul la informații de interes public

Aspecte generale

Accesul liber și neîngrădit al persoanei la orice informații de interes public, constituie unul dintre principiile fundamentale ale relației dintre persoane și autoritățile publice.⁷

Autoritățile publice au obligația de a asigura, din oficiu, informarea corectă a cetățenilor cu privire la activitățile acestora. Reglementările de bază sunt cuprinse în Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, Hotărârea nr. 123/2002 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, precum și în Anexa 4 a Strategiei Naționale Anticorupție pentru perioada 2021-2025.

Sanțiuni

Refuzul explicit sau tacit al angajatului desemnat al unei autorități ori instituții publice pentru aplicarea prevederilor prezentei legi constituie abatere și atrage răspunderea disciplinară a celui vinovat.

Criterii de evaluare a integrității cu privire la publicarea informațiilor de interes public

Criterii de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
A fost organizat compartiment specializat de informare și relații publice sau au fost desemnate persoane cu atribuții în acest sens?	În conformitate cu prevederile Legii nr. 544/2001, cu modificările și completările ulterioare, compartimentele specializate de informare și relații publice pot fi organizate, în cadrul autorităților sau instituțiilor publice centrale ori locale, ca birouri, servicii, direcții sau direcții generale, în subordinea conducătorului autorității sau instituției publice respective, care, în funcție de situație, poate dispune coordonarea acestora de către o alta persoană din conducerea autorității sau instituției publice respective.
La nivelul entității a fost elaborat un document (Instrucțiune, regulament intern, procedură etc.) care să prevadă modalitatea de organizare și funcționare a structurii sau a persoanelor desemnate?	Atribuțiile, organizarea și funcționarea compartimentelor de relații publice se stabilesc, pe baza dispozițiilor Legii nr. 544/2001, cu modificările și completările ulterioare, prin regulamentul de organizare și funcționare a autorității sau instituției publice respective.
Au fost identificate tipurile de informații de interes public care trebuie comunicate din oficiu, deținute de autoritate/instituție?	Inventarierea tipurilor de informații de interes public se va realiza în conformitate cu prevederile Legii nr. 544/2001, cu modificările și completările ulterioare, coroborat cu Anexa 4 a Strategiei Naționale Anticorupție pentru perioada 2021-2025.
Este reglementată modalitatea prin care se realizează accesul la informațiile de interes public	În conformitate cu prevederile Legii nr. 544/2001, cu modificările și completările ulterioare, accesul la informațiile de interes public comunicate din oficiu se

⁷ Legea nr. 544/2001, art. 1

Criteria de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
comunicate din oficiu?	realizează prin: a) afișare la sediul autorității sau instituției publice ori prin publicare în Monitorul Oficial al României sau în mijloacele de informare în masa, în publicații proprii, precum și în pagina de Internet proprie; b) consultare la sediul autorității sau instituției publice, în punctele de informare-documentare, în spații special destinate acestui scop. Afișarea la sediul autorității sau instituției publice este, în cazul tuturor autorităților și instituțiilor publice, modalitatea minima obligatorie de difuzare a informațiilor de interes public comunicate din oficiu.
Sunt monitorizate și actualizate informațiile de interes public?	Monitorizarea și actualizarea informațiilor de interes public, pentru toate canalele, fizice sau electronice, precum și publicarea informațiilor noi, rezultate din activitatea autorității publice reprezintă un proces important în ceea ce privește asigurarea unei culturi a transparenței publice.
Au fost respectate prevederile legale privind elaborarea și publicarea unui raport periodic de activitate?	Autoritățile publice sunt obligate să dea din oficiu publicității un raport periodic de activitate, cel puțin anual, care va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea a II-a.

Indicatori de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Accesul la informații de interes public”, prevăzuți în SNA 2021-2025

Indicatorii de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Accesul la informații de interes public”, prevăzuți în SNA 2021-2025	
număr de seturi de date publicate în format deschis pe platforma data.gov.ro	număr de plângeri în instanță
număr de solicitări de informații de interes public primite	număr de hotărâri judecătorești definitive pronunțate în favoarea petentului, ca urmare a plângerilor având ca obiect comunicarea de informații de interes public
număr de răspunsuri comunicate în termenul legal	numărul de sancțiuni dispuse pentru încălcarea obligațiilor legale
număr de reclamații administrative	număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională
număr de reclamații administrative soluționate favorabil	gradul de cunoaștere de către angajați a normelor privind accesul la informații de interes public

Comunicarea din oficiu a informațiilor de interes public, în acord cu prevederile legale, are ca obiectiv principal furnizarea a cât mai multe informații într-un format unitar, publicate în mod standardizat la nivelul întregii administrații publice. Uniformizarea modului de publicare a informațiilor de interes public are ca efect reducerea solicitărilor exprese din partea cetățenilor, a reprezentanților societăților civile sau mass-media și implicit, dezvoltarea unei culturi a transparenței.

II. Riscuri și vulnerabilități la corupție în administrația publică

Aspecte generale

Evaluarea riscurilor la corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale și locale este reglementată prin Hotărârea Guvernului nr. 599/2018 pentru aprobarea Metodologiei standard de evaluare a riscurilor la corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale și locale

coroborat cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1269/2021 privind aprobarea Strategiei Naționale Anticorupție 2021-2025 și a documentelor aferente acesteia coroborat prevederile

Riscurile și vulnerabilitățile la corupție în administrația publică sunt definite ca probabilitatea de materializare a unei amenințări de corupție care vizează un angajat, un colectiv profesional sau un domeniu de activitate, determinată de atribuțiile specifice și de natură să producă un impact cu privire la îndeplinirea obiectivelor/activităților unei autorități sau instituții publice sau ale unei structuri din cadrul acestora.

Evaluarea riscurilor de corupție în cadrul autorităților publice presupune identificarea, analizarea, evaluarea și monitorizarea riscurilor de corupție, stabilirea și implementarea măsurilor de prevenire și control al acestora. Implementarea și adoptarea unui management al riscurilor la corupție are rolul de a preveni apariția tentativei sau a faptei de corupție, precum și de diminuare a impactului în cazul materializării acestora. Identificarea riscurilor de corupție se realizează în concordanță cu activitățile specifice desfășurate la nivel de structură, a căror realizare ar putea fi perturbată de materializarea acestora.

Criteria de evaluare a integrității cu privire la riscurile și vulnerabilitățile la corupție în administrația publică

Criteria de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
Este asigurat cadrul organizatoric și funcțional pentru implementarea măsurii preventive privind evaluarea riscurilor la corupție?	Hotărârea Guvernului nr. 599/2018 se aplică autorităților și instituțiilor publice centrale, inclusiv celor subordonate, coordonate sau aflate sub autoritate, ai căror conducători au calitatea de ordonatori principali, secundari sau terțieri de credite. În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 599/2018, implementarea măsurii preventive privind evaluarea riscurilor la corupție presupune parcurgerea următoarelor etape: a) constituirea unui Grupului de lucru pentru implementarea metodologiei; b) identificarea și descrierea riscurilor de corupție; c) evaluarea riscurilor de corupție; d) stabilirea măsurilor de intervenție; e) monitorizarea și revizuirea periodică a riscurilor de corupție; f) actualizarea planurilor de integritate.
A fost constituit un grup de lucru pentru implementarea metodologiei prevăzută în Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 599/2018?	În vederea realizării activităților prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 599/2018, conducătorii autorităților și instituțiilor publice dispun, prin ordin sau decizie, constituirea unui grup de lucru pentru implementarea metodologiei.
Cum au influențat dimensiunea și caracteristicile organizatorice ale autorității/instituției componența Grupului de lucru?	Componența Grupului de lucru se stabilește în funcție de dimensiunea și caracteristicile organizatorice ale autorităților și instituțiilor publice
Componența grupului de lucru în conformitate cu prevederile legale aplicabile	Din componența Grupului de lucru fac parte: a) o persoană din conducerea instituției - în calitate de șef al Grupului de lucru; b) conducătorii sau reprezentanții structurilor care se ocupă de următoarele activități: integritate, control intern, răspundere disciplinară, audit intern, resurse umane, control intern managerial, achiziții publice, gestionarea mijloacelor financiare - în calitate de membri ai Grupului de lucru; c) consilierul de etică și, după caz, consilierul de integritate - în calitate de membru al Grupului de lucru. Conducătorul instituției poate extinde componența Grupului de lucru și la alte funcții pe care le consideră relevante pentru realizarea activităților Grupului de lucru.
Prin actul de constituire a Grupului de lucru a fost desemnat și secretarul acestuia? S-a constatat necesitatea funcțională de a desemna mai mulți	Prin actul de constituire a Grupului de lucru se desemnează și secretarul acestuia. Conducătorul instituției poate extinde componența Grupului de lucru

Criterii de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
secretari sau secretari supleanți ai Grupului de lucru?	și la alte funcții pe care le consideră relevante pentru realizarea activităților Grupului de lucru.
Membrii Grupului de lucru au parcurs programe de formare profesională în domeniul de referință?	Autoritățile și instituțiile publice se vor asigura că formarea profesională a membrilor Grupului de lucru pentru aplicarea efectivă a metodologiei de evaluare a riscurilor va avea în vedere obiective concrete și se va realiza de o manieră sustenabilă.
Documentele rezultate din activitatea Grupului de lucru sunt consemnate în registre separate? Secretarul Grupului de lucru păstrează documentația privind implementarea metodologiei?	Documentația privind implementarea metodologiei se păstrează de către secretarul Grupului de lucru din cadrul instituției și trebuie să fie disponibilă în situația evaluării activității de implementare a prezentei metodologii.
A survenit situația în care o instituție subordonată nu a putut constitui un grup de lucru din cauza numărului redus de personal? Cum s-a procedat la identificarea și evaluarea riscurilor de corupție în această situație?	În cazul instituțiilor în cadrul cărora nu se poate constitui un grup de lucru din cauza numărului redus de personal, atribuțiile privind identificarea și evaluarea riscurilor, precum și stabilirea măsurilor de intervenție se îndeplinesc de către Grupul de lucru constituit la nivelul instituției supraordonate, din care va face parte și un reprezentant al instituției respective.
A fost stabilit prin act intern modul de convocare a Grupului de lucru, precum și modul de luare a deciziilor în cadrul acestuia?	În cadrul fiecărei instituții va fi stabilit, prin act intern, modul de convocare a Grupului de lucru, de luare a deciziilor în cadrul acestuia, precum și alte aspecte procedurale privind funcționarea Grupului de lucru.
Atribuțiile Grupului de lucru sunt consemnate prin actul intern de constituire a acestuia?	Grupul de lucru are rolul de a monitoriza, coordona și îndruma metodologic personalul autorității publice în vederea implementării măsurilor stabilite de legislația specifică în domeniul evaluării riscurilor la corupție. Grupul de lucru are următoarele atribuții: <ul style="list-style-type: none"> • identificarea și descrierea riscurilor de corupție; • evaluarea riscurilor de corupție; • stabilirea măsurilor de intervenție; • completarea Registrului riscurilor de corupție; • monitorizarea și revizuirea riscurilor de corupție. Identificarea și descrierea riscurilor constau în evidențierea amenințărilor de corupție, precum și a vulnerabilităților prezente în cadrul activităților curente ale autorității publice care ar putea conduce la săvârșirea unor fapte de corupție
Obligația conducătorilor compartimentelor din structura organizatorică a autorității/instituției de a transmite, în termenele fixate, informațiile sau documentele solicitate de Grupul de lucru a fost consemnată prin actul intern care stabilește modul de funcționare a Grupului de lucru sau este invocată cu ocazia corespondenței interne prin care se solicită contribuții, raportări sau puncte de vedere?	În desfășurarea activităților sale, Grupul de lucru beneficiază de sprijinul conducătorilor compartimentelor din structura organizatorică a instituției, aceștia având obligația de a transmite, în termenele fixate, informațiile sau documentele solicitate.
Implementarea și evidența măsurii preventive privind evaluarea riscurilor de corupție	Procesul de identificare a riscurilor și vulnerabilităților la corupție implică un proces participativ și este concretizat prin elaborarea Registrului riscurilor de corupție. Identificarea și descrierea riscurilor constau în evidențierea amenințărilor de corupție, precum și a vulnerabilităților prezente în cadrul activităților curente ale autorităților și instituțiilor publice care ar putea conduce la săvârșirea unor fapte de corupție. În vederea identificării riscurilor la corupție sunt luate în calcul următoarele: <ul style="list-style-type: none"> • Cazuistica incidentelor de integritate care au avut loc la nivel AEP, precum și a nivelului întregului proces de votare; • Rapoartele de control anterioare; • Rapoartele de audit public intern; • Rapoarte ale Curții de Conturi; • chestionare aplicate persoanelor cu funcții de conducere sau coordonare din cadrul instituției sau al structurilor subordonate, coordonate sau aflate sub autoritate.
A fost estimat impactul riscurilor de corupție la care sunt expuse	Activitatea de evaluare a riscurilor la corupție se desfășoară pentru

Criterii de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
<p>activitățile desfășurate de autoritate/instituție? Datele cuprinse în rapoartele întocmite pentru fiecare incident de integritate produs au fost valorificate și în procesul de evaluare a riscurilor de corupție?</p>	<p>fiecare dintre riscurile identificate, prin estimarea nivelurilor de probabilitate și impact. Estimarea nivelului de probabilitate constă în aprecierea posibilității de materializare a riscurilor de corupție și se realizează prin stabilirea și aplicarea unitară a unor indicatori, având la bază anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 599/2018. Estimarea impactului constă în măsurarea efectelor materializării unui risc de corupție și se realizează prin stabilirea și aplicarea unitară a unor indicatori, în conformitate cu prevederile legale aplicabile. Determinarea nivelului de expunere la un risc de corupție constă în produsul dintre valoarea probabilității de materializare a celui risc de corupție și valoarea impactului în situația materializării lui.</p>
<p>Au fost stabilite măsuri de intervenție pentru riscurile de corupție la care sunt expuse activitățile desfășurate de autoritate/instituție?</p>	<p>Pe baza rezultatelor activităților de identificare, descriere și evaluare a riscurilor la corupție, Grupul de lucru propune măsuri de intervenție pentru prevenirea și controlul acestora. Măsurile de intervenție pot consta, printre altele, în: a) formularea de propuneri cu privire la modificarea legislației; b) activități de instruire; c) dezvoltare de sisteme informatice; d) elaborare de proceduri de lucru; e) planificarea și derularea periodică a unor activități de audit și/sau control pentru activitățile considerate vulnerabile; f) rotația personalului</p>
<p>A fost formalizat registrul riscurilor de corupție de la nivelul autorității/instituției publice? Actul administrativ prin care a fost formalizat registrul are rangul juridic adecvat fixării obligației responsabililor pentru implementarea măsurilor de intervenție să procedeze la ducerea la îndeplinire a acestora? Registrul conține elementele minimale aprobate prin metodologie?</p>	<p>Pe baza activităților reglementate prin Hotărârea Guvernului nr. 599/2018, Grupul de lucru completează Registrul riscurilor de corupție. Registrul riscurilor de corupție are următoarea structură: a) domeniul de activitate; b) descrierea riscului; c) probabilitatea, impactul și expunerea la riscul de corupție; d) măsurile de intervenție; e) termenul de implementare; f) responsabilul de risc.</p>
<p>Se monitorizează periodic riscurile de corupție la care sunt expuse activitățile desfășurate de autoritate/instituție și măsurile de intervenție aferente acestora? La ce interval de timp? Au fost revizuite periodic riscurile de corupție la care sunt expuse activitățile desfășurate de autoritate/instituție și măsurile de intervenție aferente acestora? Activitatea de monitorizare este dusă la îndeplinire de Grupul de lucru sau de către alte persoane desemnate?</p>	<p>Annual, Grupul de lucru sau persoanele desemnate monitorizează implementarea măsurilor stabilite în Registrul riscurilor de corupție și procedează la revizuirea acestuia, în conformitate cu starea de fapt existentă la nivelul instituției. În situația apariției unor riscuri noi de corupție, acestea vor fi evaluate conform etapelor prevăzute în prezenta metodologie și introduse în Registrul riscurilor de corupție revizuit.</p>
<p>Registrul riscurilor de corupție a fost folosit la fundamentarea planului de integritate?</p>	<p>Registrul riscurilor la corupție se elaborează în conformitate cu prevederile legale în vigoare și este folosit la fundamentarea planului de integritate.</p>

Indicatori de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Riscuri și vulnerabilități la corupție în administrația publică”, prevăzuți în SNA 2021-2025

Indicatorii de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Gestionarea riscurilor de integritate și evaluarea ex-post a incidentelor de integritate”, prevăzuți în SNA 2021-2025	
numărul de riscuri identificate	numărul de măsuri de intervenție

III. Evaluarea incidentelor de integritate

Aspecte generale

Evaluarea incidentelor de integritate în cadrul autorităților și instituțiilor publice se realizează în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 599/2018 pentru aprobarea Metodologiei standard de evaluare a riscurilor de corupție și ale Hotărârii Guvernului nr. 1269/2021 privind aprobarea Strategiei naționale anticorupție 2021-2025 și a documentelor aferente acestora.

Incidentul de integritate reprezintă unul dintre următoarele evenimente privind situația unui angajat al unei autorități sau instituții publice sau al unei structuri din cadrul acestora:

- încetarea disciplinară a raporturilor de muncă sau de serviciu, ca urmare a săvârșirii unei abateri de la normele deontologice sau de la alte prevederi similare menite să protejeze integritatea funcției publice, inclusiv cele stabilite prin legislație secundară și terțiară, pentru care este prevăzută această sancțiune;
- trimiterea în judecată sau condamnarea pentru săvârșirea unei infracțiuni de corupție sau a unei fapte legate de nerespectarea regimului interdicțiilor, incompatibilităților, conflictului de interese sau declarării averilor;
- rămânerea definitivă a unui act de constatare emis de către Agenția Națională de Integritate, referitor la încălcarea obligațiilor legale privind averile nejustificate, conflictul de interese sau regimul incompatibilităților.

Evaluarea incidentelor de integritate reprezintă activitatea desfășurată de către responsabilul desemnat în acest scop de către conducătorul autorității sau instituției publice și constă în obținerea și analiza de informații relevante privind incidentele de integritate, precum și propunerea măsurilor de prevenire și/sau control.

Criterii de evaluare a integrității cu privire la incidentele de integritate

Criterii de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
A fost desemnat prin act intern responsabilul pentru implementarea metodologiei de evaluare a incidentelor de integritate?	Conducătorul autorității sau instituției publice desemnează, prin act intern, responsabilul pentru implementarea metodologiei de evaluare a incidentelor de integritate.
A fost adoptat un act administrativ intern prin care sunt stabilite atribuțiile responsabilului pentru implementarea metodologiei?	Responsabilul pentru implementarea metodologiei desfășoară următoarele activități: a) obținerea de informații privind incidentul de integritate; b) analiza incidentului de integritate; c) propunerea de măsuri de prevenire și/sau control.
Responsabilul pentru implementarea metodologiei, prin natura funcției pe care o ocupă în cadrul autorității/instituției, are competența de a prelucra informațiile necesare analizării incidentului de integritate?	Responsabilul pentru implementarea metodologiei desfășoară următoarele activități: a) obținerea de informații privind incidentul de integritate; b) analiza incidentului de integritate; c) propunerea de măsuri de prevenire și/sau control.
Sunt autorități sau instituții publice subordonate în cadrul cărora nu s-a putut desemna un responsabil pentru implementarea metodologiei? Care structură din instituția supraordonată a preluat atribuțiile privind implementarea cerințelor metodologiei de evaluare a incidentelor de integritate?	În cazul autorităților și instituțiilor publice în cadrul cărora nu se poate desemna un responsabil pentru implementarea metodologiei, atribuțiile privind metodologia de evaluare a incidentelor de integritate se îndeplinesc de către instituția supraordonată în beneficiul acestora.
Este formalizată prin act intern obligația sesizării	Conducerea autorității sau instituției publice, compartimentul

Criterii de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
responsabilului pentru implementarea metodologiei și transmiterii acestuia a informațiilor sau documentelor necesare derulării procedurii de evaluare a incidentului de integritate? Au survenit situații în care responsabilul nu a fost notificat în termen cu privire la survenirea unui incident de integritate?	responsabil cu activitatea de resurse umane sau alte structuri din cadrul acesteia care dețin informații cu privire la dispunerea unor măsuri privind un incident de integritate sesizează responsabilul pentru implementarea metodologiei și transmit acestuia informațiile sau documentele necesare derulării procedurii de evaluare a incidentului de integritate, în termen de 30 de zile de la luarea la cunoștință a incidentului de integritate respectiv.
Responsabilul pentru implementarea metodologiei, prin natura funcției pe care o ocupă în cadrul autorității/instituției, se confruntă cu interdicții privind solicitarea informațiilor pe care alte autorități sau instituții publice le-ar deține privind incidentele de integritate?	În măsura în care apreciază că este necesar, responsabilul pentru implementarea metodologiei poate solicita informații Agenției Naționale de Integritate, Direcției Naționale Anticorupție, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și altor autorități sau instituții publice care dețin informații privind incidentul de integritate.
Elementele minimale ale analizei incidentelor de integritate au fost prevăzute printr-un act intern?	<p>Analiza incidentelor de integritate are în vedere cu precădere următoarele aspecte:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) tipul de eveniment care constituie incidentul de integritate evaluat; b) sectorul de activitate în care a intervenit incidentul de integritate și funcția persoanei care l-a săvârșit; c) starea de fapt și modul de operare; d) cadrul legislativ aplicabil și procedurile interne din cadrul autorității sau instituției publice relevante pentru incidentul analizat; e) cauzele incidentului de integritate, prin raportare la amenințările și vulnerabilitățile identificate în procesul de evaluare a riscurilor de corupție, precum și cele aferente incidentului de integritate evaluat; f) durata procedurii de cercetare a faptelor ce constituie abatere disciplinară; g) sancțiuni disciplinare, administrative sau, după caz, penale aplicate; h) efectele incidentului de integritate asupra raporturilor de muncă ale persoanei care a săvârșit incidentul de integritate; i) impactul incidentului de integritate asupra activității autorității sau instituției publice.
Au fost întocmite rapoarte pentru toate incidentele de integritate survenite? Rapoartele tratează elementele minimale prevăzute prin metodologie?	Pe baza informațiilor obținute, responsabilul pentru implementarea metodologiei întocmește, pentru fiecare incident de integritate produs, un raport cuprinzând informațiile ce au stat la baza analizei, în conformitate cu legislația specifică, propuneri de măsuri pentru prevenirea apariției unui incident similar, precum și responsabilul și termenul pentru implementarea măsurilor de prevenire și/sau control propuse.
Au fost elaborate și diseminate rapoartele anuale privind evaluarea incidentelor de integritate? Cadrul procedural pentru derularea acestei activități este formalizat printr-un act intern?	Responsabilul pentru implementarea metodologiei elaborează un raport anual privind evaluarea incidentelor de integritate, care se aprobă de către conducerea autorității sau instituției publice, se publică pe site-ul acesteia și se transmite către Secretariatul tehnic al Strategiei naționale anticorupție până la data de 31 martie a anului următor. Conținutul raportului este prevăzut în anexa nr. 6 la Hotărârea Guvernului nr. 599/2018.
<p>Au fost duse la îndeplinire în termenul legal procedurile privind asumarea unei agende de integritate organizațională?</p> <p>A fost adoptat și diseminat în termenul legal planul de integritate al autorității/instituției?</p>	Până la finalul lunii martie 2022, toate instituțiile și autoritățile publice centrale și locale, inclusiv cele subordonate, coordonate, aflate sub autoritate, precum și întreprinderile publice îndeplinesc procedurile privind asumarea unei agende de integritate organizațională, iar până la finalul lunii iunie 2022 elaborează, adoptă, diseminează în cadrul instituției, autorității publice, respectiv întreprinderii publice și transmit Ministerului Justiției planurile de integritate aferente.

Indicatori de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Evaluarea incidentelor de integritate în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale și locale”, prevăzuți în SNA 2021-2025

Indicatorii de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Evaluarea incidentelor de integritate în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale și locale”, prevăzuți în SNA 2021-2025	
Numărul de incidente de integritate	Numărul persoanelor cu funcții de conducere care au săvârșit incidente de integritate
Numărul persoanelor cu funcții de execuție care au săvârșit incidente de integritate	Numărul de măsuri de control implementate

IV. Transparență în procesul decizional

Aspecte generale

Transparența organizațională și decizională asigură un set de instrumente optime în descurajarea și combaterea abuzurilor și a faptelor de corupție. Regulile procedurale minime aplicabile în vederea transparenței decizionale în cadrul autorităților administrației publice centrale și locale sunt reglementate prin Legea nr. 52/2003, cu modificările și completările ulterioare, acestea putând fi dezvoltate conform specificului autorității prin elaborarea unei proceduri privind transparența decizională.

Transparența decizională urmărește sporirea gradului de responsabilitate a administrației publice față de cetățean, ca beneficiar al deciziei administrative, implicarea active a cetățenilor în procesul decizional și asigurarea legitimității, eficacității și responsabilității administrației față de cetățean.

Conceptul de transparență a procesului decizional derulat în instituții se referă la asigurarea accesului cetățenilor la documentele aflate în gestiunea instituțiilor statului precum și la consultarea cetățenilor cu privire la adoptarea unor reglementări.

În conformitate cu prevederile legale, următoarele autorități publice au obligația respectării și implementării prevederilor legale în domeniul transparenței în procesul decizional:

- autoritățile administrației publice centrale: ministerele, alte organe centrale ale administrației publice din subordinea Guvernului sau a ministerelor, serviciile publice descentralizate ale acestora, precum și autoritățile administrative autonome;
- autoritățile administrației publice locale: consiliile județene, consiliile locale, primarii, instituțiile și serviciile publice de interes local sau județean.

În exercitarea funcției deținute, funcționarii publici au obligația de a avea un comportament profesionist, precum și de a asigura, în condițiile legii, transparența administrativă pentru a câștiga și a menține încrederea publicului în integritatea, imparțialitatea și eficacitatea autorităților și instituțiilor publice.

Sanțiuni

Constituie abatere disciplinară și se sancționează fapta funcționarului care, din motive contrare legii, nu permite accesul persoanelor la ședințele publice sau împiedică implicarea persoanelor interesate în procesul de elaborare a actelor normative de interes public, în condițiile legislației specifice.

Criteria de evaluare a integrității cu privire la transparența în procesul decizional

Criteria de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
A fost desemnat prin act intern responsabilul pentru relația cu societatea civilă, care să primească propunerile, sugestiile și opiniile persoanelor interesate cu privire la proiectul de act normativ propus?	Conducătorul autorității publice va desemna o persoană din cadrul instituției, responsabilă pentru relația cu societatea civilă, care să primească propunerile, sugestiile și opiniile persoanelor interesate cu privire la proiectul de act normativ propus.
Au fost publicate anunțuri în cadrul procedurilor de elaborare a proiectelor de acte normative?	În cadrul procedurilor de elaborare a proiectelor de acte normative autoritatea administrației publice are obligația să publice un anunț referitor la această acțiune în site-ul propriu, să-l afișeze la sediul propriu, într-un spațiu accesibil publicului, și să-l transmită către mass-media centrală sau locală, după caz. Autoritatea administrației publice va transmite proiectele de acte normative tuturor persoanelor care au depus o cerere pentru primirea acestor informații.
Anunțul referitor la elaborarea unui proiect de act normativ a fost adus la cunoștința publicului în termenul legal? Anunțul respectă condițiile minimale impuse de Legea nr. 52/2003, cu modificările și completările ulterioare?	Anunțul referitor la elaborarea unui proiect de act normativ va fi adus la cunoștința publicului, în condițiile Legii nr.52/2003, cu modificările și completările ulterioare, cu cel puțin 30 de zile lucrătoare înainte de supunerea spre avizare de către autoritățile publice. Anunțul va cuprinde: data afișării, o notă de fundamentare, o expunere de motive, un referat de aprobare privind necesitatea adoptării actului normativ propus, un studiu de impact și/sau de fezabilitate, după caz, textul complet al proiectului actului respectiv, precum și termenul-limită, locul și modalitatea în care cei interesați pot trimite în scris propuneri, sugestii, opinii cu valoare de recomandare privind proiectul de act normativ.
Au fost respectate principiile care stau la baza transparenței în procesul decizional?	Principiile care stau la baza transparenței în procesul decizional sunt următoarele: a) informarea în prealabil, din oficiu, a persoanelor asupra problemelor de interes public care urmează să fie dezbătute de autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și asupra proiectelor de acte normative; b) consultarea cetățenilor și a asociațiilor legal constituite, la inițiativa autorităților publice, în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative; c) participarea activă a cetățenilor la luarea deciziilor administrative și în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative, cu respectarea următoarelor reguli: i. ședințele și dezbaterile autorităților și instituțiilor publice care fac obiectul prezentei legi sunt publice, în condițiile legii; ii. dezbaterile vor fi consemnate și făcute publice; iii. minutele acestor ședințe vor fi înregistrate, arhivate și făcute publice, în condițiile legii.
La nivelul autorității publice a fost înființat un registru al transparenței decizionale?	Propunerile, sugestiile sau opiniile cu privire la proiectul de act normativ supus dezbaterii publice se vor consemna într-un registru, menționându-se data primirii, persoana și datele de contact de la care s-a primit propunerea, opinia sau recomandarea.
Au fost publicate pe website-ul autorității publice responsabile toate documentele aferente procesului de transparență decizională?	Toate documentele aferente procesului de transparență decizională, în conformitate cu prevederile legale, vor fi păstrate pe site-ul autorității publice responsabile într-o secțiune dedicată transparenței decizionale. Toate actualizările în site vor menționa obligatoriu data afișării.

Indicatori de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Transparență în procesul decizional”, prevăzuți în SNA 2021-2025

Indicatorii de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Transparență în procesul decizional”, prevăzuți în SNA 2021-2025	
Număr de proiecte de acte normative adoptate	Număr de anunțuri publice privind proiectele de acte normative
Număr de recomandări transmise de societatea civilă în procesul de transparență decizională asigurat pentru inițierea, modificarea sau completarea unor acte normative	Gradul de acceptare și preluare al recomandărilor formulate de societatea civilă cu privire la proiectele de acte normative supuse consultării publice (ca procent între numărul total de recomandări transmise și numărul de propuneri efectiv preluate)
Număr de proiecte de acte normative modificate în urma	Număr de ședințe publice organizate la inițiativa instituției

Indicatorii de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Transparență în procesul decizional”, prevăzuți în SNA 2021-2025	
procesului de consultare	
Număr dezbateri publice organizate	Număr de participanți la ședințele publice
Număr de ședințe publice organizate la solicitarea societății civile	Număr de minute publicate, realizate la ședințele publice
Număr de plângeri în justiție privind nerespectarea prevederilor legale de către instituție	Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională
Număr de rapoarte anuale privind transparența decizională disponibile pe site-ul instituției	Număr de demnitari înscrși în Registrul Unic al Transparenței Intereselor
Număr de întâlniri raportate în RUTI de către factorii de decizie vizați de registru	Gradul de cunoaștere de către angajați a normelor privind transparența

V. Declararea cadourilor

Aspecte generale

Declararea cadourilor reprezintă o obligație legală reglementată de prevederile Legii nr. 251/2004, cu modificările și completările ulterioare, privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției, precum și de dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 1126/2004 pentru aprobarea Regulamentului de punere în aplicare a Legii nr. 251/2004, cu modificările și completările ulterioare, privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției, coroborat cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1269/2021 privind aprobarea Strategiei Naționale Anticorupție 2021-2025 și a documentelor aferente acestora.

Principiile care stau la baza declarării cadourilor sunt: principiul transparenței; principiul accesului egal la informații publice; principiul garantării protejării datelor cu caracter personal; principiul garantării disponibilității informațiilor publice, potrivit Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și a mediului de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare.

Criterii de evaluare a integrității cu privire la declararea cadourilor

Criterii de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
Este asigurat cadrul organizatoric și funcțional pentru implementarea măsurii preventive privind declararea cadourilor?	<p>În conformitate cu Legea nr. 251/2004, cu modificările și completările ulterioare, privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției, persoanele care au calitatea de demnitar public și cele care dețin funcții de demnitate publică, magistrații și cei asimilați acestora, persoanele cu funcții de conducere și de control, funcționarii publici din cadrul autorităților și instituțiilor publice sau de interes public, precum și celelalte persoane care au obligația să-și declare averea, potrivit legii, <i>au obligația de a declara și prezenta la conducătorul instituției, în termen de 30 de zile de la primire, bunurile pe care le-au primit cu titlu gratuit în cadrul unor activități de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției.</i></p> <p>Sunt exceptate:</p> <ul style="list-style-type: none">a) medaliile, decorațiile, insignele, ordinele, eșarfele, colanele și altele asemenea, primite în exercitarea demnității sau a funcției;b) obiectele de birou cu o valoare de până la 50 euro. <p>La nivelul autorităților și instituțiilor publice sau de interes public, sunt elaborate, aprobate și puse în aplicare Proceduri operaționale privind declararea cadourilor care prevăd aspecte referitoare la declararea cadourilor care cuprind cel puțin următoarele aspecte:</p>

Criterii de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
	<ol style="list-style-type: none"> 1. persoanele care trebuie să declare bunurile pe care le-au primit cu titlu gratuit în cadrul unor activități de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției; 2. termenul de 30 zile în care trebuie declarate și prezentate conducătorului entității, bunurile primite; 3. bunurile care sunt exceptate de la declarare; 4. cuantumul și condițiile în care bunurile primite cu titlu gratuit pot fi păstrate; 5. atribuțiile comisiei de evaluare și inventariere a bunurilor primite cu titlu gratuit.
A fost constituită/a fost dispusă constituirea unei comisii alcătuită din 3 persoane de specialitate din instituție, care va evalua și va inventaria bunurile primite cu titlu gratuit?	În vederea realizării activităților prevăzute de Legea nr. 251/2004, cu modificările și completările ulterioare, precum și de dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 1126/2004 pentru aprobarea Regulamentului de punere în aplicare a Legii nr. 251/2004, cu modificările și completările ulterioare, conducătorii autorităților și instituțiilor publice dispun, prin ordin sau decizie, constituirea unei Comisii de Inventariere alcătuită din 3 persoane de specialitate din instituție, care va evalua și va inventaria bunurile primite cu titlu gratuit.
La nivelul entității, există vreun registru pentru menținerea evidenței bunurilor primite cu titlu gratuit (cantitativ și valoric)?	Registrul bunurilor primite cu titlu gratuit în cadrul activităților de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției este necesar a fi parte din Procedura operațională privind declararea cadourilor, fiind punctate în cadrul acestuia aspecte privind: Bunul primit cu titlu gratuit în cadrul activității de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției din punct de vedere cantitativ și valoric, Numele și prenumele persoanei care a primit bunul, Valoarea bunului, Măsuri luate în legătură cu bunul.
Asigurarea comunicării și însușirii de către personalul entității a procedurii privind declararea averilor	Conducătorii autorităților și instituțiilor publice se asigură de faptul că procedura privind declararea cadourilor este comunicată la intervale regulate de timp întreg personalului. Procedura include un Formular distribuire procedură prin intermediul căruia persoanele semnează și își asumă faptul că au primit și au fost informați cu privire la Procedura privind declararea cadourilor.
Personalul entității este instruit și pregătit în privința declarării cadourilor?	Autoritățile și instituțiile publice se vor asigura că formarea profesională a personalului entității pentru cunoașterea prevederilor legale privind declararea cadourilor are în vedere obiective concrete și se va realiza de o manieră sustenabilă. Se verifică dacă personalul a participat la cursuri de pregătire profesională sau alte forme de pregătire care să atingă această tematică, precum și numărul de persoane participante. Se verifică inclusiv existența, acolo unde este cazul, de evaluări ale personalului entității privind cunoașterea prevederilor legale privind declararea cadourilor. Poate fi elaborat și aplicat un chestionar de evaluare a gradului de cunoaștere de către angajați a prevederilor legale privind declararea cadourilor.
Implementarea și evidența măsurii preventive privind declararea cadourilor	La nivelul fiecărei entități, se completează Registrul bunurilor primite cu titlu gratuit în cadrul activităților de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției în baza Declarației privind bunurile primite cu titlu gratuit în cadrul unor activități de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției (declarațiile se arhivează la rândul lor). De asemenea, este inventariat anual numărul de cadouri înregistrate în registru, numărul de cadouri păstrate de angajații entității, valoarea totală a cadourilor primite de persoanele din cadrul entității (se vor avea în vedere inclusiv cadourile primite de aleșii locali, după caz).
La sfârșitul fiecărui an, a fost publicată lista cuprinzând bunurile depuse și destinația acestora, pe pagina de Internet a entității ori în Monitorul Oficial al României, Partea a III-a?	Conducătorul unității are obligația de a publica, la sfârșitul fiecărui an, lista cuprinzând bunurile depuse potrivit Legii nr. 251/2004, cu modificările și completările ulterioare, și destinația acestora, pe pagina de Internet a instituției sau, după caz, în Monitorul Oficial al României, Partea a III-a.

Indicatori de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Declaraarea cadourilor”, prevăzuți în SNA 2021-2025

Indicatorii de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Declaraarea cadourilor”, prevăzuți în SNA 2021-2025	
Număr de cadouri înregistrate în registru	Lista cuprinzând cadourile primite și destinația acestora
Număr de cadouri publicate pe site-ul instituției	Gradul de cunoaștere de către angajați a normelor privind declararea cadourilor

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!Instrumente Structurale
2014-2020

Pagina 63 din 90

Indicatorii de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Declararea cadourilor”, prevăzuți în SNA 2021-2025

Număr de cadouri păstrate de angajat	Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională
Valoarea totală a cadourilor primite	

VI. Declararea averilor

Aspecte generale

Declarățiile de avere se întocmesc pe propria răspundere, fiind acte personale, și cuprind informații privind bunurile mobile și imobile, activele financiare, cadourile, serviciile și avantajele primite gratuit, datoriile și veniturile declarantului, precum și cele ale soțului/soției și ale copiilor aflați în întreținere.

Declararea averilor și a intereselor este reglementată, în principal, de prevederile Legii nr. 176/2010, cu modificările și completările ulterioare, privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, și de dispozițiile Legii nr. 161/2003, cu modificările și completările ulterioare, privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare.

Categoriile de persoane, care au obligația declarării averii și a intereselor, sunt prevăzute în Legea nr. 176/2010, cu modificările și completările ulterioare, cu titlu de exemplu enumerăm următoarele categorii:

- a) aleșii locali;
- b) persoanele cu funcții de conducere și de control, precum și funcționarii publici, inclusiv cei cu statut special, care își desfășoară activitatea în cadrul tuturor autorităților publice centrale ori locale sau, după caz, în cadrul tuturor instituțiilor publice;
- c) funcționarii publici parlamentari.

Sanctiuni:

Nerespectarea obligației de a răspunde solicitărilor Agenției Naționale de Integritate se sancționează cu amendă civilă de 200 lei pentru fiecare zi de întârziere. Sesizarea instanței se face de către inspectorul de integritate din cadrul Agenției.

Fapta persoanelor care, cu intenție, depun declarații de avere sau declarații de interese care nu corespund adevărului constituie infracțiunea de fals în declarații și se pedepsește potrivit Codului penal.

Nedepunerea declarațiilor de avere și a declarațiilor de interese în termenele prevăzute de lege, precum și nedeclararea cuantumului veniturilor realizate, sau declararea acestora cu trimitere la alte înscrisuri constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 50 lei la 2.000 lei. Agenția poate declanșa din oficiu procedura de evaluare.

Nerespectarea obligațiilor legale de către persoanele responsabile cu implementarea prevederilor legale constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 50 lei la 2.000 lei. Aceeasi sancțiune

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020www.poca.ro

se aplică și conducătorului entității respective, dacă acesta nu îndeplinește obligațiile legale.

Neaplicarea sancțiunii disciplinare sau neconstatarea încetării funcției publice, după caz, atunci când actul de constatare a rămas definitiv, constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 50 lei la 2.000 lei, dacă fapta nu constituie infracțiune.

Criteria de evaluare a integrității cu privire la declararea averilor

Criteria de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
La nivelul autorității există elaborată o procedură sau alt document care să prevadă aspecte referitoare la declararea averilor? Verificați dacă există un astfel de document, indiferent de stadiul de elaborare. Menționați documentul care este elaborat la nivelul autorității publice, în cazul în care nu este elaborată o procedură	În cadrul entităților în care persoanele au obligația de a depune declarații de avere și declarații de interese, în conformitate cu prevederile legale, se desemnează persoane responsabile care asigură implementarea prevederilor legale privind declarațiile de avere și declarațiile de interese. Declarațiile de avere și declarațiile de interese se transmit Agenției Naționale de Integritate exclusiv prin intermediul platformei online de declarare a averii și a intereselor, denumită e-DAI, gestionată de Agenție.
La nivelul autorității publice a fost desemnată o persoană responsabilă care să asigure implementarea prevederilor legale privind declarațiile de avere? Se vor menționa decizia/dispoziția și persoana desemnată și dacă atribuția de persoană responsabilă cu declarațiile de avere este prevăzută în fișa postului.	În cadrul entităților în care persoanele au obligația de a depune declarații de avere și declarații de interese, în conformitate cu prevederile legale, se desemnează persoane responsabile care asigură implementarea prevederilor legale privind declarațiile de avere și declarațiile de interese. În exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege, persoanele desemnate sunt subordonate direct conducătorului instituției respective, care răspunde pentru desfășurarea în bune condiții a activității acestora.
Procedura/documentul elaborat descrie aspecte referitoare la termenele până la care trebuie să fie depuse declarațiile de avere?	Declarațiile de avere se depun astfel: <ul style="list-style-type: none"> - în termen de 30 de zile de la data numirii sau a alegerii în funcție ori de la data începerii activității; - depunerea sau actualizarea declarațiilor de avere anual, cel mai târziu la data de 15 iunie; - în termen de cel mult 30 de zile de la data încheierii mandatului sau a încetării activității.
Procedura/documentul elaborat descrie aspecte referitoare la sancțiunile în cazul nedeclarării averii sau nedeunerii declarațiilor de avere în termen sau completate conform prevederilor legale.	Nedepunerea declarațiilor de avere și a declarațiilor de interese în termenele prevăzute de prezenta lege, precum și nedeclararea cuantumului veniturilor realizate, sau declararea acestora cu trimitere la alte înscrisuri constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 50 lei la 2.000 lei. Agenția poate declanșa din oficiu procedura de evaluare.
La nivelul entității există vreun registru pentru menținerea evidenței consultațiilor oferite de către persoana desemnată ca responsabil cu primirea declarațiilor de avere? Menționați, dacă există, denumirea registrului în care se consemnează consultațiile.	Persoanele responsabile cu implementarea prevederilor referitoare la declarațiile de avere și declarațiile de interese au obligația să se înregistreze în această calitate pe e-DAI și au următoarele atribuții: <ul style="list-style-type: none"> - acordă consultanță referitor la conținutul și aplicarea prevederilor legale privind completarea și depunerea declarațiilor de avere și a declarațiilor de interese persoanelor care au obligația depunerii acestora.
Declarațiile de avere au fost păstrate pe pagina de internet a instituției pe toată durata exercitării funcției sau mandatului și 3 ani după încetarea acestora?	Declarațiile de avere și declarațiile de interese se păstrează pe pagina de internet a instituției și a Agenției pe toată durata exercitării funcției sau mandatului și 3 ani după încetarea acestora și se arhivează potrivit legii.

Sunt stabilite atribuțiile persoanei responsabile desemnate care asigură implementarea prevederilor legale privind declarațiile de avere?	Persoanele responsabile cu implementarea prevederilor referitoare la declarațiile de avere și declarațiile de interese au obligația să se înregistreze în această calitate pe e-DAI și au următoarele atribuții: a) primesc și înregistrează declarațiile de avere și declarațiile de interese prin intermediul e-DAI, cu respectarea legislației privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal; b) îndeplinesc formalitățile de înregistrare în e-DAI a persoanelor ce au obligația depunerii declarațiilor de avere c) verifică evidențierea declarațiilor de avere și a declarațiilor de interese în registre speciale, cu caracter public, accesibile prin e-DAI; d) asigură afișarea și menținerea declarațiilor de avere și ale declarațiilor de interese pe pagina de internet a instituției, în termen de cel mult 30 de zile de la primire, cu respectarea prevederilor legale; e) în vederea îndeplinirii atribuțiilor de evaluare, trimit Agenției declarațiile de avere și declarațiile de interese prin e-DAI, în termen de cel mult 10 zile de la primirea acestora; f) generează prin intermediul e-DAI, după expirarea termenului de depunere, o listă cu persoanele care nu au depus declarațiile de avere și declarațiile de interese în acest termen și informează de îndată aceste persoane, solicitându-le un punct de vedere în termen de 10 zile lucrătoare; g) acordă consultanță referitor la conținutul și aplicarea prevederilor legale privind completarea și depunerea declarațiilor de avere și a declarațiilor de interese persoanelor care au obligația depunerii acestora.
Cate persoane nu au depus declarațiile de avere în termen?	Categoriile de persoane, care au obligația declarării averii și a intereselor sunt prevăzute prin art. 1 din Legea nr. 176/2010, cu modificările și completările ulterioare.

Indicatori de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Declararea averilor”, prevăzuți în SNA 2021-2025

Indicatorii de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Declararea averilor”, prevăzuți în SNA 2021-2025	
Număr de persoane care au obligația depunerii declarației de avere	Număr de persoane care nu au depus în termen declarația de avere
Număr de sesizări ale ANI	Număr de decizii ANI privind personalul instituției
Număr de decizii ale ANI puse în aplicare	Număr de consultații oferite de persoanele responsabile pentru implementarea prevederilor legale privind declarațiile de avere și declarațiile de interese
Gradul de cunoaștere de către angajați a normelor privind declararea averilor	

VII. Protecția avertizorului de integritate

Aspecte generale

Avertizorul de integritate este persoana care sesizează cu bună-credință încălcări ale legii, ale deontologiei profesionale sau ale principiilor bunei administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței.

Protecția avertizorului în interes public este reglementată prin Legea nr. 361/2022, cu modificările și completările ulterioare, ce constituie cadrul general în materia protecției persoanelor care raportează încălcări ale legii, care s-au produs sau care sunt susceptibile să se producă, în cadrul autorităților, instituțiilor publice, altor persoane juridice de drept public, precum și în cadrul persoanelor juridice de drept privat.

Principiile generale care guvernează protecția raportărilor privind încălcări ale legii sunt următoarele:

- a) Principiul legalității;
- b) Principiul responsabilității;
- c) Principiul imparțialității;
- d) Principiul bunei administrări;
- e) Principiul echilibrului;
- f) Principiul bunei-credințe.

Sanțiuni

Încălcarea prevederilor Legii nr. 361/2022, cu modificările și completările ulterioare, privind protecția avertizorilor în interes public, atrage, după caz, răspunderea civilă, disciplinară, contravențională sau penală.

Următoarele fapte constituie contravenții, dacă nu au fost săvârșite în astfel de condiții încât să fie considerate, potrivit legii penale, infracțiuni și se sancționează după cum urmează:

- a) împiedicarea, prin orice mijloace, a raportării de către persoana desemnată să primească și să înregistreze raportările sau de către persoana care face parte din compartimentul desemnat în acest sens, cu amendă de la 2.000 lei la 20.000 lei;
- b) refuzul nejustificat al autorităților, instituțiilor publice, persoanelor juridice de drept public, precum și persoanelor juridice de drept privat de a răspunde solicitărilor Agenției și autorităților prevăzute în Legea nr. 361/2022, cu modificările și completările ulterioare, cu amendă de la 3.000 lei la 30.000 lei;
- c) nerespectarea de către persoanele juridice a obligației de a institui canalele interne de raportare, cu amendă de la 3.000 lei la 30.000 lei;
- d) nerespectarea de către persoanele juridice a obligațiilor privind elementele minime obligatorii ale procedurilor de raportare internă și de efectuare de acțiuni subsecvente, cu amendă de la 4.000 lei la 40.000 lei;
- e) încălcarea de către persoanele fizice a obligației de a menține confidențialitatea privind identitatea avertizorilor în interes public, a persoanei vizate sau a terțelor persoane cu amendă de la 4.000 lei la 40.000 lei.

Raportarea de informații privind încălcări ale legii, cunoscând că acestea sunt nereale, constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 2.500 lei la 30.000 lei, dacă fapta nu a fost săvârșită în astfel de condiții încât să fie considerată, potrivit legii, infracțiune.

Criteria de evaluare a integrității cu privire la protecția avertizorului de integritate

Criteria de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
La nivelul autorității publice există elaborată o procedură sau alt document care să prevadă aspecte referitoare la modalitatea de efectuare a sesizărilor în interes public?	Autoritățile, instituțiile publice, alte persoane juridice de drept public, indiferent de numărul de angajați, precum și persoanele juridice de drept privat care au cel puțin 50 de angajați au obligația de a identifica sau institui canale interne de raportare și de a stabili proceduri de raportare internă și pentru efectuarea de acțiuni subsecvente.
Procedura de raportare internă cuprinde elemente cu privire la modalitățile de primire, înregistrare și soluționare a avertizării de interes public? Procedura de raportare cuprinde aspecte cu privire la confidențialitatea identității avertizorului?	Procedura de raportare internă trebuie să cuprindă următoarele elemente: a) conceperea, instituirea și gestionarea modalității de primire a rapoartărilor astfel încât să fie protejată confidențialitatea identității avertizorului în interes public și a oricărei părți terțe menționate în raportare; b) obligația de a transmite avertizorului în interes public confirmarea primirii raportării, în termen de cel mult 7 zile calendaristice de la primirea acesteia; c) desemnarea unei persoane, a unui compartiment sau a unui terț, cu atribuții în ceea ce privește primirea, înregistrarea, examinarea, efectuarea de acțiuni subsecvente și soluționarea rapoartărilor; d) efectuarea cu diligență a acțiunilor subsecvente de către persoana desemnată; e) obligația de informare a avertizorului în interes public cu privire la stadiul acțiunilor subsecvente în conformitate cu prevederile legale; f) obligația de informare a conducătorilor autorităților cu privire la modalitatea de soluționare a raportării; g) obligația de a furniza informații clare și ușor accesibile privind procedurile de raportare externă către autoritățile competente și, după caz, către instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii Europene; h) obligația de informare a avertizorului în interes public cu privire la modalitatea de soluționare a raportării.
Sunt comunicate mijloacele de raportare a avertizării în interes public?	Persoana desemnată, precum și mijloacele de raportare trebuie aduse la cunoștința fiecărui angajat, prin afișare pe pagina de internet a instituției și prin afișare la sediu, într-un loc vizibil și accesibil. Angajatorul trebuie să se asigure că, în orice moment, cel puțin un mijloc de raportare este accesibil.

Indicatori de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Protecția avertizorului de integritate”, prevăzuți în SNA 2021-2025

Indicatorii de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Protecția avertizorului de integritate”, prevăzuți în SNA 2021-2025	
Număr de rapoartări	Numărul de investigații și proceduri inițiate ca urmare a acestor rapoartări și rezultatul acestora
Număr de situații de represalii la locul de munca	Număr de plângeri depuse în instanță
Prejudiciul financiar estimat și sumele recuperate în urma investigațiilor și a procedurilor referitoare la încălcările raportate (în cazul în care sunt confirmate)	Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională

VIII. Interdicții după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice (Pantouflage)

Aspecte generale

Interdicția după încheierea angajării în cadrul instituțiilor, cunoscută și sub denumirea de „Pantouflage”, este reglementată, în legislația națională, prin Legea nr. 161/2003, cu modificările și completările ulterioare, privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare și prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, precum și prin alte legi conexe.

Criteria de evaluare a integrității cu privire la interdicțiile după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice (Pantouflage)

Criteria de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
Personalul autorității publice a fost instruit cu privire la interdicțiile după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice (Pantouflage)?	Organizarea de sesiuni de informare a personalului autorității publice, astfel încât aceștia să cunoască interdicțiile după încheierea angajării (Pantouflage), conform prevederilor Legii nr. 161/2003, cu modificările și completările ulterioare și Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 66/2011.
Sunt elaborate proceduri de lucru sau norme interne cu privire la interdicțiile după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice (Pantouflage)?	Persoanele care participă direct la procedura de verificare/evaluare/aprobare a cererilor de finanțare sau a programelor în cadrul unei proceduri de selecție, precum și cele implicate în procesul de verificare/aprobare/plată a cererilor de rambursare/plată prezentate de beneficiari sunt obligate să depună o declarație pe propria răspundere din care să rezulte că nu se află în niciuna dintre situațiile prevăzute la art. 10 și 11 din Ordonanța de Urgență nr. 66/2011. Beneficiarii persoane fizice/juridice de drept privat nu au dreptul de a angaja persoane fizice sau juridice care au fost implicate în procesul de verificare/evaluare a cererilor de finanțare în cadrul procedurii de selecție pe parcursul unei perioade de cel puțin 12 luni de la semnarea contractului de finanțare.

Indicatori de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Interdicții după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice (Pantouflage)”, prevăzuți în SNA 2021-2025

Indicatorii de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Interdicții după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice (Pantouflage)”, prevăzuți în SNA 2021-2025	
Număr de încălcări ale regimului legal	Număr de solicitări către instanță de judecată pentru anularea contractului de finanțare în caz de încălcare a art. 13 alin. (1)
Număr de sancțiuni aplicate de către instanțe	

IX. Funcții sensibile

Aspecte generale

În conformitate cu cerințele generale ale Standardului 2 - Atribuții, funcții, sarcini din OSGG nr. 600/2018, ce grupează problemele legate de organizare, managementul resurselor umane, etică, deontologie și integritate, conducătorii autorităților publice au obligația de a identifica funcțiile sensibile și funcțiile considerate ca fiind expuse, în mod special, la corupție și de a stabili o politică adecvată de gestionare a personalului care ocupă astfel de funcții.

Funcțiile sensibile și cele considerate ca fiind expuse în mod special la corupție sunt asociate tuturor activităților privind gestionarea resurselor umane, financiare și informaționale.

Conducătorul entității publice dispune identificarea funcțiilor sensibile pe baza unor factori de risc, centralizarea acestora la nivelul entității publice și stabilirea unei politici adecvate de gestionare a acestora prin elaborarea unor măsuri, astfel încât efectele negative asupra activităților desfășurate în cadrul entității publice să fie minime.

Criteria de evaluare a integrității cu privire la gestionarea funcțiilor sensibile

Criteria de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
Conducerea entității publice a dispus identificarea funcțiilor sensibile?	Identificarea funcțiilor sensibile se realizează în conformitate cu normele interne adoptate în baza Standardului 2, punctul 2.2.6. din OSGG nr. 600/2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice
Procesul de identificare a funcțiilor sensibile are	La stabilirea funcțiilor sensibile se au în vedere atribuțiile personalului care

Criterii de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
la bază factori de risc stabiliți în acest sens?	<p>implică de regulă unul sau mai mulți factori de risc, precum:</p> <ul style="list-style-type: none"> - accesul la resursele materiale, financiare și informaționale, fără deținerea unui document de autorizare; - activități ce se exercită în condiții de monopol, de către o singură persoană la nivelul întregii instituții, drepturi exclusive sau speciale; - procedura de delegare a competențelor; - evaluarea și consilierea juridică și etică; - achiziția publică de bunuri/servicii/lucrări, prin eludarea reglementărilor legale în materie; - neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a sarcinilor de muncă atribuite, conform fișei postului; - lucrul în relație directă cu cetățenii, politicienii sau terțe persoane juridice; - funcțiile cu competență decizională exclusivă; - accesul la informații confidențiale. <p>În situația în care, conducătorii structurilor funcționale nu identifică sau hotărăsc să nu declare unele funcții sensibile, atunci, în mod obligatoriu, vor implementa activități de control suplimentare aferente riscului în Registrul de riscuri, astfel încât în procesul de administrare a riscurilor efectele asupra activităților desfășurate în cadrul structurilor funcționale ale instituției să fie minime.</p>
Funcțiile sensibile identificate în fiecare structură a entității publice sunt centralizate la nivelul întregii entități?	<p>Funcțiile sensibile ale autorității publice, respectiv ale fiecărei structuri funcționale trebuie să fie clar definite, înregistrate și actualizate. Pe baza funcțiilor sensibile identificate la nivelul fiecărei structuri funcționale se elaborează anual Lista funcțiilor sensibile.</p>
Au fost stabilite politici adecvate de gestionare a funcțiilor sensibile prin elaborarea unor măsuri corespunzătoare?	<p>Pentru fiecare funcție sensibilă este necesară o analiză de risc și se instituie măsuri pentru gestionarea acestora.</p>

Indicatori de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Funcții sensibile”, prevăzută în SNA 2021-2025

Indicatorii de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Funcții sensibile”, prevăzută în SNA 2021-2025	
Număr funcții sensibile identificate și inventariate	Număr măsuri de control adecvate și suficiente pentru administrarea și gestionarea funcțiilor sensibile

X. Incompatibilități

Aspecte generale

Problematika incompatibilităților este reglementată de Legea nr. 176/2010, cu modificările și completările ulterioare, privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative și Legea nr. 161/2003, cu modificările și completările ulterioare, privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare, coroborat cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1269/2021 privind aprobarea Strategiei Naționale Anticorupție 2021-2025 și a documentelor aferente acesteia.

Pentru a evita confundarea conflictelor de interese cu incompatibilitățile este necesar să avem în vedere faptul că *dacă, pentru existența unui conflict de interese persoanele publice trebuie să ia o*

decizie care să influențeze un interes personal, pentru a se afla într-o situație de incompatibilitate un oficial public nu trebuie să ia nicio decizie, fiind suficient faptul că exercită concomitent două sau mai multe funcții al căror cumul este interzis de lege.

Incompatibilitatea este incidentul de integritate care constă în deținerea/exercitarea unei funcții/calități publice simultan cu deținerea/exercitarea unei alte funcții/calități din domeniul public sau privat, al căror cumul este interzis de lege. Legislația națională în vigoare stabilește situațiile de incompatibilitate pentru mai multe categorii de persoane care exercită funcții sau demnități publice.

Agenția Națională de Integritate se ocupă de colectarea, monitorizarea și verificarea declarațiilor de avere și interese, în vederea identificării incompatibilităților, conflictelor de interese și averilor nejustificate. Agenția Națională de Integritate este o instituție autonomă, neaflându-se sub egida vreunei alte autorități sau instituții publice. Agenția monitorizează dacă instituțiile publice și-au colectat și publicat declarațiile de avere ale funcționarilor din cadrul lor și verifică corectitudinea acestora. Agenția aplică sancțiuni doar în cazul nedeunerii declarațiilor. În cazul în care descoperă nereguli în declarații, Agenția sesizează cazul autorităților competente.

Sanțiuni

Conform art. 25 din Legea nr.176/2010, cu modificările și completările în vigoare, fapta persoanei cu privire la care s-a constatat starea de incompatibilitate sau de conflict de interese constituie temei pentru eliberarea din funcție ori, după caz, constituie abatere disciplinară și se sancționează potrivit reglementării aplicabile demnității, funcției sau activității respective.

Agenția Națională de Integritate este instituția căreia îi revine sarcina legală de evaluare a prezumtivelor situații de incompatibilitate. Agenția, ca urmare a procedurilor prevăzute de Legea nr. 176/2010, cu modificările și completările ulterioare, întocmește un raport de evaluare privind existența unei stări de incompatibilitate. Raportul respectiv poate fi contestat în instanță în termen de 15 zile, iar în caz de neconstatare rămâne definitiv.

Legislația care reglementează sancțiunile disciplinare și administrative este compusă din: Ordonanța de Urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ, Legea nr. 161/2003, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 176/2010, cu modificările și completările ulterioare.

În cazul funcționarilor publici, funcționarilor publici parlamentari și funcționarilor publici cu statut special, *sanțiunea eliberării din funcția publică este o sancțiune disciplinară și se aplică conform legislației în vigoare.*

Sanțiunile administrative și disciplinare sunt dispuse prin emiterea de către autoritatea competentă/angajator a unui act administrativ prin care se constată îndeplinirea condițiilor pentru eliberarea din funcție o dată cu rămânerea definitivă a raportului Agenției Naționale de Integritate.

Criteria de evaluare a integrității cu privire la regimul incompatibilităților

Criteria de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
Este asigurat cadrul organizatoric și funcțional pentru implementarea măsurii preventive privind incompatibilitățile?	La nivelul autorităților și instituțiilor publice sau de interes public, sunt elaborate, aprobate și puse în aplicare proceduri de sistem privind prevenirea, identificarea, evaluarea și sancționarea situațiilor de incompatibilitate, proceduri care prevăd aspecte referitoare la prevenirea, identificarea, evaluarea și sancționarea situațiilor de incompatibilitate.

Criterii de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
	<p>Procedurile în vigoare la nivelul entității reglementează situațiile de incompatibilitate care privesc incompatibilitățile pentru funcția de membru al guvernului și alte funcții publice de autoritate din administrația publică centrală prevăzute de Legea nr.161/2003, cu modificările și completările ulterioare, Incompatibilități privind funcționarii publici prevăzute de Legea nr.161/2003, cu modificările și completările ulterioare, Interdicții după ocuparea funcției publice (evitarea situației de pantouflage), Interdicții privind raporturile ierarhice directe, Interdicții privind activitatea politică prevăzute de art. 97 și 98 din Legea nr.161/2003, cu modificările și completările ulterioare,. Acestea sunt actualizate periodic conform modificărilor cadrului legal și/sau procedural.</p>
<p>Există la nivelul entității desemnată o persoană responsabilă cu monitorizarea situațiilor de incompatibilitate?</p>	<p>În vederea realizării activităților prevăzute de Legea nr. 176/2010, cu modificările și completările ulterioare, precum și de Legea nr. 161/2003, cu modificările și completările ulterioare, conducătorii autorităților și instituțiilor publice dispun, prin ordin sau decizie, nominalizarea unei persoane sau constituirea unei comisii responsabile cu evitarea situațiilor de incompatibilitate și cu monitorizarea situațiilor de incompatibilitate.</p> <p>Responsabilul cu prevenirea și monitorizarea situațiilor de incompatibilitate este numit din cadrul personalului compartimentului de resurse umane și poate fi aceeași persoană sau poate colabora cu responsabilul pentru implementarea prevederilor legale privind declarațiile de avere și de interese.</p>
<p>Există la nivelul entității instituit un registru pentru consemnarea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sesizărilor primite de instituție de la terțe persoane cu privire la existența unei situații de incompatibilitate, - deciziilor Agenției Naționale de Integritate prin care s-a constatat existența situațiilor de incompatibilitate, - deciziilor instanței de confirmare a rapoartelor Agenției Naționale de Integritate cu privire la situațiile de incompatibilitate, - cazurilor de eliberare din funcție, - cazurilor privind decăderea din dreptul de a mai exercita o funcție publică pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării din funcție sau de încetare de drept a mandatului? 	<p>Este obligatorie înființarea la nivelul entității a unui registru pentru consemnarea, printre altele, a:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sesizărilor primite de instituție de la terțe persoane cu privire la existența unei situații de incompatibilitate, - sesizărilor către Agenția Națională de Integritate formulate de instituție, - deciziilor Agenției Naționale de Integritate prin care s-a constatat existența situațiilor de incompatibilitate, - deciziilor instanței de confirmare a rapoartelor Agenției Naționale de Integritate cu privire la situațiile de incompatibilitate, - cazurilor de eliberare din funcție, - cazurilor privind decăderea din dreptul de a mai exercita o funcție publică pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării din funcție sau de încetare de drept a mandatului, - declarațiilor depuse de salariați cu privire la activitățile pe care intenționează să le desfășoare în afara activității de bază deținută în instituția respectivă etc.
<p>Semnalarea existenței unei situații de incompatibilitate - la nivelul entității au existat situații de incompatibilități?</p>	<p>Responsabilul cu prevenirea și monitorizarea situațiilor de incompatibilitate este obligat să păstreze și să prezinte în mod regulat o centralizare actualizată a situațiilor de incompatibilitate ale primarului/viceprimarului, ale consilierilor locali, ale funcționarilor publici etc și a soluțiilor puse în aplicare. Acesta are următoarele responsabilități: informează angajații și demnitarii despre prevederile legale privind regimul incompatibilităților, precum și despre canalele de comunicare internă reglementate, în cazul în care aceștia doresc să sesizeze situații de incompatibilitate; evaluează gradul de cunoaștere a normelor privind regimul incompatibilităților, prin elaborarea și aplicarea unor chestionare de evaluare în rândul angajaților; monitorizează măsurile implementate la nivelul instituției cu privire la identificarea timpurie a situațiilor de incompatibilitate; participă anual la completarea Inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, prin transmiterea indicatorilor aferenți măsurii preventive nr.6 „Incompatibilități” către responsabilul Strategiei Naționale Anticorupție de la nivelul instituției, ce va accesa în acest sens portalul Strategiei Naționale Anticorupție.</p>

Criteria de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
Asigurarea comunicării și însușirii de către personalul entității a regulilor și procedurilor privind incompatibilitățile și soluționarea acestora	Autoritățile și instituțiile publice se vor asigura că documentele elaborate și aprobate care sprijină și promovează prevenirea situațiilor de incompatibilitate sunt comunicate periodic personalului. Persoana responsabilă cu prevenirea și monitorizarea situațiilor de incompatibilitate informează angajații și demnitarii despre prevederile legale privind regimul incompatibilităților, precum și despre canalele de comunicare internă reglementate, în cazul în care aceștia doresc să sesizeze situații de incompatibilitate.
Personalul entității este instruit și pregătit în materie de incompatibilități?	Autoritățile și instituțiile publice se vor asigura că formarea profesională a personalului entității pentru cunoașterea prevederilor legale în materie de incompatibilități are în vedere obiective concrete și se va realiza de o manieră sustenabilă. Se verifică dacă personalul a participat la cursuri de pregătire profesională sau alte forme de pregătire care să atingă această tematică, precum și numărul de persoane participante. Se verifică inclusiv existența, acolo unde este cazul, de evaluări ale personalului entității privind cunoașterea prevederilor legale în materie de incompatibilități, gradul de cunoaștere a normelor privind regimul incompatibilităților etc. Pot fi elaborate și aplicate chestionare de evaluare a gradului de cunoaștere de către angajați a prevederilor legale privind incompatibilitățile.
Identificarea timpurie, semnalarea și soluționarea situațiilor de incompatibilități	Se verifică modul în care, la nivelul entității, au fost luate măsuri de identificare timpurie a situațiilor de incompatibilități? (de exemplu, audit intern, registrul funcțiilor sensibile, solicitări de puncte de vedere adresate Agenției Naționale de Integritate etc).
Ce măsuri administrative a luat instituția dumneavoastră cu privire la persoanele față de care s-a constatat existența stării de incompatibilitate prin rapoartele de evaluare întocmite de către Agenția Națională de Integritate, rămase definitive?	Măsurile administrative luate de instituție cu privire la persoanele găsite incompatibile de către Agenția Națională de Integritate, pentru care starea de incompatibilitate a rămas definitivă prin decizia instanței sau prin necontestarea raportului de evaluare sunt menționate în cadrul Registrului stabilit prin procedură care consemnează astfel de aspecte. Sancțiunile administrative și disciplinare sunt dispuse prin emiterea de către autoritatea competentă a unui act administrativ prin care se constată îndeplinirea condițiilor pentru eliminarea din funcție o dată cu rămânerea definitivă a raportului Agenției Naționale de Integritate.
Ce canale de comunicare internă sunt reglementate la nivel instituțional în cazul în care un angajat dorește să sesizeze o situație de incompatibilitate?	Autoritățile și instituțiile publice se vor asigura de informarea corectă a angajaților/ aleșilor locali cu privire la prevederile legale privind regimul incompatibilităților, precum și de asigurarea de canale de comunicare internă reglementate în cazul în care se dorește sesizarea unei situații de incompatibilitate (canale de comunicare detaliate în procedura internă specifică).

Indicatori de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Incompatibilități”, prevăzuți în SNA 2021-2025

Indicatorii de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Declararea cadourilor”, prevăzuți în SNA 2021-2025	
Număr de persoane aflate în stare de incompatibilitate	Număr de decizii confirmate de instanță
Număr de sesizări ale ANI formulate de către instituție	Gradul de cunoaștere de către angajați a normelor privind incompatibilitățile
Număr de sesizări primite de instituție de la terțe persoane cu privire la existența unei incompatibilități	Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională
Număr de decizii ale ANI cu privire la constatarea unor incompatibilități indiferent de calea de sesizare	

XI. Conflict de interese

Aspecte generale

Legislația națională, respectiv Legea nr. 161/2003, cu modificările și completările ulterioare, privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, definește *conflictul de interese* ca fiind *situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative.*

Conflictul de interese de natură penală este definit de art. 301 din Codul penal, sub denumirea de folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane, ca fiind fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act prin care s-a obținut un folos patrimonial pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv.

Existența unui conflict de interese de natură administrativă nu presupune existența automată a unei fapte de corupție. Apariția unui conflict între interesele personale ale unui funcționar public și îndatoririle lui legale, fără ca acesta să fie rezolvat sau sancționat, poate avea ca rezultat corupția; un conflict de interese se poate concretiza, așadar, în cele din urmă, într-o infracțiune de corupție sau de serviciu. Soluționarea conflictelor de interese vizează, în consecință, adoptarea deciziilor în cadrul administrației publice exclusiv în baza interesului public.

Sanțiuni

Nerespectarea obligației de a răspunde solicitărilor Agenției Naționale de Integritate se sancționează cu amendă civilă de 200 lei pentru fiecare zi de întârziere. Sesizarea instanței se face de către inspectorul de integritate din cadrul Agenției.

Fapta persoanelor care, cu intenție, depun declarații de avere sau declarații de interese care nu corespund adevărului constituie infracțiunea de fals în declarații și se pedepsește potrivit Codului penal.

Nedepunerea declarațiilor de avere și a declarațiilor de interese în termenele prevăzute de lege, precum și nedeclararea cuantumului veniturilor realizate, sau declararea acestora cu trimitere la alte înscrisuri constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 50 lei la 2.000 lei. Agenția poate declanșa din oficiu procedura de evaluare.

Nerespectarea obligațiilor legale de către persoanele responsabile cu implementarea prevederilor legale constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 50 lei la 2.000 lei. Aceeași sancțiune se aplică și conducătorului entității respective, dacă acesta nu îndeplinește obligațiile legale.

Neaplicarea sancțiunii disciplinare sau neconstatarea încetării funcției publice, după caz, atunci când actul de constatare a rămas definitiv, constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 50 lei la 2.000 lei, dacă fapta nu constituie infracțiune.

Pentru ”folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane” prevăzută la art. 301 Cod penal: *Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act ori a participat la luarea unei decizii prin care s-a obținut, direct sau indirect, un folos patrimonial, pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori pentru un afin până la gradul II inclusiv sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de foloase de orice natură, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.*

Încălcarea de către funcționarii publici a „prevederilor referitoare conflicte de interese” constituie abatere disciplinară (art. 492 alin. (2) lit. M din Ordonanța de Urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ) și se sancționează corespunzător prevederilor legale aplicabile.

Conform art. 25 din Ordonanța de Urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ, sancțiunile pentru situațiile în care au fost identificate conflicte de interese constau în:

(1) *Fapta persoanei cu privire la care s-a constatat că a emis un act administrativ, a încheiat un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea obligațiilor legale privind conflictul de interese constituie abatere disciplinară și se sancționează potrivit reglementării aplicabile demnității, funcției sau activității respective, în măsura în care prevederile prezentei legi nu derogă de la aceasta și dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale unei infracțiuni.*

(2) *Persoana eliberată sau destituită din funcție potrivit prevederilor alin. (1) sau față de care s-a constatat existența conflictului de interese este decăzută din dreptul de a mai exercita o funcție sau o demnitate publică ce face obiectul prevederilor prezentei legi, cu excepția celor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării, destituirii din funcția ori demnitatea publică respectivă sau a încetării de drept a mandatului. Dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă, nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului. În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție sau o demnitate publică la data constatării stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de 3 ani operează potrivit legii, de la data rămânerii definitive a raportului de evaluare, respectiv a rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești de confirmare a existenței unui conflict de interese sau a unei stări de incompatibilitate.*

(3) *Fapta persoanei cu privire la care s-a constatat starea de conflict de interese constituie temei pentru eliberarea din funcție ori, după caz, constituie abatere disciplinară și se sancționează potrivit reglementării aplicabile demnității, funcției sau activității respective.*

4) *Prin derogare de la dispozițiile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară, sancțiunile disciplinare care pot fi aplicate ca urmare a săvârșirii unor abateri dintre cele cuprinse în prezenta lege nu pot consta în mustrare sau avertisment.”*

Criteria de evaluare a integrității cu privire la conflictul de interese

Criteria de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
Este asigurat cadrul organizatoric și funcțional pentru implementarea măsurii preventive privind conflictul de interese?	La nivelul autorităților și instituțiilor publice sau de interes public, sunt elaborate, aprobate și puse în aplicare proceduri de sistem privind prevenirea, identificarea, evaluarea și sancționarea conflictelor de interese, proceduri care prevăd aspecte referitoare la prevenirea, identificarea, evaluarea și sancționarea conflictelor de interese. Procedurile în vigoare la nivelul entității reglementează situații privind conflictul de interese pentru funcționarii publici, Situații privind conflictul de interese pentru personalul contractual, Situații particulare privind conflictul de interese, respectiv Dispozițiile OUG nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora - Secțiunea 2 - Reguli în materia conflictului de interese și Conflicte de interese în domeniul achizițiilor publice.
Există la nivelul entității desemnată o persoană responsabilă cu monitorizarea situațiilor privind conflictele de interese?	În vederea realizării activităților prevăzute de Legea nr. 161/2003, cu modificările și completările ulterioare, conducătorii autorităților și instituțiilor publice dispun, prin ordin sau decizie, nominalizarea unei persoane sau constituirea unei comisii responsabile cu monitorizarea situațiilor privind conflictele de interese.

Criterii de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
	<p>Persoana desemnată cu prevenirea și identificarea situațiilor de conflict de interese și cu implementarea prevederilor legale privind prevenirea și monitorizarea conflictelor de interese realizează informări/întâlniri, aplică chestionare de evaluare privind gradul de cunoaștere a regimului juridic al conflictului de interese, în care sunt prelucrate periodic prevederile legale privind conflictul de interese.</p>
<p>Există la nivelul entității instituit un registru pentru consemnarea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sesizărilor primite de instituție de la terțe persoane cu privire la existența unui conflict de interese, - declarațiilor de abținere, - deciziilor Agenției Naționale de Integritate prin care s-a constatat existența unui conflict de interese, - sesizările parchetului privind posibila săvârșire a infracțiunii de conflict de interese, - rechizitorii/condamnări privind săvârșirea infracțiunii de conflicte de interese? 	<p>Este obligatorie înființarea la nivelul entității a unui registru pentru consemnarea, printre altele, a:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sesizărilor primite de instituție de la terțe persoane cu privire la existența unui conflict de interese, - declarațiilor de abținere, - deciziilor Agenției Naționale de Integritate prin care s-a constatat existența unui conflict de interese, - sesizările parchetului privind posibila săvârșire a infracțiunii de conflict de interese, - rechizitorii/condamnări privind săvârșirea infracțiunii de conflicte de interese etc.
<p>Semnalarea existenței unei situații de conflict de interese - la nivelul entității au existat situații de conflicte de interese?</p>	<p>Responsabilul cu implementarea prevederilor legale privind prevenirea și monitorizarea conflictelor de interese este obligat să păstreze și să prezinte în mod regulat o centralizare actualizată a situațiilor de conflicte de interese și a soluțiilor puse în aplicare.</p> <p>Se consemnează situații în care aleșii locali s-au abținut de la emiterea sau participarea la emiterea ori adoptarea unui act administrativ, de la încheierea sau participarea la încheierea unui act juridic, care ar fi putut produce un folos material pentru sine sau alte persoane cu care are anumite relații (rudenie, afaceri, interese) și numărul acestora; deciziile Agenției Naționale de Integritate prin care s-a constatat starea de conflict de interese și numărul acestora; numărul deciziilor Agenției Naționale de Integritate confirmate de instanță etc.</p>
<p>Asigurarea comunicării și însușirii de către personalul entității a regulilor și procedurilor privind conflictele de interese și soluționarea acestora</p>	<p>Autoritățile și instituțiile publice se vor asigura că documentele elaborate și aprobate care sprijină și promovează prevenirea situațiilor de conflicte de interese sunt comunicate periodic personalului. Persoana responsabilă cu prevenirea și monitorizarea situațiilor de conflicte de interese informează angajații și demnitarii despre prevederile legale privind regimul conflictelor de interese, precum și despre canalele de comunicare internă reglementate, în cazul în care aceștia doresc să sesizeze situații de conflicte de interese.</p>
<p>Personalul entității este instruit și pregătit în materie de conflict de interese?</p>	<p>Autoritățile și instituțiile publice se vor asigura că formarea profesională a personalului entității pentru cunoașterea prevederilor legale în materie de conflicte de interese are în vedere obiective concrete și se va realiza de o manieră sustenabilă.</p> <p>Se verifică dacă personalul a participat la cursuri de pregătire profesională sau alte forme de pregătire care să atingă această tematică, precum și numărul de persoane participante. Se verifică inclusiv existența, acolo unde este cazul, de evaluări ale personalului entității privind cunoașterea prevederilor legale în materie de conflicte de interese, gradul de cunoaștere a normelor privind regimul conflictului de interese etc.</p> <p>Pot fi elaborate și aplicate chestionare de evaluare a gradului de cunoaștere de către angajați a prevederilor legale privind conflictul de interese.</p>
<p>Au existat sesizări/rechizitorii/condamnări ale parchetului privind posibila săvârșire a infracțiunii "folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane" prevăzută la art. 301 Cod penal?</p>	<p>Sunt menționate și detaliate toate tipurile de sesizări/rechizitorii/condamnări ale parchetului privind posibila săvârșire a infracțiunii "folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane" prevăzută la art. 301 Cod penal (<i>Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act ori a participat la luarea unei decizii prin care s-a obținut, direct sau indirect, un folos patrimonial, pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori pentru un afin până la gradul II inclusiv sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în</i></p>

Criteria de evaluare a integrității în procesul de organizare a alegerilor și referendumurilor	Specificații (modul de evaluare a îndeplinirii criteriilor)
	<i>ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de foloase de orice natură, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică).</i>
Au existat situații în care au fost depuse avertizări în interes public cu privire la încălcarea de către aleșii locali a prevederilor legale în materia conflictelor de interese?	Sunt menționate și detaliate toate avertizările în interes public depuse cu privire la încălcarea de către aleșii locali a prevederilor legale în materia conflictelor de interese, precum și modul de soluționare a acestora.

Indicatori de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Conflict de interese”, prevăzuți în SNA 2021-2025

Indicatorii de evaluare a gradului de implementare în cadrul instituțiilor publice a măsurii preventive „Conflict de interese”, prevăzuți în SNA 2021-2025	
Număr de persoane care au obligația depunerii declarației de interese	Număr de sesizări primite de instituție de la terțe persoane cu privire la existența unui conflict de interese
Număr de persoane care nu au depus în termen declarația de interese	Număr de decizii ANI prin care s-a constatat starea de conflict de interese
Număr de declarații de abținere	Gradul de cunoaștere de către angajați a normelor privind conflictul de interese
Număr de situații în care superiorul ierarhic a dispus înlocuirea persoanei aflată în situația de potențial conflict de interese	Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională
Nr. de proceduri de achiziție analizate în PREVENT	Nr. de avertismente de integritate emise
Nr. de conflicte de interese prevenite prin utilizarea sistemului PREVENT	

Concluzii

Pentru a se asigura transparența instituțională și prevenirea corupției în procesele electorale se pot implementa o serie de măsuri, printre care:

- adoptarea și aplicarea unor măsuri clare și transparente, accesibile publicului larg, ușor de înțeles și de monitorizat, în ceea ce privește finanțarea campaniilor electorale, înregistrarea candidaților, organizarea secțiilor de votare și numărarea voturilor;
- asigurarea monitorizării și observării electorale independente de către organizații neguvernamentale, mass-media și alte părți interesate înlesnește procesul de identificare și raportare a neregulilor sau abuzurilor care au loc în timpul alegerilor, asigurând totodată transparența proceselor electorale;
- transparența financiară a campaniilor electorale - este necesar să se impună cerințele stricte privind raportarea financiară a campaniilor electorale (acestea pot implica divulgarea surselor de finanțare, limite privind donațiile, precum și verificarea și monitorizarea riguroasă a fluxurilor de fonduri);
- accesul egal la informații al cetățenilor - fiecare candidat/partid politic trebuie să dispună de resurse asemănătoare de comunicare cu alegătorii;
- instruirea în etica și integritatea electorală a personalul implicat în procesele electorale;
- protecția avertizorilor de integritate - pentru a încuraja raportarea actelor de corupție în procesele electorale, trebuie să existe măsuri de protecție pentru avertizori.

4.3. Riscuri și vulnerabilități la corupție în procesele electorale

Procesele electorale reprezintă activități care sunt vulnerabile la corupție, iar acest lucru poate avea repercusiuni grave asupra integrității și rezultatelor alegerilor, subminând principiile democratice și încrederea publică în sistemul electoral. Practicile corupte în procesele electorale afectează viața democratică a unei țări, perturbă încrederea în instituțiile electorale și diminuează gradul de participare al populației la vot.

Riscurile și vulnerabilitățile la corupție se pot manifesta în toate etapele procesului electoral, cauzele ce le determină fiind multiple, iar efectele diverse. Tabelul următor detaliază riscurile care pot apărea în fiecare fază a procesului electoral, efectele ce se pot resimți, grupurile sau persoanele care sunt predispuse la riscul respectiv, precum și gradul de manifestare a riscului.

Riscuri și vulnerabilități în procesele electorale

Etapa procesului electoral	Riscul/Vulnerabilitatea la corupție	Efecte	Grupuri/ persoane asupra cărora se manifestă	Gradul de manifestare
Înregistrarea partidelor și candidaților	Partidele sau candidații pot furniza documente falsificate sau pot manipula informațiile necesare pentru înregistrare (falsificarea semnăturilor, prezentarea de informații inexacte despre finanțarea sau susținerea partidului, prezentarea unor documente frauduloase pentru a se califica pentru înregistrare)	Efecte asupra integrității și legitimității alegerilor	Partidele politice Candidații Angajații instituțiilor publice responsabili cu înregistrarea partidelor și candidaților	Scăzut
	Ignorarea criteriilor de eligibilitate și permiterea unor candidați neeligibili să participe la alegeri	Efecte asupra integrității și legitimității alegerilor	Angajații instituțiilor publice responsabili cu înregistrarea partidelor și candidaților	Scăzut
	Accelerarea sau favorizarea înregistrării anumitor partide sau candidați în schimbul oferirii unor foloase personale	Efecte asupra integrității și legitimității alegerilor	Angajații instituțiilor publice responsabili cu înregistrarea partidelor și candidaților	Scăzut
Derularea campaniei electorale	Partidele politice sau candidații pot primi fonduri ilegale sau donații necorespunzătoare în scopul oferirii unor avantaje ulterioare	Distorsionarea competiției electorale Lipsa echității procesului electoral	Partidele politice Candidații	Mediu
	Candidații sau partidele pot oferi bani, cadouri sau alte avantaje în schimbul voturilor alegătorilor	Subminarea principiului unic al votului Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Partidele politice Candidații	Ridicat
	Propagarea de știri false, atacuri la adresa adversarilor politici, răspândirea de zvonuri sau denigrarea în mod intenționat a unor candidați	Efecte asupra opiniei publice Distorsionarea competiției electorale	Partidele politice Candidații	Mediu
	Utilizarea fondurilor publice, a personalului sau a	Distorsionarea	Partidele politice	Mediu

Etapa procesului electoral	Riscul/Vulnerabilitatea la corupție	Efecte	Grupuri/ persoane asupra cărora se manifestă	Gradul de manifestare
	infrastructurii publice în scopul sprijinirii unui candidat sau partid	competiției electorale Lipsa echității procesului electoral	Candidații	
	Amenințarea, hărțuirea sau constrângerea alegătorilor pentru a vota într-un anumit fel sau pentru a se abține de la vot	Afectează dreptul alegătorilor de a-și exprima opțiunile liber Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Partidele politice Candidații	Redus
Desfășurarea votării	Permiterea accesului unei persoane la vot de mai multe ori, folosind identități false	Subminarea principiului unic al votului Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot	Scăzut
	Permiterea accesului unei persoane la vot pentru a înlocui o altă persoană	Subminarea principiului unic al votului Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot	Scăzut
	Influențarea alegătorilor în legătură cu ceea ce trebuie să voteze	Subminarea principiului votului liber și secret Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot Partidele politice Candidații	Mediu
	Amenințarea, constrângerea sau manipularea psihologică a alegătorilor pentru a vota într-un anumit fel sau pentru a se abține de la vot	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Partidele politice Candidații	Redus
	Discriminarea sau restricționarea dreptului de vot al anumitor grupuri	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot	Redus
	Oferirea unor foloase material observatorilor electorali pentru a ignora corectitudinea și transparența procesului de votare	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Partidele politice Candidații	Redus
	Permiterea părăsirii locului de vot cu materialele necesare votării	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot	Redus
	Blocarea accesului persoanelor aflate în situații speciale (internați în spital, azile de bătrâni etc.) sau ai celor care nu se pot deplasa	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Partidele politice Candidații	Redus
	Blocarea accesului în secția de votare al candidaților, al persoanelor acreditate, al membrilor birourilor și oficiilor electorale și al reprezentanților AEP pentru a asista la desfășurarea operațiunilor electorale	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot	Redus
	Neînregistrarea sau înregistrarea parțială a sesizărilor scrise cu privire la neregulile produse în	Efecte asupra rezultatelor	Președinții comisiilor de vot	Redus

Etapa procesului electoral	Riscul/Vulnerabilitatea la corupție	Efecte	Grupuri/ persoane asupra cărora se manifestă	Gradul de manifestare
	timpul procesului de votare în scopul favorizării unui candidat	alegerilor		
	Permiterea accesului la vot a unui alegător care nu prezintă actul de identitate ori care refuză să semneze în lista electorală în care este înscris pentru primirea buletinului de vot și a ștampilei de votare pentru a favoriza un anumit candidat	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot	Redus
	Oferirea unui alegător a mai multor buletine de vot decât are dreptul în scopul favorizării unui candidat	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot	Redus
Numărarea buletinelor de vot	Introducerea de buletine de vot false sau modificarea buletinelor existente	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot	Redus
	Falsificarea rezultatelor alegerilor pentru a favoriza anumiți candidați sau partide politice	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot	Redus
	Numărarea incorectă sau parțială a voturilor pentru a favoriza anumiți candidați sau partide politice	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot	Redus
	Oferirea unor foloase materiale observatorilor electorali pentru a ignora corectitudinea și transparența procesului de numărare a voturilor	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Partidele politice Candidații	Redus
	Intimidarea observatorilor electorali pentru a nu raporta sau a ignora eventualele nereguli sau manipulări constatate	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Partidele politice Candidații	Redus
	Mituirea responsabililor de numărarea voturilor pentru a manipula rezultatele votului sau pentru a favoriza anumiți candidați	Efecte asupra rezultatelor alegerilor Subminarea încrederii publice în procesul democratic	Partidele politice Candidații	Redus
	Înregistrarea parțială sau întreruptă a procesului de numărare a voturilor în scopul favorizării unui candidat	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Membrii comisiilor de vot	Redus
	Considerarea ca fiind nule a voturilor în care ștampila aplicată a depășit limitele patruleterului, însă opțiunea alegătorului era evidentă, în scopul favorizării unui anumit candidat	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot	Redus
	Falsificarea proceselor verbale în scopul favorizării unui candidat	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot	Redus
	Înscrierea în copia de pe lista electorală permanentă ori de pe lista electorală complementară a unor persoane care nu figurează în această listă, cu scopul de a favoriza un anumit candidat	Efecte asupra rezultatelor alegerilor	Președinții comisiilor de vot Membrii comisiilor de vot	Redus

4.4. Reguli de conduită și proceduri de urmat

Respectarea regulilor de conduită reprezintă o condiție importantă a consolidării climatului de încredere și respect reciproc între cetățeni și întreg personalul implicat în procesul electoral.

Încurajarea integrității și prevenirea corupției nu se realizează doar prin elaborarea și adoptarea standardelor și procedurilor interne, ea trebuie susținută prin puterea exemplului de către toți angajații autorităților și instituțiilor publice cu atribuții subsumate organizării și desfășurării proceselor

electorale și referendum. Un rol important în implementarea regulilor de conduită îl are exemplul personal, angajamentul față de interesul public, precum și responsabilitatea individuală.

În conformitate cu prevederile legale aplicabile, menționăm următoarele reguli de conduită și proceduri de urmat pe parcursul perioadei de votare:

- ❖ îndeplinirea sarcinilor de lucru cu respectarea Constituției, a legilor țării, precum și a normelor interne aplicabile, a buletinelor informative, a culegerilor de acte normative și de practică a birourilor electorale;
- ❖ îndeplinirea sarcinilor de lucru cu profesionalism, responsabilitate, competență, eficiență, corectitudine și conștiinciozitate;
- ❖ îndeplinirea sarcinilor de lucru cu imparțialitate și independență;
- ❖ adoptarea unei atitudini obiective și neutre față de orice interes personal sau extraprofesional;
- ❖ îndeplinirea sarcinilor de lucru cu integritate, fără a solicita sau accepta, direct sau indirect, pentru sine sau pentru alții, avantaje sau beneficii;
- ❖ adoptarea unei atitudini neutre față de orice interes personal, politic, economic, religios sau de altă natură, fără a da curs unor eventuale presiuni, ingerințe sau influențe de orice natură;
- ❖ respectarea prevederilor legale cu privire la conflictele de interese și regimul incompatibilităților;
- ❖ respectarea secretului de serviciu, păstrarea confidențialității în legătură cu faptele, informațiile și documentele de care s-a luat la cunoștință în exercitarea funcției, cu excepția informațiilor de interes public;
- ❖ folosirea timpului de lucru, precum și bunurile aparținând autorității sau instituției publice numai pentru desfășurarea activităților aferente sarcinilor atribuite;
- ❖ în situația în care există riscul iminent al producerii unor abateri de la principiile și standardele de conduită etică și integritate, persoana care a sesizat, semnalează în mod amiabil faptul că adoptarea în practică a acelei conduite reprezintă o încălcare a principiilor sau/și standardelor de conduită și îndrumă adresarea către personalul specializat;
- ❖ respectarea modului de delimitare a secțiilor de votare, de stabilire a localurilor de votare și a sediilor birourilor electorale;
- ❖ asigurarea permanentă a secțiilor de votare cu dotările specifice: urne și cabine tipizate, ștampile, tușiere, recipiente pentru transportul buletinelor de vot;
- ❖ crearea unui climat de încredere și respect reciproc, atât în relația cu cetățenii cât și cu persoanele implicate în procesul electoral;
- ❖ asigurarea integrității bunurilor utilizate pe perioada desfășurării activității;
- ❖ respectarea normelor privind prevenirea și stingerea incendiilor, normelor de protecția a muncii, precum și normele de conduită profesională prevăzută de lege;
- ❖ se asigură confidențialitate asupra datelor cu caracter personal prelucrate;
- ❖ asigurarea egalității de tratament a cetățenilor.

Capitolul 5 - BUNE PRACTICI

5.1. Utilizarea standardelor electorale internaționale - Manualul Consiliului Europei pentru organizațiile civile⁸

Dreptul la alegeri libere este garantat prin Convenția europeană a drepturilor omului. Obiectivul Consiliului Europei este de a asigura o înțelegere comună a tuturor principiilor care califică alegerile drept „libere și corecte” în conformitate cu standardele democratice, standarde pe deplin aplicate în cadrul tuturor alegerilor din spațiul Consiliului Europei. Consiliul Europei, prin intermediul instituțiilor și organismelor precum Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Adunarea Parlamentară, Comisia pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția) și Consiliul pentru alegeri democratice, Grupul statelor împotriva corupției și Divizia de asistență electorală, joacă un rol esențial în formarea patrimoniului electoral și a standardelor Europei.

Se pot diferenția două tipuri de standarde și bune practici:

— internaționale, cele cuprinse în:

- Declarația universală a drepturilor omului din 1948 a Organizației Națiunilor Unite, articolul 21:

(1) Orice persoană are dreptul de a lua parte la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, fie prin reprezentanți liber aleși;

...

(3) Voința poporului trebuie să constituie baza puterii de stat; această voință trebuie să fie exprimată prin alegeri nefalsificate, care să aibă loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal și exprimat prin vot secret sau urmând o procedură echivalentă care să asigure libertatea votului;

- Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 1966, articolul 25:

Orice cetățean are dreptul și posibilitatea, fără nici una dintre discriminările ... și fără restricții nerezonabile:

- a. de a lua parte la conducerea treburilor publice, fie direct, fie prin intermediul unor reprezentanți liber aleși;***
- b. de a alege și de a fi ales, în cadrul unor alegeri periodice, oneste, cu sufragiu universal, egal și cu scrutin secret, asigurând exprimarea liberă a voinței alegătorilor;***
- c. de a avea acces, în condiții generale de egalitate, la funcțiile publice din țara sa;***

— regionale, cele cuprinse în Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale a Consiliului Europei din 1950 și a Protocolului adițional nr. 1 al acesteia, articolul 3 din Protocolul nr. 1:

⁸ chrome-extension://oemmnclbldboiebfnladdacbfmadadm/https://rm.coe.int/using-international-election-standards-rom/168073448b

Înaltele Părți Contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condiții care să asigure libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ;

Standardele și bunele practici sunt strâns legate de alte drepturi asociate alegerilor precum: libertatea de opinie și de exprimare, libertatea de întrunire pașnică, libertatea de asociere, libertatea de circulație, libertatea de a nu fi discriminat și dreptul la o cale de atac legală, efectivă.

Observarea alegerilor joacă un rol important deoarece asigură evidența desfășurării organizării adecvate sau inadecvate a procesului electoral. Există trei categorii distincte de observatori:

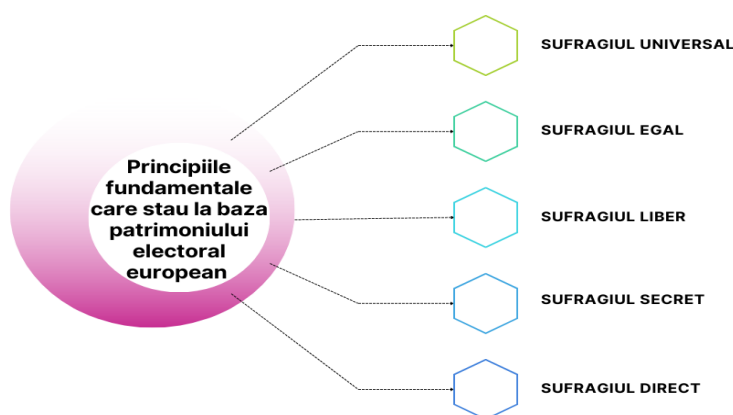
- 1.1. observatori naționali care susțin un anumit partid sau candidat,
- 1.2. observatori naționali care nu susțin vreun partid sau candidat concret,
- 1.3. observatori internaționali.

Observarea nu se limitează numai la ziua desfășurării alegerilor și include stabilirea încălcărilor care au avut loc înaintea alegerilor, de exemplu:

- actualizarea inadecvată a listelor electorale,
- împiedicarea înregistrării candidaților,
- limitarea libertății de exprimare și încălcarea normelor privind accesul la mijloacele de comunicare în masă sau cu privire la finanțarea de către stat a campaniilor electorale:
 - în timpul alegerilor, de exemplu, exercitarea presiunii asupra alegătorilor, votul multiplu, încălcarea secretului votului etc.
 - după încheierea votării, în special, în timpul stabilirii rezultatelor votării și anunțarea rezultatelor.

5.2. Codul bunelor practici în materie electorală - Comisia Europeană pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția)

Cele cinci principii fundamentale, care stau la baza patrimoniului electoral european sunt *sufragiul universal*, *egal*, *liber exprimat*, *secret* și *direct*. Mai mult decât atât, alegerile trebuie organizate în mod regulat.

- **Sufragiul universal:** garantează tuturor cetățenilor eligibili dreptul la vot și de a fi aleși, precum și posibilitatea de a exercita aceste drepturi;
- **Sufragiul egal:** cuprinde:
 - ☞ Egalitatea votului: fiecare alegător, în principiu, are dreptul la un singur vot. În cazul în care sistemul electoral acordă alegătorilor dreptul la mai multe voturi, fiecare alegător beneficiază de același număr de voturi.
 - ☞ Egalitatea puterii electorale: mandatele trebuie repartizate în mod egal pentru toate circumscripțiile electorale.
 - ☞ Egalitatea șanselor: garantată în mod echitabil partidelor și candidaților.
 - ☞ Egalitatea și minoritățile naționale: partidele care reprezintă minoritățile naționale trebuie să beneficieze de dreptul de a participa la alegeri.
 - ☞ Egalitatea și paritatea între bărbați și femei: normele juridice, care impun un procentaj minim de reprezentare a persoanelor de un sex sau altul în rândurile candidaților, nu trebuie considerate de a contraveni principiul votului egal, dacă au o bază constituțională.
- **Sufragiul liber:** se referă la:
 - ☞ Libertatea alegătorilor de a-și forma o opinie;
 - ☞ Libertatea alegătorilor de a-și exprima voința și de a acționa în vederea combaterii fraudei electorale.
- **Sufragiul secret:** alegătorii sunt protejați de orice formă de constrângere sau obligare de a divulga modul în care intenționează să voteze sau în care au votat;
- **Sufragiul direct:** prin vot direct trebuie să fie aleși :
 - i. deputații în cel puțin una din camerele parlamentului național;
 - ii. organele legislative la nivel regional;
 - iii. consiliile locale.
- **Alegeri periodice:** intervalul dintre alegeri este cel obișnuit (patru-cinci ani); pentru alegeri prezidențiale, se poate avea în vedere un interval mai mare, dar nu mai mare de șapte ani.

Respectarea celor cinci principii ale patrimoniului electoral european (sufragiul universal, egal, liber, secret și direct) este esențială democrației, iar credibilitatea procesului electoral trebuie să fie garantată, drepturile fundamentale trebuie să fie respectate, stabilitatea regulilor trebuie să fie astfel asigurată, încât să excludă orice suspiciune de manipulare și cadrul procedural trebuie să permită implementarea eficientă a regulilor.

5.3. Bune practici în organizarea și desfășurarea proceselor electorale

Principiile fundamentale ale sistemului electoral pot fi garantate numai dacă anumite condiții-cadru sunt respectate:

I. Respectarea drepturilor fundamentale ale omului și, în special, a libertății de exprimare, de reuniune și de asociere.

- ❖ Organizarea unor alegeri democratice și existența democrației sunt imposibile fără respectarea drepturilor omului, în special a libertății de exprimare și a presei, a libertății de întrunire și de asociere în scopuri politice, inclusiv de creare a unor partide politice.
- ❖ Respectarea acestor libertăți este în special vitală în timpul campaniilor electorale.
- ❖ Limitarea acestor drepturi fundamentale trebuie să corespundă prevederilor Convenției europene a Drepturilor Omului, și trebuie să aibă o bază legală, să corespundă interesului general și să respecte principiul proporționalității.

II. Legea electorală trebuie să se bucure de o anumită stabilitate, ca să nu apară ca fiind obiectul unei manipulări partizane.

- ❖ Stabilitatea dreptului este un element important al credibilității procesului electoral și este esențială pentru consolidarea democrației. Prin urmare, modificarea frecventă a normelor sau caracterul lor complex pot dezorienta alegătorul. Alegătorul poate conchide, în mod corect sau incorect, că dreptul electoral este doar un instrument cu care operează cei care sunt la putere și că votul alegătorului nu mai este elementul esențial care decide rezultatul scrutinului.

III. Un număr de garanții procedurale trebuie să fie îndeplinite, în special privind organizarea scrutinului

☞ Organizarea scrutinului de către o instituție imparțială

- ❖ Transparența, imparțialitatea și independența față de orice manipulare politică vor asigura o bună administrare a procesului electoral.
- ❖ O comisie electorală centrală trebuie să fie permanentă în calitatea sa de structură administrativă responsabilă de menținerea legăturii cu autoritățile locale și cu alte comisii inferioare.
- ❖ Este de dorit ca deciziile să fie adoptate de majoritatea calificată (de exemplu de 2/3), astfel încât să fie încurajată dezbaterea între o majoritate și cel puțin unul dintre partidele minorității. Adoptarea deciziilor prin consensus este preferabilă.
- ❖ Un personal adecvat cu competente specifice este solicitat pentru organizarea alegerilor.

☞ Observarea alegerilor

- ❖ Asigură evidența desfășurării organizării adecvate sau inadecvate a procesului electoral.
- ❖ Observarea trebuie să se concentreze în special asupra respectării de către autorități a obligației de neutralitate.
- ❖ Legea trebuie să stipuleze în mod clar locurile care nu pot fi vizitate de către observatori, astfel încât activitatea lor să nu fie limitată în mod excesiv.

☞ Organizarea și activitatea birourilor de vot

☞ Finanțarea

- ❖ Reglementarea finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale este un alt element important pentru conformitatea legală a procesului electoral.
- ❖ În primul rând, transparența financiară trebuie să fie garantată.

5.4. Instruirea persoanelor din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale cu atribuții de management electoral (atribuții subsumate organizării și desfășurării proceselor electorale)

Printre funcțiile principale ale Autorității Electorale Permanente se regăsesc și atribuțiile privind instruirea și îndrumarea persoanelor implicate în organizarea și desfășurarea proceselor electorale. Instituția îndrumă, instruește și formează personalul autorităților și instituțiilor, cu atribuții în organizarea și desfășurarea alegerilor, persoanele care pot deveni membrii ai birourilor electorale și operatori de calculator în secțiile de votare.

Autoritatea Electorală Permanentă, în vederea exercitării funcțiilor sale de *educare*, prin care se realizează instruirea alegătorilor și se încurajează exercitarea drepturilor electorale, și de *informare*, prin care se asigură transmiterea de informații corecte privind procesele electorale către alegători, autorități și organisme publice, duce la îndeplinire o serie de atribuții precum:

- ❖ asigurarea aplicării unitare, la nivel național, a dispozițiilor legale privind organizarea alegerilor și a altor consultări electorale cu caracter național sau local;
- ❖ pregătirea de specialiști în materie electorală;
- ❖ îndrumarea și sprijinirea autorităților administrației publice locale și al aparatului propriu de activitate în vederea organizării consultărilor electorale;
- ❖ elaborarea de materiale și programe de informare și instruire a participanților la procesul electoral asupra sistemului electoral românesc și asupra respectării deontologiei electorale.

Instruirea persoanelor din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale cu atribuții de management electoral este eficientă în vederea:

- ❖ cunoașterii și aplicării unitare a cadrului normativ și a activităților specifice organizării și desfășurării procesului electoral,
- ❖ aplicării uniforme a legislației și practicii electorale,
- ❖ instruirii și calificării continue a oficialilor electorali pentru a dobândi cunoștințe în domeniu actualizate cu regularitate,
- ❖ creării unui corp de oficiali electorali capabili să soluționeze problemele apărute în derularea procesului electoral,
- ❖ facilitării accesului la informația de specialitate specifică domeniului electoral.

Instruirea are în vedere detalierea sarcinilor ce le revin autorităților administrației publice centrale și locale cu atribuții de management electoral în vederea organizării și desfășurării în bune condiții a alegerilor privind:

- ☞ Acte normative care stabilesc cadrul juridic necesar pentru organizarea și desfășurarea alegerilor;
- ☞ Principii de bază în desfășurarea alegerilor;
- ☞ Considerații generale privind stabilirea măsurilor tehnice necesare bunei organizări și desfășurării a alegerilor,
- ☞ Măsuri tehnice principale care intră în responsabilitatea fiecărui participant cu atribuții de management electoral.
- ☞ Situații excepționale precum cele de radiere din registrul electoral,
- ☞ Circumscripții electorale,

- ☞ Birouri electorale (sediul, organizare, atribuții, funcționare, dotare etc),
- ☞ Secții de votare (sediul, organizare, atribuții, funcționare, dotarea și amenajarea acestora),
- ☞ Materiale utilizate în cadrul secției de votare: tipuri de liste electorale utilizate, ștampile, buletine de vot, tipizate, formulare, orice alte materiale necesare bunei desfășurări a procesului electoral;
- ☞ Personal implicat și operațiuni la sediul secției de votare,
- ☞ Stabilirea locurilor speciale pentru afișaj electoral,
- ☞ Predarea materialelor către birourile electorale etc.

5.5. Informarea alegătorilor

Informarea alegătorilor se face prin materiale informative dedicate, precum ghiduri, îndrumare etc, în cadrul cărora sunt evidențiate, pe scurt, toate detaliile importante pe care alegătorul are nevoie să le știe în ziua votării, precum:

- ☞ Date specifice pentru fiecare tip de alegeri în parte,
- ☞ Cine are dreptul de a alege,
- ☞ Cine are dreptul de a fi ales,
- ☞ Unde votează alegătorii,
- ☞ Cum poate un alegător să afle la ce secție de votare este arondat,
- ☞ Cu ce acte de identitate se poate vota la alegerile locale,
- ☞ Care este programul de votare,
- ☞ Cum se desfășoară votarea,
- ☞ Cum arată buletinul de vot utilizat la alegerile locale,
- ☞ Cine poate vota prin intermediul urnei speciale.

Capitolul 6 - PRINCIPII ORIZONTALE

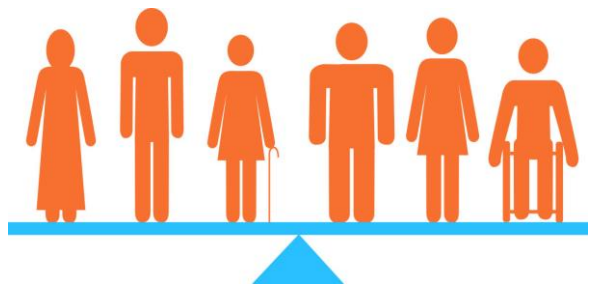
6.1. Dezvoltarea durabilă

Principiile orizontale privind dezvoltarea durabilă și egalitatea de șanse și tratament reprezintă premise pentru o creștere economică bazată pe inovare, incluziune socială și sustenabilitate, cele două principii fiind de altfel complementare. Egalitatea de șanse stă la baza unui sistem social stabil și sustenabil, iar dezvoltarea durabilă presupune asigurarea unui nivel decent de trai pentru generația actuală, fără a neglija nevoile generațiilor următoare.

Conceptul de *dezvoltare durabilă* desemnează totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică care se axează pe asigurarea unui echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și elementele capitalului natural. Dezvoltarea durabilă este ferm ancorată în tratatele europene și este un element central al politicilor Uniunii Europene. Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și cele 17 obiective pentru dezvoltare durabilă au fost adoptate la Adunarea Generală ONU în septembrie 2015 și au dat un nou impuls eforturilor globale pentru realizarea dezvoltării durabile.

Dezvoltarea durabilă urmărește astfel îmbunătățirea continuă a calității vieții pentru generațiile prezente și viitoare prin crearea unor comunități sustenabile, capabile să gestioneze și să folosească resursele în mod eficient și să valorifice potențialul de inovare ecologică și socială al economiei în vederea asigurării prosperității, protecției mediului și coeziunii sociale.

În toate activitățile aferente procesului electoral este de interes a se adopta acțiuni pozitive care să determine respectarea principiilor egalității de șanse și al dezvoltării durabile. În cadrul proiectului, a fost elaborat Regulamentul de lucru privind adresarea principiilor orizontale.⁹

6.2. Egalitatea de șanse și tratament

Egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați reprezintă un principiu fundamental al drepturilor omului cu o largă aplicare în diferite domenii. Desfășurarea de alegeri democratice nu este posibilă decât cu condiția

respectării drepturilor omului, în special a libertății de exprimare și libertății presei, libertății de a circula pe teritoriul țării, libertății de întrunire și libertății de asociere pentru scopuri politice, inclusiv fondarea partidelor politice.

Articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale interzice discriminarea pe orice motiv: sex, rasă, culoare, origine etnică sau socială, caracteristici genetice, limbă, religie sau convingeri, opinii politice sau de altă natură, apartenența la o minoritate națională, naștere, dizabilități, vârstă sau orientare sexuală. Egalitatea între femei și bărbați este o valoare fundamentală a Uniunii Europene. Parlamentul European are un rol important în promovarea egalității dintre femei și bărbați și a

⁹[chrome-extension://oemmdcbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.roaep.ro/prezentare/wp-content/uploads/2023/03/Regulament_principii_orizontale.pdf](https://www.roaep.ro/prezentare/wp-content/uploads/2023/03/Regulament_principii_orizontale.pdf)

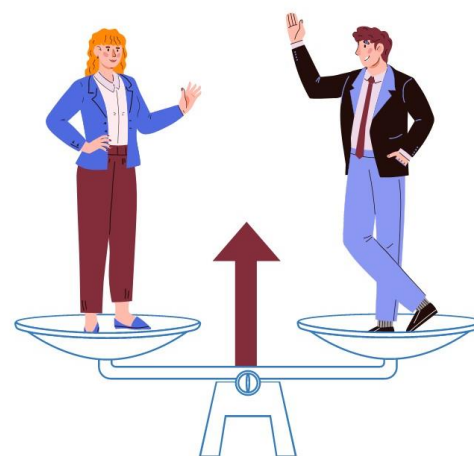
egalității de șanse, în special prin intermediul Comisiei sale pentru drepturile femeii și egalitatea de gen și prin susținerea integrării dimensiunii de gen în activitatea comisiilor și delegațiilor.

Egalitatea de șanse este principiul prin care se urmărește combaterea inegalității de șanse și asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică, politică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități sau orientare sexuală, fiindu-i subsumate principiile egalității de gen, nediscriminării, accesibilității persoanelor cu dizabilități.

În cadrul proiectului, a fost elaborat Regulamentul de lucru privind respectarea și aplicarea principiilor egalității de gen.¹⁰

6.2.1. Acces la funcțiile publice fără discriminare în funcție de gen

Documente legislative și non-legislative asumate de Uniunea Europeană consacră egalitatea de gen ca un principiu fundamental al Uniunii Europene, subliniind că o participare echilibrată pe criterii de gen la deciziile majore adoptate în domeniile politic și social este vitală pentru dezvoltarea unei reale democrații și contribuie la creșterea economică. Abordarea problematicii egalității de gen în materie de ocupare a forței de muncă evidențiază necesitatea promovării în mod egal a bărbaților și femeilor pe piața muncii, precum și în ocuparea posturilor de conducere, ca și garanție a asigurării echității sociale și performanței economice care să conducă la creșterea participării sociale a femeilor la toate nivelurile.

România, în calitatea sa de stat membru al Uniunii Europene, și-a asumat garantarea și promovarea principiului egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați prin transpunerea lui în Constituție, dar și în legislația națională (Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, cu modificările și completările ulterioare).

Principiul echității, nediscriminării, egalității de tratament/șansă și al liberului acces la funcția publică este unul dintre principiile generale care stau la baza dezvoltării unui sistem unitar, strategic, transparent și echitabil de management al funcțiilor publice pentru administrația românească, orientat către performanță, competență și rezultate și care să se concentreze pe atragerea și păstrarea persoanelor potrivite pe pozițiile potrivite, pentru a livra bunuri și servicii publice de calitate.

Mai mult, conform Legii nr. 161/2003, cu modificările și completările ulterioare, privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, articolul 25, alineatul 17 „Este interzisă orice discriminare între funcționarii publici pe criterii politice, de apartenență sindicală, convingeri religioase, etnice, de sex, orientare sexuală, stare materială, origine socială sau de orice altă asemenea natură”.

¹⁰chrome-extension://oemmndcblldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.roaep.ro/prezentare/wp-content/uploads/2023/03/Regulament_egalitate_gen.pdf

6.2.2. Acces la procesul electoral pentru toate categoriile de alegători, inclusiv cei cu dizabilități

Dreptul de vot reprezintă unul dintre drepturile fundamentale ale cetățenilor, care susține participarea civică și procesul democratic din fiecare țară. Declarația universală a drepturilor omului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prevede că „Orice persoană are dreptul de a lua parte la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, fie prin reprezentanți liber aleși”, iar Carta socială europeană (revizuită) garantează în mod explicit pentru persoanele cu dizabilități „exercitarea efectivă a dreptului la autonomie, la integrare socială și la participare în viața comunității”. Mai mult, Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități stipulează faptul că “protejarea dreptului persoanelor cu dizabilități de a vota prin vot secret la alegerile și referendumurile publice, fără intimidare, de a candida la alegeri, de a deține efectiv un mandat ales și de a îndeplini orice funcție publică, la orice nivel guvernamental, facilitând utilizarea tehnologiilor noi și de asistare, acolo unde este cazul.”

Standardele și bunele practici în materie electorală sunt în concordanță inclusiv cu instrumente în materie de drepturi ale omului, care includ dispoziții specifice privind drepturile electorale ale grupurilor vulnerabile (de exemplu: femei, minorități, persoane cu dizabilități, persoane strămutate în interiorul țării și refugiați).

În România, la fel ca și în alte țări, există limitări de natură juridică, tehnică, comunicațională, informațională, comportamentală în ceea ce privește exercitarea drepturilor electorale al persoanelor cu dizabilități. De exemplu, în ceea ce

privește obstacolele tehnice care împiedică persoanele cu dizabilități să voteze în cadrul alegerilor, atenția se concentrează pe diverse aspecte ale accesibilității - inclusiv accesul la secțiile de votare și la alte forme de votare și capacitatea de a completa sau alege buletinele de vot. În ceea ce privește obstacolele juridice, ceea ce este esențial este schimbarea de atitudine față de persoanele cu dizabilități care sunt acoperite de măsuri de protecție și care, de multe ori, sunt private de drepturile de vot.

Pot fi avute în vedere mai multe elemente de accesibilizare a procesului electoral precum:

- ❖ Asigurarea accesului fizic în secțiile de votare din localitate (rampe de acces, amenajarea secției de votare la parter, liste sau hărți cu secțiile de votare accesibile, parcare adecvată, marcaje și panouri de semnalizare etc.),
- ❖ Asistență pentru deplasarea la secția de votare,
- ❖ Asigurarea accesibilității dotărilor și instrumentelor puse la dispoziția persoanelor cu dizabilități (cabine de vot speciale, lupe, șabloane, tastaturi Braille, dispozitive audio etc.),
- ❖ Votul cu urna specială/mobilă prin intermediul unor comisii speciale sau cu membrii desemnați din secția de votare pentru persoanele cu dizabilități, dar și pentru cele cu mobilitate redusă (persoane în vârstă, accidentate sau bolnave, gravide etc.).

Având în vedere condițiile de exercitare a drepturilor electorale ale persoanelor cu dizabilități din România, din totalitatea măsurilor ce pot fi luate, prioritatea o reprezintă asigurarea creșterii gradului de accesibilizare a secțiilor de votare prin îmbunătățirea logisticii electorale și a distribuției spațiale a secțiilor de votare ce asigură accesul la vot pentru persoanele cu dizabilități și stabilirea

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Pagina 90 din 90

unei liste a secțiilor de votare care îndeplinesc criteriile de accesibilitate, realizarea cartografierii (harta secțiilor de votare accesibile pentru persoanele cu dizabilități) și asigurarea distribuției secțiilor de votare ce asigură accesul la vot pentru persoanele cu dizabilități.

Alături de eforturile și sprijinul constant al Autorității Electorale Permanente pentru asigurarea accesului la procesul electoral pentru toate categoriile de alegători, inclusiv cei cu dizabilități, este necesar să fie întreprinse măsuri suplimentare pentru a asigura accesul fără bariere al persoanelor cu dizabilități la procesul electoral, atât prin accesibilizarea cât mai multor secții de votare, cât și prin publicarea tuturor informațiilor privind procedurile de votare în format adaptat pentru necesitățile persoanelor cu dizabilități auditive sau vizuale.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020

www.poca.ro

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**

Titlul proiectului:

DIGI-EMB - Digitalizare pentru creșterea nivelului transparenței eticii și integrității activităților de management electoral și finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale

Cod SIPOCA 1270

Cod MySMIS 2014+ 157961

Denumirea beneficiarului:

Autoritatea Electorală Permanentă

Data publicării: Iulie 2023

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția Uniunii Europene sau a Guvernului României